

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 24. NOVEMBRA 1983

ŠTEVILKA 44-45 • LETO XXXII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1982 kot rednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vartl - Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščan prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

90 TON TEKOČEGA JEKLA JE STEKLO V PEŠČENI KALUP

Vedno večje zahteve strojne industrije, črne metalurgije in ostalega gospodarstva po velikih agregatih za izdelavo jekla, elektro energije, strojev itd. pogojujejo tudi izdelavo težkih jeklenih ulitkov.

ZSMS JE POTREBNO UVELJAVITI KOT SAMOSTOJNO, REVOLUCIONARNO IN MNOŽIČNO POLITIČNO ORGANIZACIJO MLADIH

Več kot tri mesece je preteklo, ko je bilo dano v razpravo gradivo »Teze za razpravo in sklepe o aktualnih idejnopoličnih vprašanjih položaja, družbenopolitičnega organiziranja in delovanja mladih«, ki bo sklenjena, 9. decembra, na deveti seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Podobno, kot je predsedstvo centralnega komiteja ZKS ugotovilo za vso Slovenijo, lahko ugotovimo tudi za našo občino, da je bila priložnost, da se v razpravo o tej problematiki, ki ne zadeva samo mladih, temveč tudi reševanje družbenih problemov, vključijo najširši krog komunistov pa tudi mladine, premalo izkoriščena. V naši železarni je nekaj pobud za razpravo dal koordinacijski svet ZSMS železarne oziroma posamezne osnovne organizacije, vendar do nekih organiziranih in poglobljenih razprav, ki bi izhajale iz kritične in samokritične analize razmer v konkretnih okoljih ni prišlo, čeprav je bilo to programirano v aktivnostih občinskega vodstva zveze komunistov, z nekaj sestavki pa je poskušal spodbuditi razpravo tudi naš tednik.

Problem, ki ga tokrat postavlja na dnevni red centralni komitej Zveze komunistov Slovenije, ni naključen, kajti zveza komunistov je v vsej svoji zgodovini posvečala nepretrgano skrb reševanju aktualnih problemov mlade generacije in s tem celotne družbe. Pri tem je izhajala iz spoznavanja, da se iz neangažiranja in pasivnosti mladih najpogostejše rojevajo tudi idejna tavanja in omahovanja ter podleganja vplivom raznih pojmovanj, ki so tuja naši samoupravni družbi. Seveda pa se ta skrb za reševanje aktualnih problemov mlade generacije, kot tudi celotnih družbenih problemov, ni vedno in v vseh okoljih dovolj odgovorno in zavzeto uresničevala.

Reševanje teh problemov in sploh vloga in položaj zveze socialistične mladine v našem političnem sistemu so namreč v najtesnejši povezavi s pomanjkljivostmi v odnosu in aktivnosti zveze komunistov v konkretnih sredinah do družbenopolitičnih organizacij, s pomanjkljivostmi v njihovih medsebojnih odnosih, s slabostmi socialistične zveze in sindikata. Ali na kratko rečeno, vloga in položaj zveze socialistične mladine v konkretnih okoljih je ogledalo delovanja ostalih zavestnih socialističnih sil.

V osnutku stališč in sklepov o nalogah komunistov pri delu med mladimi, ki je predložen deveti seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, je med drugim poudarjeno, da je »boj za socialistično opredeljenost mladih pogoj za kontinuiteto naše revolucije in za nadaljnji razvoj in krepitev samoupravnih socialističnih odnosov«. To pa pomeni, da je treba zagotoviti množično aktivnost v mladinski organizaciji, ki mora postati bojovita in revolucionarna. Za doseg vsega tega pa bomo morali premostiti mnoge sedanje slabosti, kamor sodi tudi ravnodušnost do mladinskega vprašanja in nenazadnje tudi neaktivnost zavestnih socialističnih sil v nekaterih okoljih.

Tako, kot za mnoga druga vprašanja, tudi za mladinska vprašanja lahko trdimo, da je njihova »zanemarjenost« predvsem posledica neizvrševanja sklepov in opredelitev na kongresih zveze komunistov in drugih sklepov in opredelitev. Vloga in naloge zveze socialistične mladine v našem političnem sistemu je zelo prodorno in nedvoumno opredelil v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja tudi Edvard Kardelj, ki je poleg drugega poudaril:

»Organizirane subjektivne sile naše družbe z zvezo komunistov na čelu morajo zagotoviti takšne družbene razmere, v katerih bo mladina resničen subjekt, neposredni udeleženec samoupravnega odločanja o vseh življenjskih vprašanjih. To je izhodišče za večjo družbeno in politično angažiranje mladih generacij. To pa pomeni, da morajo te sile energično obračunavati s tendencami, da mladinsko organizacijo držijo na obrobni položajih in da mlade ljudi še vedno premalo pogumno vključujejo v vse oblike samoupravljanja in upravljanja družbe sploh.«

Zato je v obravnavanih stališčih in sklepih tudi poudarjeno, da je obveza in odgovornost komunistov, organizacij in organov Zveze komunistov Slovenije, da bolj organizirano in bolj neposredno idejnopolično delujejo med mladimi, jih spodbujajo h konkretni dejavnosti za spreminjanje družbenih razmer v vse procese političnega in družbenega odločanja in delovanja ter spodbujajo urejanje družbenih vprašanj, ki posebej zadevajo mlade. Pri tem pa je najučinkovitejša metoda zgled, zavzetost in prednjačenje pri reševanju vseh družbenih vprašanj samih komunistov.

Prav gotovo so mladi še kako zainteresirani za uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in zato jim moramo ustvarjati in zagotavljati možnosti, da se bodo ustvarjalno in s svojim mladinskimi elanom tudi vključevali v reševanje ključnih družbenih nalog. Hkrati pa mladim z doslednejšim uresničevanjem nagrajevanja po delu in rezultatih dela moramo odpirati perspektive za njihovo uveljavljanje na podlagi dela, znanja in ustvarjalnosti ter jih angažirali v prizadevanjih za krepitev in utrjevanje temeljnega produkcijskega odnosa in odločilne vloge in položaja delavca v njem. Vse to pa seveda zahteva stalno krepitev delegatskega sistema in večjo vključenost, angažiranost in vpliv mladih v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja.

Uresničevanje vseh teh, kakor tudi drugih stališč in sklepov zveze komunistov, mora postati edina osnova za ocenjevanje dela komunistov, organizacij in organov zveze komunistov.

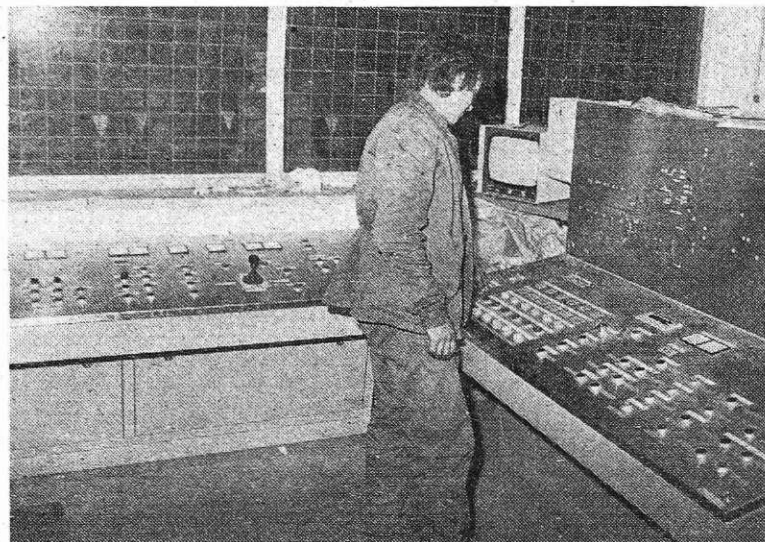
OD VOD VELIKO PRIČAKUJEMO

Sanje o vakuumski metalurgiji v železarni Jesenice postajajo resnica. Prizadevanja, da bi v elektro jeklarni dobili vakuumsko napravo za izdelavo kvalitetnega jekla, segajo v leto 1969, ko smo dobili prvo poskušno napravo tipa RH. Od takrat smo bili ves čas v stiku z razvojem vakuumske metalurgije v svetu, vendar nismo bili nikoli toliko pogumni, da bi se gradnje lotili.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Možnosti za izdelavo takih ulitkov, pri katerih se zahteva veliko znanja in izkušenj na tem področju, ima prav jeklolivarna naše Železarnje. Na žalost pa ima za ta dela TOZD Livarna zelo malo prostora, saj je na razpolago samo prostor v grapi jeklarne pri SM peči IV. Prednost pa je v tem, da je na razpolago zadostna količina tekočega jekla za težke ulitke. Drugi pogoj pri takem delu pa je izkušnost kadra na področju livarstva, katerega na Jesenicah do sedaj imamo. V bodoče pa bomo morali tak kader še vzgajati, kajti vedeti moramo, da se livarstvo, posebno še ročno livarstvo, vedno bolj pomika iz razvitih držav v manj razvita in nerazvita področja.

(Nadaljevanje na 7. strani) Komandna kabina vakuumске naprave (foto S. Kokalj)

VLOGA IN POMEN OBNAVLJANJA IN POSODABLJANJA LINIJE ZA IZDELAVO DISKOV

Začetki dogovarjanja za prenos linije za izdelavo diskov iz železarnje Ravne na Jesenice sodijo prav v ta čas pred osmimi leti. Železarnji smo takrat dvomili v upravičenost prenosa te proizvodnje, saj smo se vpraševali, zakaj železarnji v Ravnah to proizvodnjo, če je zanimiva, prepuščajo nam.

V svojih odločitvah nismo bili zalevani in smo pred dokončno odločitvijo, kje so vzroki odstopa te proizvodnje, pregledali, na kakšnih napravah izdelujejo diske, kakšna je ta proizvodnja in kakšno je povpraševanje po teh izdelkih na tržišču. Tako kot

se naši samoupravni organi niso zaletavali in brez premisleka odločali za to proizvodnjo, so se tudi v železarni Ravne le težko odločili za opustitev izdelave diskov. Takrat so jih pestile prostorske težave, saj so v oddelku, kjer je stala stiskalnica, imeli vse

pripravljeno, da montirajo brusilne stroje za valje. Tako so bili z obeh strani določeni odpori. Mi smo se bali, da bi bila proizvodnja diskov neuspešna, železarnji z Raven pa so se zavzemali, da uspešna proizvodnja diskov ostane pri njih. Po teh začetnih zapletih je zmagal zdrav razum. Naš delavski svet je na podlagi analize tržišča sprejel sklep o prenosu proizvodnje diskov k nam, ravenski samoupravni organi pa so upravičenost odstopa proizvodnje diskov videli v nameščanju brusilnih strojev za svojo proizvodnjo valjev.

Tako smo se v tem času pred osmimi leti odločili za lokacijo nove proizvodnje. Med večino predlogi smo izbrali lokacijo bivše pocinkovalnice na Javorniku II. Dela pri rušenju obstoječih naprav so dobro napredovala, tako, da je bil prostor za postavitev temeljev za stiskalnico kmalu po novem letu 1976 pripravljen. Vzporedno z gradnjo so tekli tudi kadrovske priprave, saj smo v tem času že bili na delovni praksi v Ravnah.

Gradnja in obnavljanje prostora za izdelavo diskov je potekala zelo

(Nadaljevanje na 7. strani)

OB POMANJKANJU KOKSA IN ELEKTROENERGIJE ŠE OKVARA NA AGLOMERACIJI

Kritičnemu pomanjkanju koksa, zaradi česar že od 21. oktobra miruje plavž št. 2, se je v zadnjih desetih dneh pridružilo še omejevanje porabe električne energije, in da bi bila mera polna, kakor pravimo, so v prejšnjem tednu, zaradi okvare rotorja turbine, ustavili še aglomeracijo.

V TOZD Plavž so zaradi okvare na rotorju turbine morali ustaviti obratovanje aglomeracije in zato so morali, zaradi nedovoljnih količin rezervnega aglomerata, preiti na 100 odstotni vsip surove rude. To pa seveda pomeni večjo porabo koksa na tono izdelanega grodja in zmanjšanje proizvodnje za okrog 40 %. Pri popravilu, ki je v teku, so se maksimalno angažirali vsi, ki kakorkoli

lahko vplivajo ali prispevajo, da bo okvara čim prej odstranjena, oziroma, da bo aglomeracija znova začela normalno obratovati. Pri tem se resnično izkazuje velika odgovornost in zavzetost od poslovnega odbora Železarnje in vodstva TOZD do vzdrževalcev in delavcev v TOZD Strojne delavnice, skratka vseh, ki lahko

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob prazniku republike — 29. novembru in 40-letnici rojstva nove Jugoslavije

vsem delavcem TOZD in delovnih skupnosti, njihovim svojcem in vsem občanom iskreno čestitamo v želji, da bi s skupnimi napori dosegli postavljene cilje, s čimer bo raslo tudi naše zadovoljstvo in sreča samoupravni in poslovnosti organi ter družbenopolitične organizacije Železarnje, TOZD in delovnih skupnosti.

GRADNJA NAPRAVE ZA VAKUUMIRANJE JEKLA JE ZAKLJUČENA

V teh dneh zaključujemo delo in preizkušanje na napravi za vakuumiranje jekla v TOZD Jeklarna. Opravljen je bil že tudi tehnični pregled za pridobitev dovoljenja za poizkusno obratovanje. S tem uvajamo v Železarni novo moderno tehnologijo, imenovano ponvična metalurgija, ki nam prinaša kvaliteten in ekonomski napredek v TOZD Jeklarna in v valjarnah.

Pomladi leta 1982 smo na vzhodni strani jeklarne odprli novo gradbišče, kjer smo pričeli graditi napravo za vakuumiranje jekla. Predvidoma poleti 1983 naj bi naprava začela obratovati. Gradnja je nekoliko kasnila, tako, da smo jo koncem novembra 1983 zaključili.

Napravo za vakuumiranje smo zgradili na skrajnem vzhodnem delu livne hale jeklarne, livna hala je podaljšana za 12 m. Gradbišče je sorazmerno majhno, zato je bilo pri odpiranju gradbišča dosti težav, ker smo ga urivali v obratujočo jeklarno, ki

je že sedaj utesnjena. Tako je bilo potrebno podaljšati livni podest, postaviti ogrevno mesto ponev, premestiti z mostom uvozni tir v livno halo zaradi gradnje temelja podaljška livne hale, sanirati temelje odpravevalne naprave, narediti oporne zidove ob železniških tirih za uvoz v livno in saržirno halo, prestaviti energetske cevovode na vzhodni strani jeklarne itd.

Potek obdelave jekla na napravi je takle:

(Nadaljevanje na 8. strani)

OB VELIKIH TEŽAVAH TEČE BITKA ZA PLAN

Po podatkih statistične službe sektorja za ekonomiko in organizacijo smo v 21 dneh novembra dosegli 79.878,3 tone skupne proizvodnje. To je 91,6 % dosežene proizvodnje v odnosu na družbeni plan in 99,3 % nekoliko nižjega operativnega programa za ta čas.

Zaradi pomanjkanja koksa TOZD Plavž še vedno dela le z eno pečjo. V takih razmerah so izdelali 6.705,5 tone grodja, kar je le 64,7 % z družbenim planom predvidene količine v normalnih razmerah. Sedanji situaciji prilagojen operativni program pa so dosegli 95,9 %. Pomanjkanju koksa pa se je pridružila še okvara v aglomeraciji, kar se bo negativno odrazilo v proizvodnji v naslednjih dneh.

V TOZD Jeklarna so vili 25.982 ton jekla, kar je 91,8 % družbenega plana in 102,7 % operativnega programa za 21 dni. Od tega je SM jeklarna vili 15.784 ton ali 107,4 % operativnega programa in elektro jeklarna 10.198 ton ali 96,3 % operativnega programa.

Prodaja gotovih izdelkov in storitev zaostaja za predvidevanji, saj je z 21.827,7 tonami dosegla le 84,1 % družbenega plana in 86,9 % nekoliko nižjega operativnega programa.

PRIZADEVANJA DELAVCEV V TOZD JEKLARNA NE MOREJO NADOMESTITI OBJEKTIVNIH TEŽAV IN OKVAR

Kljub temu, da proizvodni rezultati v TOZD Jeklarna ne dosegajo planirane količine, so odraz velikih prizadevanj zaposlenih za višjo proizvodnjo in s tem tudi boljše poslovne rezultate temeljne organizacije in Železarne. Povedati je namreč treba, da so bili ti rezultati doseženi ob precejšnjem številu zastojev in drugih težavah v proizvodnji.

»Sedanja situacija, ko obratuje samo en plavž, ko se jeklarji srečujejo z velikim pomanjkanjem belega surovega železa (tudi zato, ker niso relizirane dobave RMK Zenica, ki izhajajo iz samoupravnega sporazuma), nas vodi k spoznanju, kako nujno je ob tako velikem pomanjkanju jekla zagotoviti osnovne surovine, s katerimi bi dosegli kar najvišjo proizvodnjo grodja, s tem pa tudi jekla, da bi bile temeljne organizacije v predelovalni verigi čimbolje oskrbljene z vložkom in tako tudi bolj izkoriščene,« je povedal Janez Biček, vodja TOZD Jeklarna, ko smo ga zaprosili, da na kratko opiše situacijo v temeljni organizaciji in težave, s katerimi se srečujejo.

»Za TOZD Jeklarna je letošnje leto značilno po zelo nihajoči proizvodnji. Prvi kvartal je bil po količini izdelanega jekla izrazito dober, medtem ko je bil drugi poprečen, tako, da je bilo v prvem polletju izdelanega za približno odstotek več jekla, kot je bilo planirano. Bistveno slabši rezultati so bili doseženi v tretjem kvartalu, tako da je bilo v devetih mesecih izdelanega za 1,4 % manj jekla, kot je bilo planirano za to obdobje. V elektro oddelku so izdelali 3.700 ton manj in v SM oddelku 1.400 ton manj jekla.

Vzrok za relativno slabo delo v tretjem kvartalu je izredno velika odsotnost z dela, ki je v TOZD Jeklarna že nekaj let značilna za poletno obdobje.

Kljub zaostanku za družbenim planom smo šli v četrti kvartal z doletenim optimizmom, saj je bilo realno pričakovati, da bomo do konca leta nadoknadili zamujeno. Tudi začetek tekočega kvartala je obetal dobre rezultate. Žal pa smo vse možnosti za to zapravili z ustavitvijo plavža št. 2, saj smo morali v SM jeklarji omejiti proizvodnjo, tako, da sedaj obratujemo s štirimi namesto s petimi pečmi, kar pomeni mesečni izpad proizvodnje za okoli 5.000 ton jekla.

Količina jekla, ki bi jo ob normalnih okoliščinah lahko izdelali, bi bila letos bistveno večja kot leta 1981, ko smo dosegli 445.000 ton proizvodnje in leta 1982, ko smo dosegli 471.000 ton proizvodnje, seveda če ne bi prišlo do pomanjkanja koks in s tem belega surovega železa.

Bistveno slabši od količinskih pa so doseženi rezultati glede na asortiment izdelanega jekla. Za nedoseganje zahtevanega kvaliteta programa je krivo predvsem pomanjkanje nekaterih vrst ferolegur, v manjši meri pa tudi kvalitetnejšega starega železa. Zaradi pomanjkanja surovin je tudi odstotek grodja v vložku v poprečju manjši od planiranega, kar pa ima dva povsem različna učinka. Po eni strani se na ta način zmanjšajo stroški vložka, saj je staro železo cenejše kot grodja, po drugi strani pa je učinek takega razmerja povsem negativen, saj je na ta način zelo težko ali pa nemogoče doseči predvideni asortiment jekla.

Kljub težavam pa se v zadnjem obdobju kažejo poleg višje proizvod-

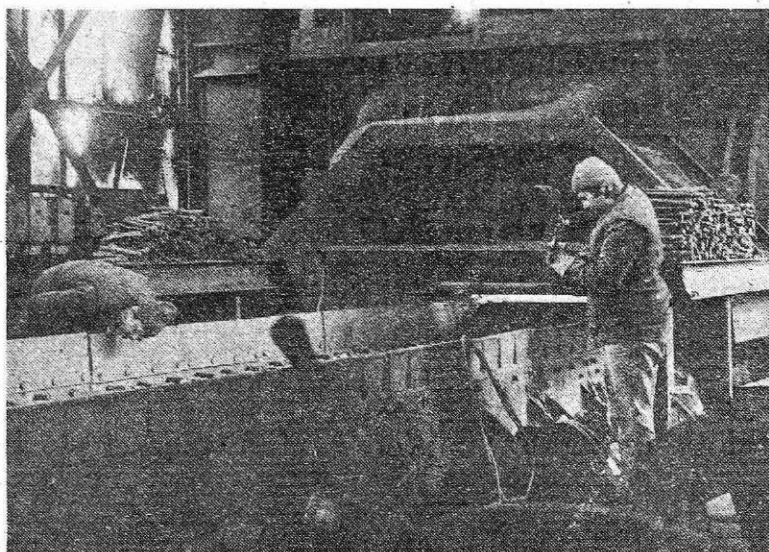
nje tudi nekateri drugi kvalitativni premiki: poboljšana vzdržnost elektro peči, povečana vzdržnost ponev, manjša poraba energije na SM pečeh, zmanjšan izmeček... Vsi našti premiki kažejo na pozitiven trend v prizadevanjih za boljše in bolj ekonomično proizvodnjo, medtem ko ostajajo nekatera druga prizadevanja, kot so poraba elektrod in električne energije ter dosledno spoštovanje tehnoloških predpisov, še naprej področja, kjer bo treba doseči boljše rezultate.

Leta 1981 je bila proizvodnja v jeklarni najnižja. Manjkajoče lastno jeklo smo nadomeščali z nabavo na domačem trgu ali z uvozom, kar je bilo v takratnih razmerah relativno poceni. Zaradi zaostrene devizne situacije, pa tudi zaradi spremembe razmer na trgu glede možnosti nabave jekla smo prišli v situacijo, ko se je bilo treba opreti na lastne sile. Predvsem je bilo treba rešiti kadrovske probleme. Ker je bilo v tistem času nagrajevanje v TOZD Jeklarna,

najbrž pa tudi v TOZD Plavž, tako, da ljudje niso imeli interesa delati tukaj, so se na delavskem svetu Železarne odločili za uvedbo takega premijskega sistema v teh dveh temeljnih organizacijah, ki bi zaposlene kar najbolj stimuliral za to, da ostanejo tukaj, pa tudi za doseglo boljših proizvodnih rezultatov.

Ta premijski sistem je bil precejšnja motivacija za boljše delo jeklarjev. Ko so bili podobni sistemi uvedeni tudi v ostalih temeljnih organizacijah in v neki obliki tudi v delovnih skupnostih, kar ocenjujem, da je pravilno, pa je njihov učinek zvočnel, zato menim, da bi moralo biti vrednotenje najtežjih fizičnih del v osnovi drugačno.

Če si namreč podrobneje ogledamo osebni dohodek na zaposlenega v prvih devetih mesecih, ki je po veljavni kazalcih v TOZD Jeklarna najvišji, lahko vidimo, kako je v naši železarni vrednoteno najtežje fizično delo. Če od osebnega dohodka pri vseh zaposlenih v Železarni odštejemo premije, zdrknemo na tretje mesto, če pa odštejemo še dodatke, ki izhajajo iz sistema, v katerem delamo (4+1), pa smo na šestem mestu.

Popravilo stroja v aglomeraciji (foto I. Kučina)

OB POMANJKANJU KOKSA IN ELEKTROENERGIJE ŠE OKVARA NA AGLOMERACIJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

karkoli prispevajo, da bi aglomeracija začela čim prej obratovati.

Ta čas je v teku uvoz 2.000 ton koks, kar bi ob pogodbeni dobavi iz koksarne Baker, moralo zadoščati za obratovanje enega plavža do konca leta. Istočasno pa samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino, Izvršni svet SRS s svojimi organi, Gospodarska zbornica Slovenije in banke intenzivno delajo na tem, da bi koks dobili tudi z intervencijskim uvozom, kar bi seveda omogočilo obratovanje tudi drugega plavža.

Kot smo že omenili, pa se je tretja neviščnost začela 16. novembra, ko je bila zaradi okvare na jedrski elektrarni Krško ob 13.10 za 25 % zmanjšana dobava električne energije za potrebe električnih peči. V noči od 16. do 17. novembra je bila ta omejitev ukinjena, znova pa je bila v enakem obsegu uvedena 17. novembra ob 6. ure zjutraj do 24. ure ponoči. Komite za energetiko SRS je 18. novembra zaradi popravila jedrske elektrarne ukinil to omejitev, ki je opredeljena s šestimi stopnjami omejitve, vendar pa je zaradi še vedno kritičnega stanja razglasil od 18. novembra dalje tretjo stopnjo omejitve, kar za Železarno pomeni zmanjšanje porabe za 10 %.

Te omejitve so se dva dni in pol najbolj odražale v elektro jeklarni, oziroma njeni nižji proizvodnji. Sedanjost desetodstotno omejitev v Železarni dosledno izvajamo, vendar pa, da bi bila redna proizvodnja čim manj prizadeta, to kompenziramo in povežujemo z okvarami naprav, oziroma z njihovim mirovanjem zaradi popravila.

Seveda pa tako izjemno kritično stanje z električno energijo v SR Sloveniji, še bolj pa v vsej Jugoslaviji, zahteva od vseh nas, da z vsodgovornostjo in prizadetostjo varčujemo z električno energijo povsod in na vsakem koraku. Le tako bomo namreč prispevali in omogočili, da

bo naša proizvodnja, že zaradi drugih razlogov dovolj motena, kar najbolj normalno potekala.

Zaradi takega stanja so se delavci v TOZD PLAVŽ odločili, da bodo delali neprekinjeno čez praznike, prav tako pa tudi delavci v TOZD JEKLARNA, ki bodo ob praznovanju 40-letnice rojstva nove Jugoslavije, proizvodnjo zaradi nujnih popravil ustavili le osem ur, seveda pa jih bodo v tem času zamenjali vzdrževalci in drugi delavci, ki bodo opravili popravilo.

Železarski globus

BOLGARIJA

V bližini mesta Burgas, ki leži ob obali Črnega morja, gradijo novo železarno, ki bo imela v končni fazi proizvodno zmogljivost milijon ton surovega jekla letno. To je največji bolgarski industrijski projekt v tekočem petletnem načrtu 1981-1985. Sam projekt so izdelali bolgarski strokovnjaki, medtem ko bo večina opreme dobavila Nemška demokratična republika. V prvi fazi bo zgrajena valjarna žice za letno proizvodnjo 640.000 ton. V nadaljnjih fazah je predvidena izgradnja naprave za proizvodnjo železove gobe, elektro jeklarne in valjarne debele pločvine.

JAPONSKA

Sedanja kriza železarske industrije v svetu pogojuje tudi močan konkurenčni pritisk nekaterih manjših držav jugozahodne Azije. To je spodbudilo celo japonske železarne, da so ustanovile posebno komisijo, ki bo proučevala zakonske možnosti za preprečitev dobav pločvine iz teh dežel na Japonsko po dampinskih cenah. Med njimi sta glavni Južna Koreja in Taiwan. Prva je povečala svoje proizvodne zmogljivosti za izdelavo surovega jekla z 10,75 milijona ton v letu 1981 na 11,8 milijona ton v letu 1982 in jih namerava letos povečati še za nadaljnjih 600.000 ton.

Zakladanje v SM peč (foto I. Kučina)

RAZPRAVA O USKLAJEVANJU VIŠINE OSEBNEGA DOHODKA

V okviru razprav o devetmesečnem poslovanju smo na zborih delavcev, v družbenopolitičnih organizacijah in na delavskih svetih obravnavali ukrepe o uravnavanju višine osebnega dohodka. Večja produktivnost, gospodarnost in donosnost poslovanja v devetih mesecih so bile osnova za predlagano povečanje. Prvi del predloga (poročilo) bo uresničen v petek, 25. novembra, povečanje osnov za 5 % pa bomo občutili pri izplačilu v naslednjem mesecu.

Razprava o osebnem dohodku je bila tudi tokrat živahna. Nakazala je objektivne pomanjkljivosti nagrajevanja, dela nekaj koristnih predlogov, oblikovane pa so bile tudi pripombe, ki izhajajo iz nepoznavanja določil samoupravnega sporazuma in iz izkrivljenih informacij o osebni dohodkih. Običajno na pripombe odgovarjamo neposredno samoupravnim delovnim skupinam oziroma delavskim svetom. Ta način bomo obdržali tudi v prihodnje. Ker pa se vsebina nekaterih splošnih ugotovitev pojavlja v večjem številu samoupravnih delovnih skupin, želimo povratno informacijo za te probleme posredovati v tem sestavku, da bi bila razlaga dostopna vsem delavcem temeljnih organizacij in delovne skupnosti naše Železarne.

Če smo ugotavljali, da je bila razprava živahna (sodeč po številu pripomb na sestankih SDS), pa moramo povedati tudi to, da so samo na dveh delavskih svetih ob sprejemanju ukrepov na področju delitve osebnih dohodkov oblikovali še dodatne sklepe oziroma stališča, kako naj poravnava delimo v bodoče.

Delavski svet TOZD Profilarna predlaga, da bi v prihodnje poravnava in vrednost obračunskih postavk povečevali vsem delavcem v enakih zneskih in ne procentualno kot doslej. Ta pripomba je bila na sestankih samoupravnih delovnih skupin najbolj pogosta, zato ni naključje, da z njo načenjamo obravnavano problematiko in jo bomo obdelali nekoliko širše kot druga vprašanja.

Stališče, da moramo za enak znesek povečevati osebne dohodke, ni sprejemljivo. Ne moremo in ne smemo ga izvajati, ker smo se s samoupravnim sporazumom dogovorili za razmerja pri vrednotenju del in se jih moramo držati v vsem obdobju njegove veljavnosti. K takšnemu dogovoru pa nas vodi dejstvo, da se v primeru povečevanja osebnega dohodka v enakem znesku zmanjšajo razlike v osebnih dohodkih za zahtevnejša in manj zahtevna dela. Oglejmo si to na primeru povečevanja osebnega dohodka za manj zahtevno delo, ocenjeno s 6. kategorijo in zahtevno delo specialista, ocenjeno s 10. kategorijo, če bi osebni dohodek povečevali vsem delavcem enako.

Osnovne postavke osebnega dohodka na uro:

kategorija	1. 1. 78	1. 11. 83	1. 11. dejansko predlog
1	2	3	4
6. kat.	18,94	57,35	65,90
10. kat.	23,17	70,13	70,13
10 : 6	122,3	122,3	106,4

Kratka primerjava razmerja med vrednostjo osnovnih urnih postavk za delavca 6. in 10. kategorije nam kaže, da je pri procentualnem dvigovanju osebnega dohodka razmerje v

plačilu njunega dela enako v letu 1983 kot v letu 1978, ko smo sprejemali sedanja razmerja vrednotenja. Delo specialista je za 22 % višje ovrednoteno kot, na primer, delo vzdrževalca začelnika.

Če bi v tem času povečevali osebne dohodke obema delavcema za enake zneske, bi delo specialista bilo vrednoteno le za 6,4 % višje od dela začelnika.

Iz teh dveh ugotovitev si moramo postaviti vprašanje, ali se je tudi dejanska razlika v vrednosti njunih del zmanjšala samo na dobrih 6 %. Specialisti bodo najbrž zatrili, da so si v letih dela pridobili bogate izkušnje in je njihov napredek v 22 % višjem vrednotenju preskromno izražen. Kdo bo pripravljen zamenjati enostavnejše delo za delo s štirimi stopnjami višje zahtevnosti, ob tem pa pridobiti le 6 % več osebnega dohodka?

Odgovor na to je najbrž jase. Z napredkom tehnike in tehnologije se obseg manj zahtevnih del vedno bolj krči, pojavljajo pa se nove zahtevnejše naloge, za katere bomo potrebovali usposobljene delavce. Interes za opravljanje takih del pa bo prisoten le, če bo izvajanje takih nalog tudi primerno nagrajeno.

S tem razmišljanjem ne želimo dokazovati, da delavski svet TOZD Profilarna nima vzrokov za razmišljanje o enakih zneskih povečanja osebnih dohodkov. Stalno upadanje realnega osebnega dohodka privede do takega sklepanja, najbrž pa ob tem premla razmišljamo, da se z razkorakom med cenami in osebnim dohodkom v enakem odstotku znižuje standard delavcem z višjimi osebnimi dohodki. Delavec z višjim osebnim dohodkom se mora pri hitrejši rasti življenjskih stroškov odpovedati večjemu dinarskemu znesku potrošnje kot delavec z nižjim osebnim dohodkom.

Zakon o zajamčenih osebnih dohodkih zagotavlja socialno varnost delavcem z najnižjimi osebnimi dohodki. Ta mejni znesek je trenutno 9.530,00 din na delavca. V naši delovni organizaciji ni delavca, ki bi za poln delovni čas in normalno učinkovitost dela prejemal nižji osebni dohodek, zato menimo, da imamo odnose v razponu osebnih dohodkov še vedno usklajene.

Pripombe delavskega sveta TOZD Profilarna in mnogih SDS, ki so pri ukrepih povečevanja osebnega dohodka tako razmišljale, ne moremo in ne smemo upoštevati. Tega stališča pa ne smemo prezreti, ko bomo oblikovali izhodišča za sistem osebnega dohodka na osnovi pripravljenega vrednotenja po metodi analitičnega ocenjevanja. V prenovljenem sistemu nagrajevanja bomo morali probleme najnižjih osebnih dohodkov rešiti sistemsko za daljši čas.

O drugih pripombah in stališčih pa bomo več napisali v naslednji številki Železarja.

Rafko Penič

JUBILANTA 50-LETNIKA

V decembru bosta praznovala petdeset let svojega življenja naslednja sodelavca: STEFAN ŠKEDELJ, Profilarna — 16. decembra in JANEZ LAVTIZAR, DS ETN-OTK — 24. decembra.

Obema sodelavcema iskreno čestitamo!

DELA VSKI SVET ŽELEZARNE O DEVETMESEČNIH POSLOVNIH REZULTATIH

Tretja seja delavskega sveta Železarne je bila v sredo, 16. novembra. Osrednje točke dnevnega reda so bile obravnava devetmesečnega poslovnega poročila Železarne, poslovna politika za prihodnje leto in analiza izvajanja srednjeročnega plana v letih 1981 in 1982.

Poleg teh točk pa so obravnavali še naslednje: pregled izvajanja sklepov druge in izredne seje, pregled sklepov delavskega sveta SOZD Slovenske železarne, poročilo o delu komisije za beneficirano delovno dobo, pristop k panožnemu sporazumu črne in barvaste metalurgije o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitvi sredstev za osebno in skupno porabo, dogovor o dolgoročnem poslovnem sodelovanju s TGO Gorenje, pravilnik o priznanjih v SOZD Slovenske železarne, imenovanja in delegatska vprašanja.

Delavski svet je bil seznanjen z izvajanjem sklepov druge in izredne seje in ugotovil, da so izvršeni oziroma so v izvajanju.

— lastna sredstva Železarne	2.858.542.000 din ali 15,7 %
— združena sredstva SOZD SŽ	2.328.000.000 din ali 12,8 %
— združena sredstva sovlagateljev	4.548.702.000 din ali 25,0 %
— kredit Ljubljanske banke	5.445.000.000 din ali 30,0 %
— komercialni krediti izvajalcev	177.000.000 din ali 1,0 %
— tuji finančni krediti	2.814.671.000 din ali 15,5 %

V nadaljevanju se je delavski svet obravnaval tudi informacijo o pobudah družbenega pravobranilca samoupravljanja, ki jih je v letu dni posredoval naši delovni organizaciji. V zvezi s tem poteka vrsto aktivnosti, ki pa jih je treba v začetku prihodnjega leta zaključiti.

Do 31. decembra je treba pripraviti osnutek samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah in obveznostih med delovno organizacijo in temeljnimi organizacijami, sprejeti pa ga je treba v prvem trimesečju 1984.

Do 15. decembra je treba pripraviti osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo s spremembami v poglavjih o planiranju, skupnem prihodku, odgovornosti delovne organizacije za pravi promet, vodenju delovne skupnosti, ljudski obrambi in družbeni samozaščiti ter poslovanju, kadar nastopijo motnje v poslovanju oziroma izguba. Tudi ta dokument je treba sprejeti v prvem trimesečju prihodnjega leta.

O teh aktivnostih, oziroma sklepih delavskega sveta Železarne je bil obveščen tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja Jesenice.

V prvi polovici meseca septembra je v šestih temeljnih organizacijah potekal ponovljen referendum za sprejem predloga dopolnitve samoupravnega sporazuma o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarne Jesenice v zvezi z dodatki delavcem — borcem NOB. Iz poročila volilne komisije Železarne je bilo razvidno, da je ponovljen referendum uspel le v TOZD Vratni podboji, v TOZD Hladna Valjarna Bela, Žičarna, Profilarna, Vzdrževanje in Energetika pa tudi tokrat ni uspel. Te dopolnitve samoupravnega sporazuma za delovno organizacijo torej niso sprejete.

V teh mesecih je bilo objavljenih že več informacij v zvezi s kritičnim stanjem koksa, poslovni odbor pa je posebno informacijo pripravil tudi za delavski svet Železarne. Med sejo se je predsednik poslovnega odbora vrnil z zasedanja republiške komisije, kjer so prav tako obravnavali situacijo, v kateri se je znašla Železarna zaradi pomanjkanja koksa, in posredoval delavskemu svetu najnovejšo informacijo.

Delavski svet je obravnaval tudi oceno doseženih rezultatov pri izpolnjevanju ukrepov v TOZD Valjarna bluming štekel in sklenil, naj se sprejeti ukrepi za izboljšanje stanja v tej TOZD še naprej izvajajo, poseben poudarek je treba dati kakovostnemu nivoju proizvodnje, v delo na tem področju pa naj se vključijo tudi zunanje strokovnjake, vsakodnevno pa je treba opozarjati na odgovornost za izvajanje teh nalog. Oceno doseženih rezultatov pri izpolnjevanju teh ukrepov naj poslovni odbor poda spet na naslednji seji delavskega sveta.

Vodja delegacije v delavskem svetu SOZD Slovenske železarne je prisotne seznanil s sklepi, ki jih je delavski svet SOZD SŽ sprejel na seji dne 16. septembra.

Članica poslovnega odbora je nato delavskemu svetu obrazložila dosežene poslovne rezultate v devetih mesecih tega leta.

Delavski svet je poročilo potrdil brez pripomb in ugotovil, da so ga obravnavale vse temeljne organizacije in delovne skupnosti in odbor za

Kot običajno, je tudi tokrat poslovni odbor pripravil informacijo o poteku priprav za gradnjo jeklarne 2. Delavski svet je za nemoteno nadaljevanje priprav za gradnjo tega projekta potrdil eskalirano predračunsko vrednost investicije (december 1983) z vrednostjo 18.181.915.000 dinarjev z naslednjo dinamiko potrebnih sredstev:

1983	1.240.474.000 dinarjev,
1984	5.495.990.000 dinarjev,
1985	5.807.324.000 dinarjev,
1986	3.799.425.000 dinarjev,
1987	1.838.702.000 dinarjev,

Potrdili so tudi naslednjo strukturo financiranja projekta:

gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne.

Potrdil je tudi sklep odbora za gospodarstvo v zvezi s predlogom Marketinga za korekcijo cen izdelkov črne metalurgije.

V nadaljevanju je delavski svet ugotovil, da so predlog uravnavanja višine osebnih dohodkov obravnavali vsi delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ki so sprejeli sklepe, predlagane v gradivu strokovne službe.

Na podlagi razprave je delavski svet sprejel še sklep, da bi morali v bodoče za uravnavanje višine osebnih dohodkov izdelati merila naprej po kriterijih, ki bi veljali za vse temeljne organizacije in delovne skupnosti.

Delavski svet se je seznanil tudi z informacijo o izvoznih obveznostih.

Vodja sektorja za ekonomiko in organizacijo je prisotnim posredoval analizo izvajanja srednjeročnega plana za obdobje 1981—1985 v letih 1981 in 1982. Delavski svet je analizo sprejel z ugotovitvijo, da obstajajo določeni odmiki od sprejetih planov, ki so največji na področju vlaganj, kar bo vplivalo tudi na realizacijo plana v letih 1984 in 1985. To analizo je obravnaval tudi odbor za gospodarstvo in jo potrdil brez pripomb.

Delavski svet je obravnaval in sprejel tudi usmeritve poslovne politike za leto 1984 ter potrdil sklep odbora za gospodarstvo v naslednjem besedilu:

»Na področju dograjevanja računalniško podprtih informacijskih podsistemov je treba zagotoviti kadrovske in organizacijske pogoje v okviru možnosti prerazporeditve kadrov za vpeljavo sistemov spremljanja proizvodnje v TOZD in dograditi podsisteme na področju nabavne in finančne funkcije.

V plane investicij posameznih temeljnih organizacij je treba vključiti predvsem investicije za doseganje kakovostnejšega asortimenta.

Na naslednji seji delavskega sveta mora strokovna služba pripraviti poročilo o izvajanju poslovne politike za letošnje leto.

Komisija za ugotavljanje del in nalog, pri katerih se zavarovalna doba šteje za povečanje, je delavskemu svetu posredovala poročilo o de-

lu te komisije. Delavski svet je v zvezi s tem sprejel naslednje sklepe:

Temeljne organizacije in delovne skupnosti morajo vse predloge za beneficirano dobo predložiti najprej komisiji na nivoju delovne organizacije.

Strokovna služba mora izdelati poslovnik za delo komisije, v okviru organizacije strokovnih služb pa je treba določiti delo in naloge, ki so povezane z ugotavljanjem in spremljanjem pogojev za beneficirano dobo. Rok je december 1983.

Vse strokovne službe morajo sproti izvrševati naloge, ki so povezane z beneficirano dobo na podlagi enotne metodologije v skladu z družbenim dogovorom (izdelava dokumentacije — revizijski postopek).

Na ravni SOZD SŽ je treba izpeljati pobudo za enoten pristop in merila ponovne presoje beneficirane dobe.

Pod sedmo točko dnevnega reda je delavski svet obravnaval predlog pristopa k panožnemu sporazumu in ugotovil, da je železarna Jesenice udeleženec tega sporazuma, zato se prične postopek za pripravo navedenega samoupravnega sporazuma.

Dogovor o dolgoročnem poslovnem sodelovanju s TGO Gorenje je bil posredovan v javno obravnavo, delavski svet pa je ugotovil, da ga temeljne organizacije Livarna, Valjarna bluming štekel, Valjarna žice in profilov, Vratni podboji in Elektrode niso sprejele. Na podlagi dodatne obrazložitve vodja finančno računovodskega sektorja je delavski svet sklenil, da se omenjeni dogovor ponovno posreduje v javno razpravo tem temeljnih organizacijam z razširjeno informacijo.

Delavski svet je obravnaval tudi pravilnik o priznanjih v SOZD Slovenske železarne in ga sprejel.

Pod točko imenovanja so najprej na predlog izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata imenovali razpisno komisijo za izvedbo razpisa in pripravo predloga za imenovanje vodja finančno računovodskega sektorja.

Na znanje so vzeli tudi informacijo o imenovanju vodje centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje, imenovanje vodja TKR pa so odložili do prihodnje seje, ker še ni dobil stališča delavskega sveta delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje.

Na predlog finančno računovodskega sektorja so potrdili tudi koordinacijsko inventurno komisijo, inventurno komisijo za popis združenih sredstev Železarne in komisijo za popis materialnih rezerv.

Delegat iz temeljne organizacije Livarna je ob koncu seje posredoval še sklep njihovega delavskega sveta v zvezi s povišanjem gotovinskega izplačila osebnega dohodka. Delavski svet je sklenil, naj ustrezne strokovne službe preverijo možnosti za to in posredujejo odgovor.

Ob koncu naj še napišemo, da na centru za proučevanje samoupravljanja in informiranje vodimo evidenco o udeležbi posameznih delegatov na sejah delavskega sveta Železarne. Iz nje je razvidno, da se nekateri delegati že večkrat zaporedoma niso udeležili sej, zgodilo pa se je že tudi, da iz določene temeljne organizacije ni bil prisoten noben delegat. Na to je predsednik delavskega sveta Železarne opozoril na tej seji in upamo, da bo udeležba boljša, kar bo vsekakor pripomoglo h kvalitetnejšemu sprejemanju odločitev.

Z. V.

Na osnovi sklepa delavskega sveta delovne organizacije Železarna Jesenice, z dne 16. novembra 1983 in v skladu z 88. členom statuta DO Železarna Jesenice, razpisna komisija objavlja

RAZPIS PROSTIH DEL IN NALOG

»vodja finančno računovodskega sektorja« — za mandatno dobo štirih let.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, za navedena dela in naloge izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo visoko šolo ekonomske smeri
- pet let delovnih izkušenj
- imeti morajo ustvarjalen odnos do samoupravljanja, morajo biti pošten, imeti morajo pravičen odnos do povezovanja pravic in obveznosti ter biti družbeno politično in moralno etično neoporečni.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po razpisu na kadrovske sektor železarne Jesenice, z oznako »za razpisno komisijo DS KO-FI«.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Energetika z dne 16. novembra 1983 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

pomočnik strojnika Tbv šifra 3233 D-3 4. osebe 6. ktg.

POGOJI: triletna poklicna šola kovinarske stroke.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni na kadrovske sektor z oznako »za TOZD Energetika«.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 28. NOVEMBRA DO 11. DECEMBRA

28. november, Janko PERNE, vodja investicijskega razvoja, Jesenice, Titova 20, št. tel. 81-904.

29. november, Jože OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21, št. tel. 88-012.

30. november, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1/a, št. tel. 81-727.

1. december, Ernest PUŠNIK, vodja komercialnega sektorja, Jesenice, Titova 2/a, št. tel. 81-490.

2. december, Franc RAVNIHAR, vodja TOZD Valjarna žice in profilov, Blejska Dobrava, Lipce 7/a.

3. december, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remontne delavnice, Jesenice, Cesta talcev 8/a.

4. december, Miha STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela 49/a.

5. december, Jože ŠLIBAR, vodja TOZD Transport, Jesenice, Cesta 1. maja 58.

6. december, Martin ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, št. tel. 77-130.

7. december, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, št. tel. 77-136.

8. december, Janez TUŠAR, vodja kadrovskega sektorja, Blejska Dobrava 16/b, št. tel. 83-082.

9. december, Franc VIČAR, vodja investicijskega razvoja, Žirovnica, Rodine 51.

10. december, Emil AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Jesenice, Titova 3, št. tel. 82-262.

11. december, Božidar BARTELIJ, podpredsednik poslovnega odbora, Jesenice, Titova 3/a, št. tel. 81-453.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti obhod po železarni, svoje ugotovitve vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 28. 11.	MARJAN ERMAN	IGOR MEŽEK
TOREK — 29. 11.	IVO LEBAN	JANEZ ARH
SREDA — 30. 11.	JANEZ FALETIČ	MIRKO ZUPAN
ČETRTEK — 1. 12.	ANTON BURJA	STANE MENCINGER
PETEK — 2. 12.	IVAN KAVČIČ	FRANC NEČIMER
SOBOTA — 3. 12.	AVGUST NOVŠAK	BRANE ČEPIČ
NEDELJA — 4. 12.	RADO LEGAT	BOŽIDAR ČERNE
PONEDELJEK — 5. 12.	STANE ERŽEN	VOJKO MENCINGER
TOREK — 6. 12.	PAVEL ŽMITEK	DUŠAN ŠMID
SREDA — 7. 12.	KLAVDIJ MLEKUŽ	BRANKO GERČAR
ČETRTEK — 8. 12.	MIROSLAV ZUPAN	FRANC ARNEŽ
PETEK — 9. 12.	EDO KAVČIČ	MARJAN PINTAR
SOBOTA — 10. 12.	JOŽE RAVNIK	IGOR LOGAR
NEDELJA — 11. 12.	ALOJZ VARL	MARJAN TRONTELJ

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 28. novembra do 3. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može Kovačič.

DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može Kovačič.

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel.

V soboto, 3. decembra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 3. decembra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

Od 5. decembra do 10. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Česarec.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može Kovačič.

DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može Kovačič.

V soboto, 10. decembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce vsak dan od 11. do 12. ure.

POPOLDNE: III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

V soboto, 10. decembra, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti EK-TKR-NG, z dne 22. novembra 1983

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge na OPP za nedoločen čas

VODJA OPP VALJARNE DEBELE PLOČEVINE

šifra 5187 U-5 16 ktg. 1 oseba

POGOJI: (višja strokovna izobrazba — metalurški inženir in tri leta delovnih izkušenj).

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovske sektor železarne Jesenice, z oznako »za delovno skupnost EK-TKR-NG«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Po sklepu delavskega sveta TOZD Valjarna žice in profilov z dne 4. novembra 1983 ter na osnovi določil statuta TOZD, razpisna komisija TOZD Valjarna žice in profilov v DO SŽ — Železarna Jesenice, z o.s.o., 64270 Jesenice, Cesta železarjev 8

RAZPISUJE PROSTA DELA IN NALOGE

VODJA TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV.

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati za opravljanje navedenih del in nalog izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo visoko ali višješolsko izobrazbo,
- pet let uspešnega dela v industriji,
- da imajo moralno politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Mandat izbranega kandidata bo trajal štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev (diploma, opravljanje dosedanjih del in nalog, delovni dobi) v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo TOZD Valjarna žice in profilov« v roku 15 dni po objavi na naslov: Kadrovske sektor železarne Jesenice, 64270 Jesenice, C. železarjev 8.

SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

V novembru se je odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne sestal dvakrat. Na 7. seji, ki je bila 3. novembra, so obravnavali tekočo mesečno problematiko proizvodnje, predlog programa proizvodnje za november, obrazloženo jim je bilo devetmesečno poslovno poročilo, obravnavali pa so še pregled doseganja dnevnih premij za višjo produktivnost z usmeritvami za dopolnitev modela, vlogo vodstva Remontnih delavnic za uvedbo ur za manjkajoče v storitvenih TOZD, odpise in pripise razlik pri poslovanju s tujino, termiski nakup deviz in vloge za spremembe namembnosti konta Az sredstev, odobritev Iv sredstev in vlogo krajevne skupnosti.

Na kratko preglejmo, kakšne sklepe je odbor k posameznim točkam sprejel:

Iz poročila o izvajanju sklepov prejšnje seje je bilo razvidno, da so izvedeni oziroma so v izvajanju. Odbor je potrdil tudi sklep v zvezi s sodno poravnavo v sporni zadevi dveh tožnikov iz ZDA, za katerega so soglasje dali člani odbora telefonično.

Na oceno izvrševanja skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za oktober odbor ni imel pripomb. Seznanjen je bil tudi z oceno izpolnjevanja izvoza v oktobru in ugotovil, da je bil količinsko realiziran 81,1 %.

Na podlagi obrazložitve strokovne službe je odbor ugotovil, da so proizvodne in izvozne obveznosti v porastu, vendar pa se pri odpremi pogostokrat pojavlja pomanjkanje vagonov.

Odbor je predlog programa proizvodnje za november potrdil brez pripomb.

Po obrazložitvi poslovnih rezultatov za devet mesecev tega leta je odbor sklenil, da se bo pred sejo delavskega sveta Železarne ponovno sestal in pregledal pripombe iz javne razprave ter pripravil sklepe in zaključke za obravnavo na delavskem svetu.

Odbor je bil seznanjen tudi z informacijo poslovnega odbora v zvezi s predlogom uravnavanja višine osebnega dohodka.

Oddelek za študij dela, časa in nagrajevanje je odboru posredoval v obravnavo gradivo v zvezi z vključitvijo izvozne realizacije v sistem delitve osebnih dohodkov.

Odbor je potrdil tudi korekturo izvoznih obveznosti temeljnih organizacij in pri tem sklenil, da skupna vrednost izvoza do konca leta ostane nespremenjena, medtem ko se vrednosti posameznih temeljnih organizacij lahko korigirajo glede na večje težave objektivne narave, vendar vedno v soglasju s poslovnim odborom.

V zvezi s pregledom doseganja dnevnih premij za višjo produktivnost z usmeritvami za dopolnitev modela (gradivo je prav tako pripravil oddelek za študij dela, časa in nagrajevanje) je odbor sprejel sklep, da se pospeši delo v zvezi s korigiranjem premijskih pravilnikov in se na novo ustrezno uredijo limiti po rangih. Priporočil pa je tudi storitvenim temeljnim organizacijam, da ponovno sprejmejo model, da je tisti delavec, ki neposredno sodeluje pri proizvodnem procesu, vezan glede na kriterije stimulacije na proizvodno TOZD.

Vodstvo TOZD Remontne delavnice je na odbor posredovalo vlogo v zvezi z uvedbo ur za manjkajoče v storitvenih TOZD. Svoje mnenje k temu predlogu je dala tudi strokovna služba. Odbor je sklenil, da podpre mnenje strokovne službe, da se v storitvenih TOZD ne vpelje ur za manjkajoče, ker jih je možno vpeljati v normirani skupini, te temeljne organizacije pa ne izpolnjujejo tega bistvenega pogoja, opredeljenega v samoupravnem sporazumu o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji in pravilnikih z istim naslovom teh TOZD. Odbor je podprl tudi stališče, da se vpelje nagrajevanje po opravljenih remontih in zaposlenimi na remontih, vendar naj se v zvezi s tem ustrezno dopolnijo premijski pravilniki teh temeljnih organizacij.

V nadaljevanju se je odbor potrdil odpis razlike pri poslovanju s tujino in dal soglasje za termiski nakup deviz, namenjenih za uvoz koks iz ZRN. Prav tako je dal soglasje tudi za najem blagovnega kredita iz programa Hermes.

V skladu s sklepom 7. seje se je odbor ponovno sestal 15. novembra in pregledal pripombe iz javne razprave in sklepe delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti na devetmesečno poslovno poročilo. Na dnevni red je uvrstil še obravnavanje usmeritev poslovne politike za naslednje leto in analizo izvajanja srednjeročnega plana.

Iz posredovanih pripomb in sklepov delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti je bilo razvidno, da so poslovne rezultate obravnavale

vse temeljne organizacije in delovne skupnosti.

Odbor je obravnaval tudi predlog marketinga v zvezi z zahtevkom za korekcijo cen in pooblastil izvršnega odbora Opšteg združenja crne metalurgije Jugoslavije, da skupaj s stališči Železarne in ostalih železarn oblikuje panožni zahtevek za korekcijo cen.

Vodja oddelka za ekonomske analize in planiranje je članom razložila analizo izvajanja srednjeročnega plana. Ugotovili so, da so spremembe pogoji gospodarjenja vplivali na poslovanje Železarne v večji meri, kot smo ocenjevali ob pripravi in

sprejemanju družbenega plana. Zaostrene razmere na področju ekonomskih odnosov s tujino, slabšanje oskrbljenosti proizvodnje z reprodukcijskimi materiali in trgiranje reprodukcijskih verig so povzročali pojave, ki so negativno vplivali na uresničevanje zastavljenih ciljev. Za nekatere cilje nismo imeli realnih možnosti izvedbe, zaradi česar bo potrebno njihovo izpolnjevanje podaljšati, oziroma prenesti v naslednje srednjeročno obdobje. Odbor je analizo posredoval v obravnavo in sprejem delavskemu svetu Železarne.

Poslovno politiko za prihodnje leto je odbor potrdil s pripombami, da se vključi tudi področje dograjevanja računalniško podprtih informacijskih podsistemov, v plane investicij posameznih temeljnih organizacij pa je treba vključiti predvsem investicije za doseganje kvalitetnejšega asortimana.

Ob koncu seje je obravnaval še vlogo vodstva TOZD Remontne delavnice v zvezi z odobritvijo dodatnih Az oziroma Iv sredstev.

Z. V.

TOZD Elektrode

5. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD ELEKTRODE je imel 14. novembra peto redno sejo, ki jo je vodil predsednik Srečko Žen. Najprej so sprejeli poročilo o izvajanju sklepov zadnje seje in ugotovili, da so sklepi izvedeni ali pa so daljšega značaja. Strinjali so se s sklepom delavskega sveta glede sistema delitve izvozne realizacije.

Obravnavali so devetmesečno poslovno poročilo in se strinjali s predlogom delavskega sveta, da se začne akcija za povišanje cen varilno dodajnih materialov do take višine, kot jo imajo ostali proizvajalci varilno dodajnih materialov v Jugoslaviji.

Sprejeli so izvozne obveze za november, ki so 150 ton za ZSSR, za izvoz na Poljsko pa naročila niso urejena.

Strinjali so se s povečanjem osnov obračunskih postavk za 5 % od 1. novembra dalje in z izplačilom poravnave osebnega dohodka za obdobje januar-september. Ob obravnavi je odbor sprejel pripombo, da je vrednost osnov za osebne dohodke v primerjavi z gibanjem delom premajhna in da bi morale obračunske osnove zajemati najmanj 70-80 % osebnega dohodka.

Potrdili so povečanje cenika za razkladanje surovin in materiala za 20 %.

Strinjali so se s predlogom službenega potovanja vodja TOZD v Švico k firmi Oerlikon, zaradi ureditve dobav po kooperacijski pogodbi v letošnjem letu in letu 1984 ter v zvezi z naložbo za aglomerirane praške. Ob

tem so ugotavljali, da ima TOZD preslabe stike z Oerlikonom in bi morali po kooperacijski pogodbi imeti več sodelovanja, predvsem na področju tehnologije proizvodnje.

Seznanjeni so bili s predlogom porabljenih sredstev za reprezentanco v obdobju julij-september in ugotovili, da so stroški za TOZD Elektrode minimalni.

Potrdili so predlog operativnega plana za november v skupni količini 1.760 ton.

Obravnavali so poročilo o nadurah v oktobru. Naročili so vodstvu TOZD, da preveri upravičenost nadur pri skladanju in prevozi surovin. Potrdili so predlog predvidenih nadur za november.

Ob koncu seje so govorili še o ogrevanju, ki je v TOZD vsako zimo pereče. Kljub novi napeljavi se stanje ni izboljšalo. Poleg tega je v TOZD veliko prepiha in v takih pogojih ni mogoče delati. V nadaljevanju je bilo postavljeno vprašanje: kdaj bodo montirane pregrade zavese na vrata v rezalnici in kdaj bo izvedena prestavitev oplaščevalne linije 3.

S. M.

TOZD Valjarna bluming štekel

6. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, 10. novembra, je predsednik delavskega sveta Franc Podlipnik sklical in vodil šesto sejo delavskega sveta, na kateri so delegati obravnavali osem točk dnevnega reda, ugotovili pa so, da so bili sklepi predhodne seje izvedeni.

Delegati delavskega sveta so na četrti seji sklenili, da se proizvodnja za izvoz šteje dvojno in tako je bila na osnovi tega izračuna naknadno izplačana premija na izredno proizvodnjo. Kasneje je bilo ugotovljeno, da je sklep nezakonit, ker takega izračuna ni v premijskem pravilniku, zato je delavski svet na zahtevo poslovnega odbora Železarne sprejel veto na omenjeni sklep, nepravilno izplačane premije pa je potrebno odtegniti od prve dosežene premije.

Na seji so obravnavali poslovno poročilo devetmesečnega poslovanja temeljne organizacije in ugotovili, da je bila skupna proizvodnja dosežena 91,7 %, blagovna pa 78,3 %. Ugotovili so tudi, da je temeljna organizacija v devetih mesecih poslovala z izgubo, ki je 58.465.690,71 din. Eden od glavnih vzrokov za nastalo izgubo je okvara pogonskega motorja na šteklu, poleg tega pa še slaba kvaliteta vložka in previsoki zastoji na proizvodnih napravah, nedoseganje načrtovane vrednosti celotnega prihodka v Železarni, neplačana realizacija in povečanje zalog.

Delegatom se zdi nelogično, da je delovna organizacija kot celota poslovala dobro, če sta slabo delali TOZD Jeklarna in TOZD Valjarna bluming štekel, ki proizvajata vložek za ostale TOZD. V zvezi s tem so postavili vprašanje: pravilno planiranje, razdelitev vložka; izplen in stroški, oziroma, da je treba ugotoviti vzroke za slabo delo. Ugotavljajo, da je kvaliteta vložka slaba (nizek je klarski izplen), kar vpliva tudi na stroške TOZD. Menili so tudi, da dohodkovni odnosi in delovni organizaciji niso pravilni. Poudarili so, da se od temeljne organizacije zahteva ve-

liko (kvaliteta, izvoz), v naprave pa se premalo vloga, zato se pri valjanju večkrat poslužujemo improvizacij. Postavlja se tudi vprašanje, če so res delavci te temeljne organizacije najslabši delavci v Železarni in kako drugi lahko prikazujejo dobro delo, če delajo z njihovim vložkom.

Delegati so obravnavali in potrdili predlog uravnavanja višine osebnega dohodka, s pripombo, da ni pravilno, da se v proračun šteje osebni dohodek za izredno proizvodnjo. Ugotovili so tudi, da so samoupravne delovne skupine zavrnile dogovor o sanaciji Gorenja s pripombo, da ni možno izdelkov Gorenja kupiti za dinarje in da so tudi sami v finančnih težavah, saj je pred Železarno velika naložba v jeklarno 2.

Delavski svet je obravnaval pritožbo sodelavca, ker mu je skupna disciplinska komisija TOZD in delovnih skupnosti Železarne izrekla ukrep preklic pogojne odložitve prenehanja delovnega razmerja v TOZD Valjarna bluming štekel. Po obrazložitvi zadeve je delavski svet sklepal o opravičenosti zahteve za varstvo pravic imenovanega, vendar predlagani sklep ni dobil potrebne večine glasov, zato je ostala v veljavi odločba skupne disciplinske komisije.

I. N.

PRIHODNJA
ŠTEVILKA
»ŽELEZARJA«
8. DECEMBRA

TOZD Jeklovlek

6. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V četrtek, 11. novembra, je bila v TOZD Jeklovlek šesta redna seja odbora za delovna razmerja, ki jo je vodil predsednik Marijan Stojan. Po pregledu sklepov pete redne seje so ugotovili, da so uresničeni, razen nekaterih, ki se še rešujejo.

Odbor je obravnaval poročilo o kadrovski problematiki v devetih mesecih, katerega je podal kadrovik Oton Pestotnik. Iz poročila je bilo razvidno, da je bilo v devetih mesecih zaposlenih sedem delavcev manj, kot je bilo predvideno v planu kadrov za leto 1983. Tudi stalež 30. septembra je bil v primerjavi z lanskim letom za tri delavce nižji. Skupna odsotnost z dela je bila za 2,81 % nižja, za 0,03 % pa so bili višji neopravičeni izostanki. Vse ostale vrste odsotnosti so bile nižje, in sicer bolezenske (1,59 %), redni dopust (0,27 %), izredno plačana odsotnost (0,17 %), neplačana odsotnost (0,12 %), porodniška odsotnost, skrajšani delovni čas (0,81 %) in ostala odsotnost (0,08 %).

Obravnavali so tudi odsotnost v septembru in oktobru in ugotovili, da se je odsotnost v obeh mesecih gibala pod povprečjem Železarne.

Potrdili so prekinitev delovnega razmerja sodelavcu, ki je bil upokojen.

Odbor je izrazil potrebo po zaposlitvi mladoletnika in v zvezi s tem postavil vprašanje službi za varstvo pri delu, kje lahko mladoletniki delajo?

7. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Jeklovlek je imel 8. novembra sedmo redno sejo. Ugotovili so, da so sklepi zadnje seje izvedeni, razen sklepa o ogrevanju, ki je še vedno pereč problem in je v pristojnosti sektorja novogradenj.

Odbor je v nadaljevanju obravnaval devetmesečno poslovno poročilo, ki sta ga podala vodja TOZD in računovodja. Vodja TOZD je poudaril, da je TOZD Jeklovlek v tretjem četrtletju izpolnila operativni in gospodarski načrt, presegli pa so tudi izvozne obveznosti. Za doseganje tako dobrih poslovnih rezultatov sta bila izpolnjena dva bistvena pogoja, in sicer: dobra organiziranost proizvodnje in preskrbljenost z vložnim materialom ob ugodnem dimenzijskem asortimentu. Kljub dobri količinski oskrbljenosti s polizdelkom pa to ne velja za kvaliteten asortiment, saj so v TOZD največji zaostanki pri tistih jeklih, kjer je akumulacija največja; to so avtomatska jekla ter jekla, legirana s svincem in telurjem. Problem so tudi zastoji, ki so v stalnem porastu, delno zaradi proizvodnih delavcev, delno pa zaradi slabega in občasno nekvalitetnega vzdrževanja pri popravilih in remontih, posebno na popoldanski in nočni dnini.

Problem predstavljajo tudi reklamacije, ki jih je bilo v tem obdobju 42 in so v porastu. Odbor je sklenil, da je treba zaostriti kriterije kontrole, vendar pa se to povezuje tudi s kvaliteto vložka, ki se stalno slabša.

Računovodkinja je v svojem poročilu poudarila, da je bil planirani celotni prihodek v devetih mesecih

presežen za 26 % in za 65 % v odnosu na lansko isto obdobje. Povišanje celotnega prihodka je nastalo predvsem zaradi povišanja cen proizvodov. Tudi čisti dohodek je bil za 84 % višji od planiranega in je predstavljaval 71,4 milij. dinarjev. Za osebne dohodke so namenili 32,8 milij. din, kar je 8,8 % več, kot so načrtovali in 39 % več kot v istem obdobju lani.

Odbor je obravnaval tudi poslovni rezultat Železarne, ki prikazuje izgubo v znesku 97 milij. dinarjev, ki je sicer višja od planirane, vendar nižja od dosežene v devetih mesecih leta 1982. Prvih devet mesecev sta z izgubo zaključili TOZD Jeklarna in TOZD Valjarna bluming štekel.

Odbor je obravnaval plan proizvodnje za november, ki je skupaj 1.780 ton, od tega je vlečenega jekla 1.490 ton, brušenega 130 ton, valjano poboljšane 140 ton in za domače naročnike 20 ton. Planirani vložek je 1.900 ton iz TOZD valjarne žice in profilov in 30 ton iz železarne Ravne. Operativni plan, ki je enak gospodarskemu, je odbor tudi potrdil. Planirani izvoz je 150 ton, in sicer na Poljsko.

Odbor je pregledal nadure in ure za manjkajoče za oktober in ugotovil, da dosegajo komaj 50 % mesečnega plana.

E. T.

6. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V petek, 11. novembra, je bila v TOZD Jeklovlek šesta redna seja delavskega sveta, ki jo je vodil predsednik Janez Židan. Po pregledu sklepov pete redne seje so ugotovili, da so uresničeni.

V nadaljevanju so obravnavali sklepe odbora za gospodarstvo in odbora za delovna razmerja in nanje niso imeli pripomb.

Obravnavali so devetmesečno poslovanje TOZD in ugotovili, da je TOZD v devetih mesecih izpolnila operativni in gospodarski načrt in presegla izvozne obveznosti. Pri vložku je zaradi boljšega izplena doseženo znižanje stroškov. Planiran izplen je bil 93,9 %, dosežen pa 95,4 %. Tudi pri predelavi so stroški nižji, predvsem zaradi višje proizvodnje.

Ugotovili so, da so zastoji v porastu, v zadnjem obdobju pa se je poslabšala tudi kvaliteta površina vložnega materiala. Glede kadrovske problematike je delavski svet ugotovil, da se je nekoliko povečala neopravičena odsotnost z dela, zmanjšala pa so se bolezenska in ostale vrste odsotnosti.

Delavski svet je poslovno poročilo s pripombami, izrečenimi na sestankih samoupravnih delovnih skupin, potrdil.

Vodja TOZD je delegate seznanil s predlogom uravnavanja višine osebnega dohodka. Sprejeli so naslednje sklepe:

1. Vrednost obračunskih osnov osebnega dohodka se s 1. novembrom poveča za 5 %.

2. Po zaključnih razpravah o devetmesečnem poslovanju se izplača poravnava osebnega dohodka. Poprečna višina poravnave za Železarno je 5 %, višina za TOZD pa je odvisna od uspešnosti lastnega poslovanja. Uspešnost poslovanja določajo kazalci doseganja plana dohodka,

skupne proizvodnje in osebnega dohodka. Merilo odstopanja višine poravnave od poprečja Železarne (5 %) je aritmetična sredina vseh treh kazalcev (odstotkov) doseganja plana. Za TOZD je maksimalno izplačilo 5,8 %.

3. Osnova za poravnavo so izplačana sredstva za osebne dohodke za opravljeno (efektivno) delo v obdobju od 1. januarja do 20. septembra. Izločena so vsa nadomestila za odsotnost, redni in izredni dopust, prazniki, enkratne nagrade, honorarji, povračila za odsotnost od drugih organizacij.

4. S sprejetimi ukrepi se delavci TOZD trdno zavezujejo, da bomo z vso vestnostjo in odgovornostjo izpolnjevali svoje naloge.

Delavski svet ugotavlja, da so se vse samoupravne delovne skupine na zborih delavcev strinjale s kreditiranjem Gorenja pri odpravi izgube.

Delegat delavskega sveta je imel pripombo glede izvozne stimulacije. Menil je, da so do te stimulacije upravičeni tisti delavci, ki delajo na ključnih strojih, pa tudi odstotek in izračun stimulacije se mu ne zdi pravilen.

Vodja TOZD je pojasnil, da je strokovna služba na sestanku vodji TOZD glede izvoza zaradi večje zainteresiranosti TOZD za izvoz predlagala, da so do 100 % udeležbe poleg delavcev v proizvodnji upravičeni še vodja TOZD, tehnolog, vodja proizvodnje in gospodar, za ostale delavce TOZD pa se odstotek udeležbe ne spremeni. Poudarili so, da ni pravilno, da o tem temeljno organizacijo strokovna služba ni pisno obvestila.

E. T.

DELOVANJE KONFERENC DELEGACIJ ZA SIS V ŽELEZARNI V POLDRUGEM LETU TRETJEGA MANDATNEGA OBDOBJA

Že od začetka tretjega mandata delegatsko oblikovanih skupščin samoupravnih interesnih skupnosti (SIS) se delegacije, konference delegacij in skupščine soočajo z nedejavnostjo članov delegacij in delegatov. Letošnje jesen pa je še slabše (npr. zaradi nesklepnosti je bila seja skupščine telesnokulturne skupnosti sklicana kar trikrat, skupne seje z zborom združenega dela in skupščine zdravstvene skupnosti pa se je namesto desetih iz Železarne udeležil le en delegat za SIS za zdravstvo.

Zato smo ob koncu oktobra začeli z zbiranjem podatkov o prisotnosti delegatov na sejah konferenc delegacij za skupščine SIS, da bi tako vsaj s tega vidika ugotovili, kakšne so razmere pri uveljavljanju delegatskih odnosov. Pri tem naj poudarimo tudi odgovornost vodij temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter osnovnih organizacij sindikata za posledice nepravilnega in nepravilnega sprejemanja odločitev v skupščinah.

Osnove in izhodišča za preseganje tega mrtvila najdemo v naših samoupravnih aktih. Za osvežitev spomina naj jih kar naštejemo — torej: ustrezna poglavja v samoupravnem sporazumu o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo Železarna Jesenice, v statutu vsake temeljne organizacije (delovne skupnosti), nekoliko pa tudi v statutu delovne organizacije Železarne, v pravilniku o samoupravnem informiranju in komuniciranju v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih delovne organizacije Železarne ter seveda tudi v poslovniku za delo samoupravnih organov in delegacij v temeljnih organizacijah Železarne.

Kot napotilo za akcijo naj služi tudi gradivo za javno razpravo o samoupravnem informiranju in komuniciranju v Železarni, ki je bilo objavljeno v Železarju 8. septembra letos (poglavje Informiranje in komuniciranje v delegacijah — zlasti zadnji stolpec, kjer so navedeni predlogi za izboljšanje). V javni razpravi prek samoupravnih delovnih skupin namreč v zvezi s tem ni bilo takih stališč, ki bi nasprotovala v gradivu navedenim ugotovitvam in predlogom.

Zato predlagamo, da v vsaki temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti pregledajo razpredelnico ob koncu sestavka in ugotovijo, kakšna je udeležba delegatov iz njihove temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti na sejah konferenc delegacij ter se dogovorijo o potrebnih ukrepih za izboljšanje delovanja delegacij (poudarek naj bo zlasti na tem, kaj storiti v lastni temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti).

V večini temeljnih organizacij in v vseh treh delovnih skupnostih v Železarni imamo oblikovane posebne delegacije za delegiranje delegatov v skupščine SIS družbenih dejavnosti (vsaka posebna delegacija za »svojo« SIS). V manjših temeljnih organizacijah — Livarna, Žebljarna in Profilarna imajo po dve združeni delegaciji (vsaka združena delegacija za več SIS); v Vratnih podbojih pa splošno delegacijo (za vse SIS). Na ravni Železarne se vse ustrezne delegacije povezujejo v konferenco delegacij za usklajevanje stališč in delegiranja delegatov na sejo skupščine posamezne SIS. Vsaka konferenca delegacij v Železarni ima v skupščini vsake SIS deset delegatskih mest (glede na delež števila zaposlenih in ustvarjeni družbeni proizvod v jeseniški občini).

Nosilci posameznih konferenc so:

- SIS za vzgojo in izobraževanje: TOZD Strojne delavnice;
- SIS za zdravstvo: delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje;
- SIS za kulturo: TOZD Livarna;
- SIS za raziskovalno dejavnost: TOZD Remontne delavnice;
- SIS za socialno skrbstvo: delovna skupnost za ekonomiko, TKR in novogradnje;
- SIS za otroško varstvo: TOZD Družbena prehrana;
- SIS za invalidsko in pokojninsko zavarovanje: TOZD Jeklarna;
- SIS za zaposlovanje: TOZD Hladna valjarna Bela;
- SIS za stanovanjsko gospodarstvo: TOZD Valjarna bluming štekel;
- SIS za telesno kulturo: TOZD Vzdrževanje.

Iz razpredelnice je razvidno, da se je sej konferenc delegacij v pregledanem obdobju udeleževalo bolj malo delegatov (manj kot polovica možnih). Glede udeležbe med posameznimi SIS ni bistvenih razlik. Še največkrat so se delegati udeležili sej konferenc delegacij za SIS za vzgojo in izobraževanje ter za SIS za zdravstvo (poprečno je bilo na eni seji približno po 13 delegatov, kar pa je komaj nekaj nad minimalnim pogojem za sklepčnost — vsake seje konference delegacij bi se moralo udeležiti

ti 23 delegatov). Najmanjše udeležbe delegatov pa so bile »deležne« seje konferenc delegacij SIS za socialno skrbstvo in SIS za telesno kulturo (po približno deset delegatov).

Največkrat so se sej konferenc delegacij udeležili delegati iz: delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje, TOZD Strojne delavnice, delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje, delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve, TOZD Vzdrževanje in TOZD Remontne delavnice.

Najmanj pa iz: TOZD Žebljarna, TOZD Profilarna, TOZD Vratni podboji (vendar so v teh TOZD v malo težjem položaju zaradi združenih oziroma splošne delegacije), TOZD Valjarna bluming štekel, TOZD Valjarna žice in profilov ter TOZD Valjarna debele pločevine, iz katerih so

bili delegati prisotni le na približno vsaki tretji seji konference delegacij.

Kritično pa je verjetno vsaj v tistih delegacijah (zlasti ker so posebne), iz katerih se doslej ni še noben delegat udeležil nobene seje konference delegacij. To so v: TOZD Plavž (za SIS za vzgojo in izobraževanje in SIS za raziskovalno dejavnost), TOZD Valjarna bluming štekel (za SIS za kulturo, SIS za socialno skrbstvo, SIS za otroško varstvo), TOZD Valjarna žice in profilov (za SIS za zaposlovanje), TOZD Valjarna debele pločevine (za SIS za socialno skrbstvo in SIS za stanovanjsko gospodarstvo), TOZD Žičarna (za SIS za vzgojo in izobraževanje), TOZD Jeklovlek (za SIS za kulturo, SIS za telesno kulturo) in v TOZD Energetika (za SIS za otroško varstvo).

Problem nezadovoljive, premajhne udeležbe delegatov na sejah konferenc delegacij se izraža v precejšnjem številu nesklepnih sej, kar je razvidno iz naslednjega pregleda:

SIS	število vseh sej konf. del.	število nesklepnih sej
izobraževanje	7	3
zdravstvo	11	2
kultura	7	4
raziskovalna dejavnost	6	2
socialno skrbstvo	7	5
otroško varstvo	6	4
SPIZ	8	3
zaposlovanje	8	2
stanovanjsko gospodarstvo	5	4
telesna kultura	6	4
skupaj:	73	33

Nesklepčna je bila torej skoraj vsaka druga seja konference delegacij — večinoma letos. Dogaja se sicer, da včasih posamezni delegati (oziroma vodja delegacije) predhodno opravičijo oziroma pojasnijo svojo odsotnost na seji konference delegacij, medtem ko se vsi ostali »neprisotni« delegati oziroma delegacije obnašajo popolnoma ravnodušno.

Dodatni problem pa predstavljajo še delegati, ki jih konferenca delegacij delegira na sejo skupščine, pa se je ne udeležijo.

Naj na koncu poudarimo, da smo delovanje konferenc delegacij anali-

zirali spet predvsem s kvantitativnega vidika ter v manjši meri s kvalitativnega. Slednje bo bolje obdelano v podprojektu: Dograjevanje delegatskega sistema (projekt Družbeno-ekonomski in samoupravni razvoj železarne Jesenice).

(Analizo izdelala Nada Dejak, podatke o prisotnosti na sejah konferenc delegacij pa je zbrala in uredila Diana Huseinbašić.)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

PRISOTNOST DELEGATOV NA SEJAH KONFERENC DELEGACIJ OD 1. APRILA 1982 DO 31. OKTOBRA 1983

TOZD oz. del. skup.	S I S	izobraž.	zdrav.	kult.	razisk.	social.	otro.	SPIZ	zaposl.	stan.	gosp.	tel.	skup.
del. skup.	št. sej konf. de	7	11	7	6	7	6	8	8	5	8	7	73
Plavž		0	9	2	0	3	1	4	3	3	1		26
Jeklarna		2	9	4	1	2*	3	4**	3	4	4		36
Livarna		3	3	4*	4	3	1	1	1	1	7		28
Valj. bl. štekel		6	1	0	2	0	0	2*	4	5	5		25
Valj. žice		4	2	5	3	2	2	2	0	3	2		25
Valj. dev. ploč.		4	8	2	3	0	1	5	1	0	1		25
H V B		5	8	3	6	5	6	1	6	1	5		46
H V J		4	4	3	3	1	5	2	5	1	3		31
Žičarna		0	6	2	4	5	5	4	8	1	6		41
Profilarna		0	6	1	0	0	5	1	3	0	2		18
Vratni podboji		3	6	4	2	1	0	0	3	1	2		22
Jeklovlek		6	6	0	6	3	0	0	2	0	7		30
Elektrode		1	5	1	3	6	1	3*	5	3	1		29
Žebljarna		1	0	1	1	1	0	3	1	1	1		10
Strojne delav.		7**	11	7	5	6	4	8	4	5	5		62
Remontne delav.		7	8	5	5	6	5	6	7	3	0		52
Vzdrževanje		5	7	5	4	3	6	8	4	3	8**		53
Energetika		3	2	1	6	2	0	4	4	3	2		27
Transport		7	2	5	2	3	2	4	6	1	4		36
Družbena preh.		5	9	6	2	1	6*	5	5	5	2		46
DS EQ-FI		5	6	6*	3	7	4	7*	6	4	6		54
DS K S I		7*	11	5	3	5	6	7*	8	5	3*		60
DS E-TKR-NG		7	11	5	6	7**	4	8	8*	5	7*		68
skup. št. del. na vseh sejah SIS		92	140	77	74	72	67	89	97	58	84		850
pop. udeležba na seji KO pos.		131	127	110	123	103	111	111	121	116	105		116

* - na isti seji prisotnih več delegatov. uoštevan vedno le eden

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

EPIDEMIOLOGIJA V VOJNI IN MIRU

Koze so skozi stoletja zahtevale visok davek. Dokler niso poznali cepiva, ni bilo mogoče nicesar storiti za preprečevanje koz, za zdravljenje pa še danes ne poznamo dobrega zdravila, čeprav je mogoče bolezen preprečiti ali jo omiliti z zdravilom MARBORAN.

Morda nekaj splošnih podatkov o črnih kozah. So smrtno nevarno obolenje, ki ga povzroča virus POXVIRUS VARIOLAE. Značilna znamenja so mrzlica, izpuščaji po koži, mehurčki in kraste. Bolnikom, ki preživijo pušča bolezen brazgotine, včasih pa tudi oslepijo. Bolniki s širjo bolezen z izcedki iz nosu ali ust in iz mehurčkov in krast.

Cepljenje je preprosto in neboleče in je najmočnejše orožje proti črnim kozam.

Koze je prvi opisal perzijski zdravnik RHAZES v 10. stoletju. Minilo je več stoletij, preden so evropski zdravniki priznali RHAZESOV »Razpravo o kozah«.

Za zavarovanje pred kozami se je vneto zanimal angleški zdravnik EDWARD JENNER. Poslušal je ljudsko izročilo, da se kravje dekle ne nalezajo koz, če prej prebolijo goveje koz. Odločil se je za poskus. Leta 1796 je iz gnojnega mehurčka neke molznice vcepil snov v roko osemletnega dečka. Približno po osmih tednih je dečka nato cepil s snovjo iz mehurja bolnika s kozami. Zgodilo se je, kot je predvideval — deček je ostal živ. O Jennerjevem odkritju (vakcinaciji) se je hitro razvedelo.

Novica o zaščitnem cepjenju je obšla svet. Pri nas je zdravnik Vinko Kern cepil že leta 1804.

Človek je v zadnjem desetletju izkoreninil koz. V tistem času so poročali iz Afrike o tolikšnem številu bolnikov kot nikjer drugod po svetu. Vendar so se cepljenjem pretrgali prenašanje virusa in v osemnajstih mesecih so bili za vedno rešeni te kuge vsi narodi zahodne Afrike.

Lužilnica za hladno valjarno Jesenice in Žičarno (foto I. Kučina)

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

SESTANEK PREDSEDSTVA OO ZSMS TOZD STROJNE DELAVNICE

V torek, 15. novembra, je bila v pisarni vodje TOZD Strojne delavnice prva seja predsedstva osnovne organizacije ZSMS TOZD Strojne delavnice. Na seji so pregledali zapisnik zadnje seje predsedstva, sklepe programske konference in potek akcije »najboljši mladi delavec — samoupravljalec«.

Najprej smo ugotovili, da se je sestala komisija in sestavila sklepe, ki smo jih pregledali na seji in sprejeli nekatere pripombe. Menili smo, da bi bilo preveč, če bi organizirali sestanke po oddelkih enkrat mesečno, vendar smo po dodatni razlagi sekretarja osnovne organizacije ostali pri prvotnem sklepu. Z akcijo bi začeli v začetku januarja, ko bomo obiskali delovodje strugarne, orodjarne, ključavničarjev strojev, priprave dela in vodstva. Na osnovi razgovorov z njimi bomo v drugi polovici meseca organizirali sestanek z mladimi po teh oddelkih. Za to bomo potrebovali tudi konkreten program dela, ki ga bo sestavilo predsedstvo.

Eden od sklepov je bil popravljen in se glasi: »Mesečno bomo še nadalje spremljali doseganje norm mladih delavcev ter se pogovorili s tistimi, ki ne dosegaajo norme«. Ta sklep smo popravili, ker norma ni povsod enaka. Nekje imajo individualno, drugje pa tehnično ali skupinsko normo. Sestavili naj bi poprečno normo po oddelkih: strojna obdelava, obrat konstrukcij, strugarna valjev Javornik in Koroška Bela.

Menili smo, da bi z mladimi delavci ob sprejemu v TOZD spregovorili o alkoholizmu, njegovih škodljivih posledicah in sankcijah.

Na koncu pregleda sklepov smo še ugotovili, da bi lahko zadnja dva sklepa tudi združili in da sta to najpomembnejša sklepa, ki eden drugega dopolnjujeta. Poudarek naj bi bil

na mladinskem prostovoljnem delu in večji aktivnosti v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah v TOZD.

Govorili smo tudi o poteku akcije »najboljši mladi delavec samoupravljalec« in menili, da bi tam, kjer ni kontrolorja izdelkov, kvaliteto ocenili delovodje. Spisek mladincev je treba predložiti na tedenski konferenci obratovodjem, ki naj bi potem po pravilniku, ki ga je treba pred ocenjevanjem temeljito preučiti, ocenili mlade delavce. Za pravilnost ocenjevanja bi zadolžili obratovodje.

Na seji smo govorili tudi o dopisu, ki nam ga je posredoval koordinacijski svet ZSMS železarne Jesenice. Sestavili smo predloge za najboljšega mladega delavca ali inovatorja in predloge za nove člane komisij pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarne.

Sklenili smo da moramo ob dnevu republike izdelati stenčes, pospraviti delavnice in pisarne in izobesiti zastave ter spominsko ploščo okrasiti s cvetjem. Za izvedbo in koordinacijo dela smo zadolžili predsednika osnovne organizacije.

dč

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

**DS za ekonomiko, tehnično kontrolo
in raziskave ter novogradnje**

7. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V petek, 11. novembra, je predsednik delavskega sveta delovne skupnosti za E-TKR-NG Slavko Dežman sklical sedmo sejo delavskega sveta. Od 29 voljenih delegatov jih je bilo prisotnih 20. Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so sklepi šeste seje delavskega sveta v celoti izvedeni, pojasnjen pa je bil tudi potek izvajanja.

Pri realizaciji sklepov prejšnjih sej so ugotovili, da so trije sklepi četrte seje še vedno v izvajanju. Še vedno pa je neuresničen sklep ene izmed prejšnjih sej glede odgovora vodje splošnega sektorja na delegatsko vprašanje samoupravne delovne skupine OSDC o ureditvi prostorov v tem oddelku. Ponovno so zadalžili vodjo splošnega sektorja, da takoj pošlje odgovor prizadeti SDS na to vprašanje.

Delegati so bili seznanjeni s sklepom sodišča združenega dela Kranj, ki je na pritožbo Janeza Breganta razveljavilo njihov sklep in mu izrekel »opomin«. V zvezi s tem so delegati soglašali z vložitvijo ugovora na Sodišče združenega dela v Ljubljani.

V nadaljevanju seje so obravnavali devetmesečno poslovno poročilo delovne skupnosti in delovne organizacije. Obširno razlago o tem je podal Martin Šketa, vodja sektorja za ekonomiko in organizacijo.

Poslovanje delovne skupnosti, so ugotovili, se je gibalo v mejah planiranih stroškov. Stroške so realizirali v višini 327.234,00 din ali z indeksom 99,8 % v odnosu na plan. Po posameznih stroškovnih vrstah so ugotovili isto kot v polletnem poslovanju, da je močno presežen plan stroškov, ki so na kontu »material na delovni nalog«. Da bi dobili realno sliko, bo treba naslednje leto material, ki je planiran pri uvajanju nove proizvodnje, preseženi so bili tudi stroški, ki so pod družbeno kontrolo, to so dnevnice in potni stroški v državi, potni stroški in dnevnice v tujini pa so pod planirano višino.

Pri poslovanju delovne organizacije so ugotovili, da je poslovanje zadovoljivo, kljub temu, da so še v polletju ugotavljali dokaj neugoden poslovni rezultat. Boljši poslovni rezultat je med drugim omogočila tudi za 5,5 indeksnih točk izboljšana struktura proizvodnje v primerjavi z enakim obdobjem lani. Izgubo izkazuje ta dve temeljni organizaciji, in sicer Jeklarina in Valjarna bluming štekel v višini 97 milijonov din, kar je posledica nižje proizvodnje in neplačane realizacije. Kljub težavam, ki so bile prisotne, je devetmesečno poslovanje zaključeno dokaj uspešno.

V nadaljevanju seje so bili delegati seznanjeni tudi s poslovanjem železarne Ravne in Store in ostalih delovnih organizacij, ki poslujejo v sklopu SOZD Slovenske železarne.

V razpravi je bilo rečeno, da bi se ob letnem poslovnem poročilu delovne organizacije železarna Jesenice vključila v opisano problematiko stroškov obrazložitve, kako je na porast stroškov vplivala podražitev surovin in rezervnih delov in koliko je bilo prihrankov zaradi boljšega dela, manjše porabe energije, potrošnega materiala, izboljšanja izplenov in še kaj. V poročilu delovne skupnosti oziroma posameznih sektorjev in oddelkov pa naj bo v bodoče konkretno navedeno, katere od planiranih nalog so uresničene in katere ne ter vzroki za neuresničitev.

Ugotovili so, da je ob poslovnem poročilu obravnaval odbor za gospodarstvo pri delovni skupnosti. Na poročilo ni imel bistvenih pripomb in ju predlaga v potrditev. Predhodno so obe poročili obravnavale tudi samoupravne delovne skupine delovne skupnosti. Na osnovi teh ugotovitev, razlage, pripomb in pojasnil je delavski svet soglasno potrdil devetmesečno poslovno poročilo delovne skupnosti in delovne organizacije.

Predlog poslovnega odbora Železarne glede uravnavanja višine OD je predhodno obravnaval odbor za gospodarstvo delovne skupnosti in ga delavskemu svetu predlagal v potrditev s pripombo, naj se v bodoče nadurno delo v poravnavo kot osnova ne vključuje.

V razpravi je bilo rečeno, da naj bodo kriteriji za obračun poravnave stalni. Od lanskega decembra do letošnjega septembra so se že trikrat menjali. Stroški dela na računalniku pri stalni menjavi kriterijev niso majhni.

Na osnovi obravnave so potrdili predlog glede uravnavanja višine OD s pripombo, da se nadurno delo v poravnavo kot osnova v bodoče ne vključuje. Kriteriji za poravnavo naj

bi bili oblikovani enotno za vso Železarno in postavljeni za daljše časovno obdobje za obdelavo.

Sprejeti ukrepi za uravnavanje višine OD pa obvezujejo vse delavce, da odgovorno in vestno izpolnjujejo delovne naloge in prispevajo maksimalne napore za uspešno poslovanje delovne organizacije v zadnji četrtini leta.

Obravnavali in potrdili so imenovanje inventurnih komisij v predlagani sestavi. Potrdili so tudi predlog odbora za gospodarstvo delovne skupnosti za odpis likvidiranih osnovnih sredstev v upravni stavbi v višini 10.037,00 din.

Obravnavali so ugovor vodje sektorja novogradenj zoper sklep skupne disciplinske komisije v zvezi s kršitvijo delovnih dolžnosti sodelavke sektorja novogradenj. Na osnovi obravnave ugovora, zapisnika skupne disciplinske komisije, mnenja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti in razprave delegatov je delavski svet odločil o ugovoru zoper navedeni sklep, vendar ni dobil potrebne večine glasov delegatov delavskega sveta. V veljavi ostane sklep skupne disciplinske komisije »prenehanje delovnega razmerja« v delovni skupnosti E-TKR-NG, pogojno za dobo enega leta.

V nadaljevanju seje so obravnavali predlog razpisne komisije za izda-

jo soglasja delavskega sveta Železarne k imenovanju Jakoba Medja, dipl. inž. metalurgije, za opravljanje del in nalog vodje TKR. Po obširni razpravi je ZA predlog razpisne komisije glasovalo 13 prisotnih delegatov, PROTI predlogu so bili trije, glasovanja so se VZDRŽALI štirje delegati.

Delegati so se seznanili s pokrivanjem izgube Gorenja Velenja.

O poravnavi stroškov po stopnji 3,5 % od bruto OD za benefikacijo delovnih nalog »kalilec« je predhodno razpravljala odbor za gospodarstvo delovne skupnosti, se z doplačilom strinjal in ga predlagal v potrditev. Delavski svet je predlog potrdil s tem, da prispevek od 1. aprila 1978 za delavce, zaposlene na delovnih nalogah in opravih »kalilec«, nakaže skupnosti pokojninsko-invalidskega zavarovanja.

Obravnavali so tudi predlog vodstva OPP glede stimulacije za nadporečne rezultate v OPP za vodje in referente OPP, ki so bili iz TOZD prenešeni v normativ delovne skupnosti E-TKR-NG. Pojasnjeno je bilo, da je strokovna služba predlog pregledala in meni, da ni nobenih zadržkov, da ne bi bil izvedljiv.

Na osnovi obravnave in pojasnil so z večino glasov potrdili predlog strokovne službe, in sicer, da se udeležba na stimulaciji za nadporečne rezultate obračunava tako, da na višino stimulacije z 80 % vpliva izvršitev OPP v temeljni organizaciji, 20 % pa sintetični kazalec izvršitve operativnega programa za ostale delavce oddelka OPP.

Delegati zanimali, kdaj bodo znani rezultati analize uspešnosti dela delavcev skupnih služb v proizvodnji. Menili so, da se mora ta analiza z zaključki in prikazom uspešnosti dela v proizvodnji objaviti.

A. V.

TOZD Remontne delavnice

6. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice je 10. novembra sklical 6. sejo, na kateri so bili poleg 23 delegatov prisotni tudi vodja temeljne organizacije, računovodja, vodje obratov, predsednik osnovne organizacije sindikata, sekretar osnovne organizacije ZKS, predsednik odbora samoupravne delavske kontrole in odbora za gospodarstvo ter delegata TOZD v delavskem svetu Železarne. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so vsi izvedeni.

Na podlagi zapisnikov sestankov samoupravnih delovnih skupin so ugotovili, da so delavci obravnavali in sprejeli poslovno poročilo temeljne organizacije in Železarne o delu v devetih mesecih s pripombo, da je treba takoj zagotoviti lokacijo za delavnice GRD Javornik. Sedanja negotovost povzroča med delavci nemir in slabo voljo.

Na osnovi ugodnih poslovnih rezultatov v devetih mesecih in ocene poslovanja do konca leta so sprejeli sklepe v zvezi s povečanjem osnov in poračunom osebnega dohodka.

Po predhodni obravnavi na sestankih SDS so sprejeli sklep, da se podpre dogovor za kreditiranje Gorenja pri opravi izgube.

Seznanjeni so bili s poročilom o izvajanju ukrepov za izboljšanje stanja proizvodnih naprav v TOZD Valjarna bluming štekel in ugotovili, da zaradi subjektivnih in objektivnih razlogov do določenega roka ni bilo izvedenih šest nalog, za katere so določili nove termine.

Na predlog odbora za gospodarstvo so soglasno potrdili inventurno komisijo za popis obveznosti in terjatev ter za popis sumljivih, spornih in neizterljivih terjatev in komisijo

za popis osnovnih sredstev, investicij v teku in nedovršene proizvodnje v TOZD Remontne delavnice.

Po razpravi delavski svet ni sprejel predloga SEO — oddelka za organizacijo dela za ukinitve delovnega mesta računovodja v TOZD in prenos delovnih nalog referat za zunanjo naročila v likvidaturo finančno računovodskega sektorja.

Na predlog komiteja za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito so potrdili ažurirani varnostni in obrambni načrt temeljne organizacije in imenovali novega načelnika narodne zaščite, njegovega namestnika in pomočnika.

Obravnavali so vlogo delavca obrata RTA za opravljanje popoldanske obrti v letu 1984 ter prošnji ugodili, pod pogojem, da zaradi tega ne bo moteno redno delo v Železarni.

Ob koncu seje so sklenili, da se v vseh kantinah na vidno mesto razobesi telefonska številka sanitarnega inšpektorja in da je hkrati z izgradnjo novih proizvodnih objektov na področju Javornika potrebno reševati tudi problematiko vzdrževanja za to področje.

ZK

7. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Remontne delavnice Ivan Kavčič je 15. novembra sklical sedmo redno sejo. Po pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so izvedeni.

V delovno razmerje so sprejeli dva delavca, in sicer na opravljanje del in nalog obračunovalec delovnih nalogov — administrator za obrat RTA ter ključavničarja, ki bo razporejen v obrat strojne remontne delavnice.

Soglasno so potrdili predlog vodij oddelkov in vodja obrata ERD za preračunovitev dvanaestih sodelavcev, ki bodo od 1. decembra 1983 dalje opravljali naslednja dela: električar za žerjave-specialist, prvi električar za žerjave, drugi električar za žerjave, elektromehaničar-specialist, navijalec elektro motorjev-specialist, prvi navijalec elektro motorjev in tretji navijalec elektro motorjev.

Na osnovi objave prostih del in nalog »samostojni projektant elektroopreme v obratu RTA« so za opravljanje teh del izbrali Antona Novaka, doslej zaposlenega v vzdrževanju hladne valjarne Bela.

Ugodili so vlogi zidarja za sprejem v delovno razmerje, sporazumno prekinitev pa so odobrili kleparju v

obratu gradbeno remontne delavnice.

Obravnavali so vlogo Hokejske zveze Jugoslavije za odobritev štiri dni izredno plačane odsotnosti sodelavca elektro remontnih delavnic za sodelovanje pri izvedbi predolimpijskega hokejskega turnirja v Sarajevu. Odbor zahteva od strokovnih služb, da pred dokončno odločitvijo izdelajo poimenski seznam, kateri delavci Železarne so za sodelovanje v Sarajevu imeli plačano in kateri neplačano odsotnost.

Za sodelovanje pri ureditvi prog za pokal Vitranec so Marku Pogačniku odobrili štiri dni izredno plačane odsotnosti, Vojku Mencingerju pa za udeležbo na medrepubliškem šahovskem tekmovanju pet dni neplačane dopusta.

Za pripravo na tekmovanje v smučarskih tehnikah so reprezentantu Miru Lebarju odobrili 20 dni neplačane odsotnosti, Marjanu Lužniku pa za sodelovanje na šahovskem turnirju

Adjustaža bluming na Javorniku (foto S. Kokalj)

v Tolminu en dan izredno plačane odsotnosti.

Zaradi velikega števila prijav na objavljenega prostega dela in naloge »nadzornik za industrijske peči« bo izbor izveden na naslednji seji, pred

tem pa se kandidate pokliče na razgovor.

Sklenili so, da bodo kadrovske problematiko žerjavnega oddelka strojno-remontnih delavnic obravnavali na naslednji seji.

ZK

TOZD Strojne delavnice

3. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora Franc Košir je v četrtek, 10. novembra, sklical tretjo sejo odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Strojne delavnice. Na njej so obravnavali pregled sklepov, poslovna poročila TOZD in Železarne za devet mesecev in pregledali opravljene proste ure in nadure. Pri pregledu sklepov so ugotovili, da sta še v reševanju.

Odbor je v nadaljevanju obravnaval poslovna poročila TOZD Strojne delavnice in Železarne za devet mesecev leta 1983 in ga predlagal delavskemu svetu v potrditev z nekaterimi pripombami.

Odbor je pri pregledu prostih ur in nadur v septembru in oktobru pomensko obravnaval tiste, ki so prekoračili limit 30 nadur in ugotovili, da so vse upravičene, večina pa jih je bila narejenih ob remontu valjarne debele pločevine.

Na osnovi sklepa odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne so predlagali delavskemu svetu TOZD, da sprejme ugotovitve-

ni sklep, da se strinja s spremembo namembnosti konta az 015-0/810-08, in sicer za nabavo skladiščne opreme (bočni vilicar in regali) in za nabavo 3,5 tonskega kamiona za potrebe TOZD Strojne delavnice.

Na koncu je odbor sprejel še sklep, da se zaradi prezasedenosti obrata konstrukcij male usiuge za bojlerje ukinejo. Ostale usluge pa bo potrjeval odbor za gospodarstvo.

Predlagali so, da je treba opraviti razgovor s posamezniki, ki ne dosega norme in poostriži kontrolo nad njimi.

M. D.

6. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Strojne delavnice Leopold Bizal je v četrtek, 10. novembra, sklical šesto sejo delavskega sveta in v obravnavo predlagal pregled sklepov, katerega je podal vodja TOZD in poslovna poročila TOZD Strojne delavnice in Železarne za devet mesecev leta 1983 z naslednjimi pripombami:

Nadaljevati je treba z akcijo za stimuliranje učencev usmerjenega izobraževanja, da se bodo preusmerili v kovinarske poklice in zagotovili primernejše nagrajevanje teh poklicev znotraj Železarne, ker bodo drugače vse te stimulacije brez uspeha.

Zmanjšati je treba vpliv nedovršene proizvodnje na premijski sistem in osebni dohodek ali jo celo izločiti, sicer bomo prisiljeni manj upoštevati prioriteta naročila, ki jo povzroča.

Prioritetna dela bi morali dodatno finančno ovrednotiti, da bi s tem pokrili izgubo, ki jo imajo zaradi nedovršene proizvodnje.

Takoj je treba pristopiti k reševanju kritične kadrovske situacije v materialni službi, ki že resno ogroža normalno delo v TOZD.

Delavski svet je predlog uravnavanja višine OD sprejel s štirimi dodatnimi sklepi.

Potrdili so deveto kategorijo za opravljanje delovnih nalog vodenje orodnega skladišča, šifra 7432, ki velja od 1. decembra 1983 dalje do sprejetja razvida delovnih nalog.

Delegati so soglašali tudi s povečano zavarovalno dobo za kovače in potrdili dogovor o sanaciji Gorenja, ki ga je sklenil delavski svet Železarne s pripombami, da TOZD Strojne delavnice ni direktni podpisnik tega sporazuma in pripombo na informacijo CPSI, v kateri ni bilo medsebojnega sodelovanja niti omenjeno.

Delavski svet je izrekel priznanje Viktorju Dvžanu za doseženo tretje mesto na zveznem tekmovanju kovinarjev v Skopju in predlagal delavskemu svetu Železarne, da ga primerno nagradi.

Potrdili so predlog oddelka za organizacijo dela, da se s 1. januarjem 1984 v TOZD Strojne delavnice delovne naloge računovodja ukinejo in se prenesejo v FRŠ.

Na seji so potrdili tudi predlog inventurnih komisij.

Tik pred sejo delavskega sveta so dobili v ponovno obravnavo samoupravni sporazum o ustanovitvi interesne skupnosti za razvoj smučarskega centra Kobla v Bohinjski Bistrici in ga dali v ponovno obravnavo na samoupravne delovne skupine.

M. D.

Železarski globus

ZDA

Ameriška železarska družba Inmetco zvezne države Pensilvanija je po več letih laboratorijskih in obratovnih poskusov razvila nov postopek za proizvodnjo železove gobe. Osnovni proizvodni agregat tega postopka je posebej konstruirana in prirejena rotacijska peč. Glavna prednost tega postopka je, da lahko kot vložek uporablja kombinacijo različnih vrst materiala, kot so odpadki iz jeklarne, valjavska okujina ali tudi železova ruda. Nadalje je mogoče uporabiti kot reducent razne vrste premoga in koks, pa tudi potrebna količina je majhna. Železove okside zmešajo z reducentom, jih nato peletizirajo in nato uporabijo kot vložek za rotacijsko peč. Vročo železovo gobo je mogoče takoj uporabiti kot vložek v elektro jeklarni ali kisikovih konvertorjih. Če to ni

JAPONSKA

Med dvema japonskima otokoma Shikoku in Awaji gradijo 1629 metrov dolg most z največjo srednjo razpetino 876 metrov. Njegova gradnja je zelo zahtevna zaradi močnih morskih tokov, pogostih tajfunov in neravne strukture morskega dna. Da bi premagali te težave, so uporabili za gradnjo najsodobnejšo tehnologijo in najsodobnejši material. Posebno velja to za nosilne vrvi, od katerih ima vsaka premer 840 mm in je spletena iz 19.581 žic debeline 5,37 mm v saka, njena netrska teža je 3,5 tone. S to konstrukcijo in uporabljenim materialom lahko most kljubuje hitrosti vetra do 13 metrov na sekundo in potresu z magnitudo 8 po Richterjevi lestvici.

90 TON TEKOČEGA JEKLA JE STEKLO V PEŠČENI KALUP

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ravno zaradi tega, ker je malo li-
varni, ki lahko izdelujejo tako težke
ulitke, imajo ti izdelki, v primerjavi
z ostalimi panogami, zelo visoko ce-
no. V opisanem primeru je cena
200,00 din za kilogram popolnoma
grobega ulitka.

Osmega novembra je bil v naši li-
varni ulit cilinder za 2.000-tonsko sti-
skalnico, ki bo izdelana v Železniku
pri Beogradu (Ivo Lola Ribar). Uli-
tek je med najtežjimi v Jugoslaviji,
saj bo čista teža tega ulitka okrog
40 ton. V peščeno formo pa je steklo
90 ton tekočega jekla.

Pri tem pa je še posebno pomemb-
no, da je bil poleg navedene teže ta-
ko velik ulitek prvič pri nas in v Ju-
goslaviji izdelan iz modela, ki je bil
narejen iz styropora ter kalup izde-
lan po postopku CO. Do sedaj po
tem postopku takih kalupov še ni bi-
lo izdelanih.

Do pogovorov o izdelavi tega ulit-
ka je prišlo že lani oktobra v Budvi
na sedmem kongresu livarjev Ju-
goslavije. Uvoz tega ulitka zaradi zna-
ne situacije ni bil izvedljiv in tako
sta za izdelavo tega ostali v Jugosla-
viji samo dve možnosti. Ali Jekloli-
varna Nikšić v Črni gori ali jekloli-
varna v naši Železarni. Strokovnjaki
iz Nikšića so zaradi problemov s ka-
dri in transporta težkega ulitka izde-
lavo odklonili. Torej je ostala samo
naša jeklolivarna. Kljub temu, da je
pri takem delu tveganje veliko in
kljub temu, da imamo za naše kapaci-
tete zadosti drugega dela, smo se
zavedali situacije (finančne v Žele-
zarni in splošne stabilizacijske v Ju-
goslaviji) in se odločili, da bomo uli-
tek izdelali v naši livarni. Pri tej
odločitvi nas je vodilo tudi to, da
nam pri takih delih kljub težavam v
jeklarni z vsjo odgovornostjo poma-
gajo jeklarji, saj je v veliki meri od
kvalitete izdelanega jekla odvisna
tudi kvaliteta ulitka (ulitek cilindra
mora namreč zdržati 280 barov
(okrog 280 atm.) preizkusnega tlaka)
ter sodelavci iz drugih TOZD, pred-
vsem Transport, žerjavni oddelek,
Strojne delavnice itd. ter neposred-
no še mnogo drugih, predvsem pa
podpora predsednika in podpred-
sednika poslovnega odbora Žele-
zarne.

Ker je bil zahtevan termin za uli-
tek izredno kratek, smo se odločili,
da izdelamo kalup po modelu iz sty-
ropora. Izdelava klasičnega lesenega
modela ni mogla priti v poštev, ker
zaradi pomanjkanja modelnih mi-
zarjev pri nas izdelava tega modela
ni možna, pa tudi drugod traja izde-
lava lesenega modela (Smederevo,
Ikarus Beograd, Ravne, Litostroj
itd.) najmanj dva meseca, kar v tem
primeru ni bilo sprejemljivo. Odloči-
li smo se, da model po naši tehnolo-
giji izdelajo v tovarni IVO LOLA RI-
BAR v Železniku. Model iz styropora
je bil izdelan v rekordno kratkem
času, saj je bil dostavljen v Železar-
no po dvanajstih dneh, vključno s
pogovori. Prednost modelov iz styro-
pora je prav v tem, da so izdelani ze-
lo hitro, njihova posebna prednost
pa je, da so v odnosu na lesene mo-
dele zelo poceni in lahki, kar je v
končni fazi za naročnika tudi cenejši
ulitek. Model mora namreč naročnik
poleg ulitka plačati sam. Slaba stran
takega modela pa je, da je v odnosu
na leseni model pri izdelavi kalupa
potrebna velika pazljivost, ker je,
kot je znano, styropor hitro vnetljiv.
Posebno pazljivo pa je potrebno de-
lati s takim modelom, ker ima v pri-
merjavi z lesom zelo majhno trd-
nost.

To nas je vodilo, da smo uporabili
CO postopek, pri katerem imamo iz-
kušnje na mnogo manjših in lažjih
ulitkih (nekako do 20 ton bruto teže).
To je pripomoglo, da je bil kalup iz-
delan in ulit v rekordnem času
20 dni.

Posebnost izdelave takega kalupa
je, da je bil izdelan v enem kosu, kar
pomeni, da kalupa ni bilo potrebno
razstavljati. To je nova velika pridob-
itev na področju livarstva v Ju-
goslaviji in v svetu. Znano je, da do se-
daj v Jugoslaviji še nikjer ni bil po
tem postopku izdelan kalup, v kate-
rega bi steklo 90 ton tekočega jekla.
Ves kalup je bil izdelan iz domačih
surovin, kar je v tem času toliko bolj
pomembno. Uporabljeno je bilo
40 ton kromitnega peska iz Jegunov-
cev v Makedoniji in 40 ton separira-
nega suhega kremonovskega peska iz
peskopoka Moravče. Do sedaj smo
ugotovili, da sta se oba peska odlično
obnesla, kajti pri takih ulitkih je pe-
sek zelo pomemben. Strokovnjaki iz
jeklarnе so izdelali jeklo paralelno v
dveh SM pečeh, in sicer 45 ton v SM
peču IV in 45 ton jekla v SM peču I.
Kvaliteta jekla je bil ČI 0445, s šaržo
iz IV. SM pečja je bil napolnjen prvi
del kalupa, drugi del kalupa, oziro-

ma napajalni del ulitka, pa je bil na-
polnjen iz I. SM peči. Šarži iz teh pe-
či sta padli ena za drugo v razmaku
šestih minut in tako je bil 8. novem-
bra ulit, ali če tako rečemo, rojen še
eden od najtežjih ulitkov v jekloli-
varni naše Železarne.

S tem je zaključen šele prvi del de-
la na tem ulitku. Ulietek je potrebno
še termično obdelati, odrezati nali-
tek z visokim pritiskom O₂, kar pred-
stavlja tudi zelo težko, odgovorno in
zahtevno delo. Vsa ta dela opravljajo
naši čistilci litine in rezalci ter žarilci,
da ne omenjamo žerjavovodij.
Predstavljati si moramo, da je po-
trebno mnogo prestavljanja, razkla-
danja in nakladanja 90 oziroma
40 ton težkega predmeta v enem ko-
su gabaritov 2,5 m x 4 m itd.

Naštevati bi lahko še mnogo stva-
ri, vendar menimo, da smo v krat-
kem uspeli opisati delo na težkih
ulitkih, kakršne izdeluje naša jeklo-
livarna.

Ne moremo omeniti vseh delav-
cev, ki imajo zasluge ali so sodelova-
li pri izdelavi tehnologije, kalupa in
litja, pa vendar moramo omeniti ne-
katere:

Izdelavo kalupa je vodil izkušen
skupinovodja Jože NOVAK s svojo
skupino štirih visoko kvalificiranih
livarjev. V skupino je bil vključen tu-
di mlad livar, da bi si pridobil izkuš-
nje pri takih delih. Koordinacijo pa
sta vodila asistent za proizvodnjo
Milan GARTNAR ter vršilec dolžno-

sti delovodja jeklolivarne I. Anton
AVBAR.

V delo so bili vključeni tudi model-
ni mizarji, čeprav model pri nas ni
bil izdelan. Vsak model, ki je izdelan
izven naše livarne, je potrebno pri-
merno dopolniti in prilagoditi za de-
lo in razmere v naši livarni. Potreb-
no je izdelati livni in napajalni si-
stem itd. Če bomo imeli dovolj mo-
delnih mizarjev, pa bomo v bodoče
poskrbeli, da bomo izdelali tak mo-
del tudi v naši delavnici.

Izdelavo jekla za ulitek in koordi-
nacije v Jeklarni pa sta vodila vodja
SM jeklarnе Henrik ZUPAN in vodja
SM peči Jože ROŽIČ.

Podatki o ulitku: bruto teža 90 ton,
neto teža 40 ton, material ČI 0445, ši-
rina 2700 mm, razpon 2900 mm, poiz-
kusni tlak 280 bar (okrog 280 atm.).

Vrednost ulitka za prodajo je
okrog 8 milij. din, cena za kg surove-
ga ulitka, brez termične obdelave, pa
je 196 din za kg.

Ker za letošnji praznik republike,
ki je jubilejni, ne moremo prerzati
traku za rekonstruirano livarno iz
znanih vzrokov, pa naj bo ulitek ci-
lindra prispevek kot nova delovna
zmag naše jeklolivarne in Železar-
ne ter prispevek h gospodarski sta-
bilizaciji naše dežele. Še bolj smo pa
ponosni zato, ker je bilo delo izvede-
no brez vsake mehanizacije, samo z
lastnim znanjem ter izkušnjami in s
pridnimi rokami.

Jože Osvald

VLOGA IN POMEN OBNAVLJANJA IN POSODABLJANJA LINIJE ZA IZDELAVO DISKOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

hitro, v Ravnah pa so med tem ča-
som obnovili stiskalnico KES 630.

Postavljanje prenovljene stiskal-
nice je zaradi premajhne nosilnosti
žerjava potekalo počasi, vendar smo
kljub temu že 26. marca 1976 začeli s
poizkusno proizvodnjo.

Da smo bili na novo proizvodnjo
dobro pripravljeni, so pokazala že
začetna dela. Naši delavci so s svojo
spretnostjo kmalu obvladali rutins-
ko delo posluževanja stiskalnice in
že presegali časovne normative, ki
jih je zahtevala tehnologija izdelave
diskov. Za stabiliziranje proizvodnje
in s tem doseganje kvalitete diskov
smo morali celo opozarjati na počas-
nejše delo in smo za enakomeren ri-
tem proizvodnje uvedli celo časovne
signale.

Tako smo v teh letih dosegli, da je
naša proizvodnja diskov kvaliteta,
vse bolj pa so se nam odpirale mož-
nosti večje proizvodnje. Tako kot
mnoge naše TOZD, so tudi nas vsa-
ko leto mučili zastoji zaradi pomanj-
kanja polizdelka, zato smo za zapol-
nitev kapacitet uvedli novo proizvod-
njo rondel. Ta proizvodnja sega v le-
to 1978. Tržišče je bilo s kvaliteto na-
ših proizvodov kljub težavam (dose-
ganje čistočnega jekla in čiste gladke
površine) zadovoljno. Začele pa so se
težave s prebijanjem jekla. Vsi novi
izdelki so bili izsekani iz 15 mm
plošč, kar je pomenilo, da je stiskal-
nica obratovala skorajda na meji
svojih moči. Nastale so velike težave,
saj je prišlo celo do lomov ogrod-
ja stiskalnice. Proizvodi, ki smo jih
dobavljali kupcem, so bili zaradi
zmanjševanja uvoza vse bolj zanimi-
vi zanje, za nas pa ekonomsko upra-
vičeni. Kupčeve potrebe so nareko-
vale povečanje proizvodnje, mi pa je
zaradi omejenosti moči stiskalnice
nisimo mogli zajamčiti. Tako smo
prišli na misel, da bi nabavili nove
stiskalnice DEE 1250.

Ker smo se na samem začetku za-
vedali težkega dela na liniji za proi-
zvodnjo diskov, smo v svojem osnov-
nem konceptu predlagali posoda-
bljanje celotne linije. Predlagali
smo, da ob novi stiskalnici uredimo
naprave za odvijanje, ravnanje in
podajanje traku v stiskalnico, s čim-
er bi zmanjšali ročno delo delav-
cev, oziroma ročno podajanje v sti-
skalnico in izsekovanje diskov iz ko-
lobarja. Poleg tega smo ob stiskalni-
ci predvideli avtomatsko izvlačenje
diskov in njihovo podajanje v kalup
za kovanje z roboti, za zaključno fa-
zo proizvodnje — čiščenje diskov, pa
bi služil peskarski stroj. Naša pred-
videvanja so presegala naše finan-
čne zmogljivosti, zato smo svoj pro-
gram morali skrajšati. Celotno investicijo
smo razdelili v dve fazi. V prvi
fazi bo obratovala stiskalnica DEE
1250 z ročnim podajanjem, vendar

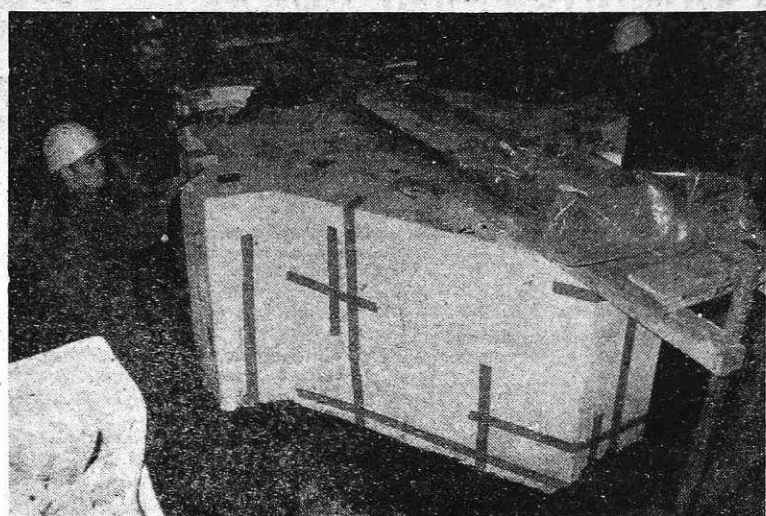
bo že naslednje leto opremljena tudi
s podajalno napravo za rondle. V
drugi fazi pa bo izvedeno omenjeno
posodabljanje. Na novi stiskalnici
DEE 1250 bomo izsekovali proizvo-
de, ki so že sedaj v programu, na sta-
ri stiskalnici KES 630 pa bomo kova-
li diske.

Tak način dela omogoča s svojimi
kapacitetami pri vpeljani proizvod-
nji dvakratno povečanje količine di-
skov in rondel, poleg tega pa odpira
možnost nove proizvodnje, saj so ka-
pacitete stiskalnice DEE 1250 še
odprte. V zvezi s tem tečejo dogovori
za proizvodnjo posebnih lamel in iz-
sekovanje rondel iz 20 mm debele
pločevine.

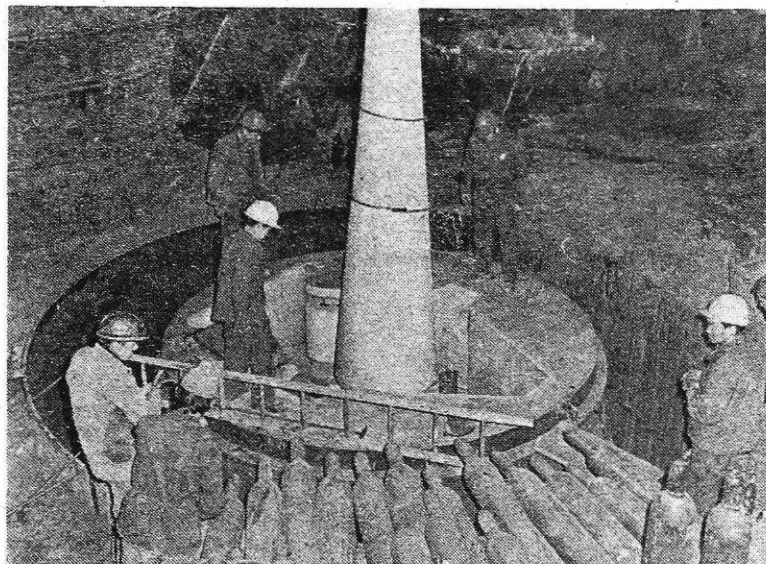
Do postavitve stiskalnice DEE
1250 je kljub zahtevnemu postopku
sprejemanja investicije prišlo v juni-
ju letos. Sledila so obnovitvena dela
prostora, kjer stoji stiskalnica. Zu-
nanji dobavitelji so s svojimi deli
kasnili, saj so tako kot mi imeli stal-
ne težave z materiali, katere so po-
trebovali za obnavljanje. Tako prav
v teh dneh obnavljajo strešno kon-
strukcijo in urejajo ogrevanje. Te-
denski sestanki s predstavniki sek-
torja novogradenj so gradnjo in fino
montažo nove stiskalnice pospešili.
Ravenski strokovnjaki, ki so bili od-
govorni za fino montažo stiskalnice,
so svoje delo predčasno opravili in
že 16. novembra stiskalnico poglani
»na prazno«. Pri pregledu »prazne-
ga« obratovanja stiskalnice ni prišlo
do spodrsrlajev, saj mehanski del
obratuje normalno, ustrezno pa dela
tudi sistem krmiljenja in mazanja
stiskalnice. Po dokončni opre-
mi stiskalnice bomo že v tem tednu pričeli
s poizkusno proizvodnjo. Dogovorili
smo se, da na začetku obratovanja
stiskalnice »na polno« vgradimo oro-
dje za izsekovanje rondel, ki so nam
na stari stiskalnici povzročile lome
ogrodja. Ocenjujemo, da na novi sti-
skalnici ne bo prišlo do preobreme-
nitve in bo tudi orodje za izsekova-
nje vzdržalo več, saj bo blažji nalet
noža na material, ki ga bomo prebi-
jali.

Tako se v teh dneh pred prazni-
kom pripravljamo na novo poizku-
sno proizvodnjo. Naše želje resda ni-
so izpolnjene v celoti, saj nas čaka
posodabljanje ostalega dela linije. S
sredstvi, ki smo jih zbrali z zdru-
ževanjem v Železarni, in ob pomoči šir-
še družbene skupnosti se nam je
odprla možnost za še večjo finalizacijo
našega jekla, kar mora biti cilj
našega železarstva, saj bomo le tako
uspeli naše jeklo obogatiti na takšno
vrednost, kot jo zasluži. Z novimi
proizvodi bomo dosegli nove eko-
nomske učinke, ki pomenijo nadalj-
ne posodabljanje in razvoj predelave
jekla v proizvode, ki so ekonomsko
učinkoviti za nas in za tržišče.

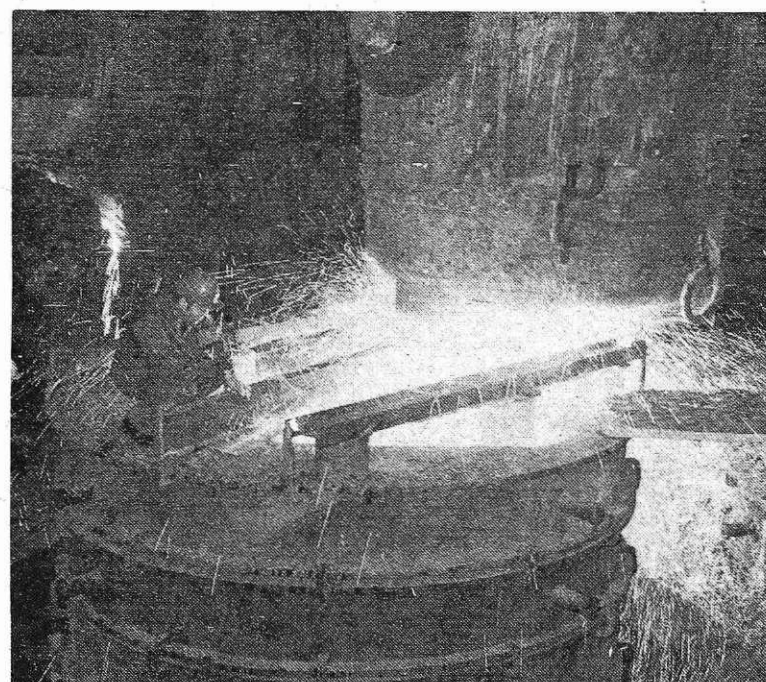
Janez Avsenik

Zgornja polovica modela cilindra iz styropora med oblikovanjem

Sestavljanje kalupa za ulitek cilindra

Vlivanje tekočega jekla v kalup iz prve ponve

V obratu za izdelavo diskov na Javorniku (foto I. Kučina)

RAZGOVOR Z AKADEMIKOM JOSIPOM VIDMARJEM, DELEGATOM NA DRUGEM ZASEDANJU AVNOJ V JAJCU LETA 1943

EDINSTVEN LJUDSKI PARLAMENT V OKUPIRANI EVROPI

»Vsi smo v svoji globoki zavesti vedeli, da v avnojski noči, v starodavnem bosanskem mestecu Jajcu ustvarjamo novo in moderno državo, bratsko skupnost enakopravnih narodov, da jo ustvarjamo sredi sovražnikovih položajev.«

Tako je začel pogovor tovariš Josip Vidmar, katerega hiša na Večni poti pod Rožnikom v Ljubljani, je vsakega novembra, posebno letošnjega, ko proslavljamo 40-letnico rojstva nove Jugoslavije, kar oblegana od predstavnikov »sedme sile«. Mnogi, skoraj iz vseh krajev države, neposredno telefonirajo, da bi prišli do njega, drugi se uradno obračajo prek slovenske Akademije znanosti in umetnosti, kjer ima tajnica Marija te dni polne roke dela. Vsak od teh bi na svoj način in čim prej rad prišel do človeka, katerega ime je vezano na najsvetlejši strani naše socialistične revolucije, do človeka, ki je vse svoje življenje podredil revoluciji, boljšemu in lepšemu jutrišnjemu dnevu in v katerega stanovanju je bila aprila 1941 osnovana osvobodilna fronta slovenskega naroda.

Ni novinarja, ki je odšel iz te hiše ali tiste nekoliko nižje, kjer sedaj stanuje Josip Vidmar, da ni s seboj odnesel nepozabnih vtisov iz razgovora s človekom, ki, čeprav ima veliko obveznosti, za vsakega najde čas, ga pričaka in z njim poklepe. Vidmarjeva življenjska resnica je RESNICA IN CLOVEK. Čista resnica, pravi. To je tudi geslo njegovega dela in ustvarjanja. Na njegove pogled na svet in na ljudi je najbolj vplival veliki ruski pisatelj Maksim Gorki, in kakor pravi Vidmar, je vedno v sebi nosil njegovo čudovito življenjsko pravilo CLOVEK, TO ZVENI PONOSNO.

Josip Vidmar s spoštovanjem pričaka in pristopi k človeku, kot pravi prijatelj, z odprtim srcem in z vsem svojim ravnanjem dokazuje, da je to tudi pravilo njegovega življenja. V to smo se sami prepričali pri srečanju z njim. Tovariš Saša, kakor ga iz spoštovanja nazivajo njegovi tovariši, soborci in prijatelji, je kljub častitljivim letom ostal nespremenjen — živahen, vreden, vesel in nasmejan, pripravljen na pogovor v vsakem času in po katerekoli vprašanju. »To je, dragi moj tovariš, prava živa enciklopedija«, mi pravi eden od kolegov po srečanju z njim. In resnično, izjemno zadovoljstvo čuti človek v pogovoru s tem izrednim človekom, revolucionarjem, borcem, publicistom in književnikom, enim od najuglednejših jugoslovanskih kritikov, ustvarjalcem, ki se je s svojim plodnim esejističnim in publicističnim opusom ves posvetil zakonom umetnosti in estetskega vrednotenja književnih del in s tem obogatil kulturno zakladnico slovenskega naroda in Jugoslavije kot celote.

»KO SEM V IMENU SLOVENSKEGA PREDSTAVNIKA PREDLAGAL AVNOJU, DA SE V NARODNOOSVOBODILNI VOJSKI JUGOSLAVIJE UVEDE NAZIV MARŠALA IN DA SE TA DODELI TOVARIŠU TITU, SE MI JE V TEH TRENTUTNIH ZDEL, DA SE BO OD SILNEGA APLAVZA, OVACIJ IN NAVDUŠENJA PORUŠIL DOM KULTURE. DVORANA V JAJCU JE TO NOČ SPOMINJALA NA PRAVI VULKAN VESELJA.«

Ko ste se spominjali avnojske noči, ste tovariš Vidmar ob neki priložnosti rekli, da se tako zgodovinsko dogajanje lahko doživi samo enkrat.

To sem večkrat poudarjal in to ponavljam venomer. Štiri desetletja burnega življenja so za nami. V mojih mislih pa so še vedno živo prisotni tisti čudoviti trenutki, ko se je rojevala nova država, trenutki zgodovine, kot da se je to dogajalo včeraj: Kočevski zbor, pot v Jajce, srečanje s predstavnikoma Hrvaške, razgovori na poti s plemenitim ljudstvom ob požganih in porušeni domovih v Bosni in Liki, pesem skoraj bosonogih borcev po snegu, visoka moralna, ki je prežemala vsakega našega človeka in iz katere je izžareval optimizem in vera v zmago našega boja. Nikdar se ne more pozabiti ta naš edinstven parlament, resnični ljudski parlament v prekrasni dvorani doma kulture, ki je vrela od sijaja našega boja in v kateri so se sestali poslanci iz skoraj vse Jugoslavije.

Nikdar ne morem pozabiti izraza izredne ljubezni navzočih in uraganškega plazu navdušenega aplavza, ko sta v dvorano stopila tovariši Tito in dr. Ribar. In slavnega Titovega govora, ki je bil večkrat prekinjan z burnim odobravanjem delegatov, od katerega so se tresle stene dvorane doma. Nikoli se ne more pozabiti konstituiranje AVNOJ-a in njegovih organov, niti razprav in ognjeviti pozdravi delegatov, niti odločnega skandiranja — »Nočemo pobegle kli-

ke!«, »Nočemo izdajalskega kralja!« — »Živel nacionalni komite!« Živel AVNOJ!«, »Živela prva ljudska vladala!«, »Živel Tito!«. To se samo enkrat lahko doživi v življenju.

Razplošnje je doseglo svoj vrhunec, ko ste v imenu slovenske delegacije predlagali AVNOJU, da se v narodnoosvobodilni vojski Jugoslavije uvede naziv maršala in da se ta dodeli tovarišu Titu. Kako se danes spominjate teh trenutkov?

Zelo dobro se spominjam teh nepozabnih trenutkov, kot bi se to dogajalo sinoči. In spominjal se jih bom dokler bom živ, kajti takrat sem doživel največje priznanje v mojem življenju. Znano je, da je tovariš Tito v Biltenu vrhovnega štaba sam pisal, že 22. avgusta 1943, o uvažanju činov v narodnoosvobodilni vojski Jugoslavije in o pomenu odloka, ki ga je izdal vrhovni štab NOV in POJ 1. maja 1943 za nadaljnji razvoj naše armade. Znano je tudi to, ko je bil izdan prvi odlok vrhovnega štaba o imenovanju generalov v NOV, da je tovariš Edvard Kardelj predlagal, da se uvede imenovanje maršala, vendar takrat tovariš Tito s tem ni soglašal. Toda, ko sem jaz v imenu slovenske delegacije in v imenu slovenskega naroda predlagal AVNOJU, da se ob tej priliki ta naziv uvede v našo NOV in da se za izjeme zasluže dodeli tovarišu Titu, je predlog naletel na izredno odobravanje. Vsa dvorana je vstala in pozdravljala predlog.

Ko sem to predlagal, se mi je zdelo, da se bo od samega navdušenja porušil strop na nas. Vsak delegat je imel s seboj orožje in je tolkel s puškinim kopitom ob tla, klici navdušenja in množica sprožen rok s stisnjenimi pestmi se je zlilo v vihar, iz katerega se je slišalo gromko skandiranje: »Živel naš maršal tovariš Tito!«, »Maršal Tito!«, ... »Maršal Tito!«. Od tega velikega navdušenja je dvorana doma kulture v Jajcu te avnojske noči spominjala na prvi vulkan veselja. Vsi smo dobro vedeli in bili v zavesti globoko prepričani, da to noč ustvarjamo novo in moderno državo, državo bratskih skupnosti enakopravnih narodov, da jo ustvarjamo sredi sovražnikovih položajev. Nikoli ne bom pozabil obraza in drže tovariša Tita, ko je po osvojitvi predloga sprejel čestitke svojih najbližjih sodelavcev in na svojstven način od vseh nas delegatov na zasedanju AVNOJA. Nepozabna je ta avnojska noč.

Po tej avnojski noči sem veliko razmišljal o tovarišu Titu, ki nam je vlival moč in vero, da smo dosledno in vztrajno vzdržali v našem boju in zmagali.

OD NOVE VOD NAPRAVE VELIKO PRIČAKUJEMO

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ko je začela obratovati hladna valjarna na Beli, nam je postalo jasno, da brez vakuumske metalurgije ne bomo mogli proizvajati nerjavnega jekla v željeni kvaliteti, še manj pa dovolj ekonomično, da bi lahko konkurirali moderni metalurgiji v svetu. Podobna ugotovitev velja za dinamno jekla, za jekla za posebne namene in še katera, kjer s klasično izdelavo ne dosežemo zadostne kvalitete in izplena.

Kmalu bo minilo šest let, ko smo se odločili za VOD napravo, kakršna najbolj ustreza izdelavi tako pestrega kvalitetnega programa, kot je naš. (VOD pomeni: odstranjevanje ogljika v vakuumu z oksidacijo.)

Dolgo je trajalo, da smo se odločili, še dalj, da smo prišli do potrebne denarja za gradnjo. Sedaj smo tik pred tem, da prerežemo rdeči trak.

Kaj pričakujemo od VOD naprave?

Tehnologija v VOD napravi je lahko zelo različna, odvisno od zahtev po kvaliteti nekega jekla.

Naprava lahko dela kot VD tip, pri čemer jeklo v vakuumu, to je pri tlaku okrog enega milibara, degaziramo (odstranimo pline iz jekla), dezoksidiramo in korigiramo kemijsko sestavo in temperaturo. Za takšno obdelavo je primeren večji del programa, ki ga izdeluje ASEA peč. Zaradi prevelikih količin plina (vodka) v nekaterih s kromom in nikljem

Vaš predlog in sklepi drugega zasedanja AVNOJA so imeli velik odmev v domovini in zamejstvu. Se spominjate teh odmevov?

Vsi sklepi, kot je znano, so resnično imeli velik odmev v domovini in zamejstvu. V domovini so ti sklepi, kakor je rekel Boris Kidrič, pomenili prelomnico našega narodnoosvobodilnega gibanja in nacionalnih zgodovini, ker so bili položeni temelji novi močni Jugoslaviji. Zasedanje je pomenilo novo obdobje v nadaljnjem razvoju narodnoosvobodilnega boja. V zunanjem svetu pa so sklepi AVNOJA bistveno spremenili odnos zaveznikov do naše narodnoosvobodilne borbe. Pri tem je treba posebej poudariti dva sklepa, ki sta imela še poseben odmev in to, imenovanje tovariša Tita za maršala in priključitev Slovenskega in Hrvaškega Primorja k matični Jugoslaviji. Vse to je imelo veliko publiciteto v tujem tisku takoj po zasedanju AVNOJA in po sporočilu avnojskih sklepov prek radia »svobodna Jugoslavija«.

Dodelitev naziva maršal tovarišu Titu, kot je nekoč rekel Edvard Kardelj, je pomenila zaslužno priznanje, ki so ga jugoslovanski narodi prek svojih delegatov izrekli tvorcu in vodju nove Jugoslavije, svojemu najdražjemu sinu, ki je v najbolj črnih dnevih sramote in trpljenja naših narodov visoko dvignil zastavo upora proti fašističnim okupatorjem.

Uspešnost naše narodnoosvobodilne borbe je v tem, ker so jugoslovanski narodi vedeli, da je Titova zastava upora istočasno tudi zastava resnične ljudske demokracije in narodne enakopravnosti. Sklep o dodelitvi naziva maršal tovarišu Titu, je dvignil avtoriteto tovariša Tita, kakor tudi celotnega vojaškega vodstva in vrhovnega štaba ter ugled naše narodnoosvobodilne vojske v zunanjem svetu. Vsekakor, ta naš prvi in novi ljudski parlament, kakor je v svojih spominih zapisal naš delegat Tone Fajfar, in naša prva narodna vlada, nista zrasla iz strankarskih računov, umazane spekulacije in nasilja, temveč sta vznikla iz najglobljih korenin naših narodov, iz brezmejnega trpljenja, iz herojstva, iz grobov sto in stotisočev, ki so žrtvovali sebe za novo svobodo, zrasla sta iz neuničljive volje milijonov Jugoslovancev. Resnično so redki primeri v svetovni zgodovini, skoraj ne najdemo takega primera, da bi narodi na tak način ustvarili svojo državo in njene zakonodajne organe. To so tudi danes po štirih desetletjih nepozabne impresije in neizbrisni sijaj in spomin na te velike zgodovinske dogodke, na to prelepo in svetlo avnojsko noč v starodavnem mestecu Jajcu v Bosni.

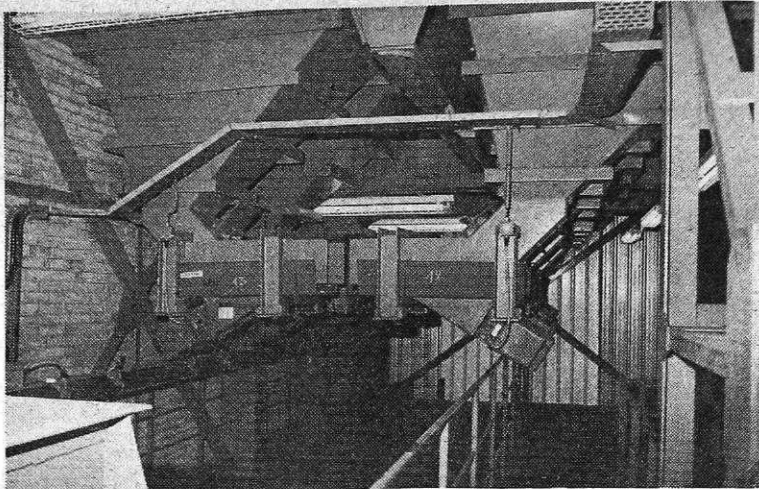
Razgovor je vodil in zapisal Svetislav Nikolić

legiranih jeklih imamo precej izmečka, ki bo moral zdaj odpasti. Potem je tu še slaba čistoča jekla, kot posledica prevelike količine kisika in žvepla, in zmanjšanje izmečka zaradi zgrešenih šaržnih analiz. Vsega tega ne bi smelo biti več. Žal bo kapaciteta naprave premajhna, da bi lahko obdelali vso zahtevno proizvodnjo elektro jeklarne. VOD naprava bo v glavnem zasledena s proizvodnjo dinamno jekla, ki ga bo po količini največ. Glavna operacija pri izdelavi dinamno jekla je razoglitvenje v vakuumu na vrednosti okrog 0,01 % ogljika, dezoksidacija, legiranje s silicijem in aluminijem in kot zadnje odzvepljanje.

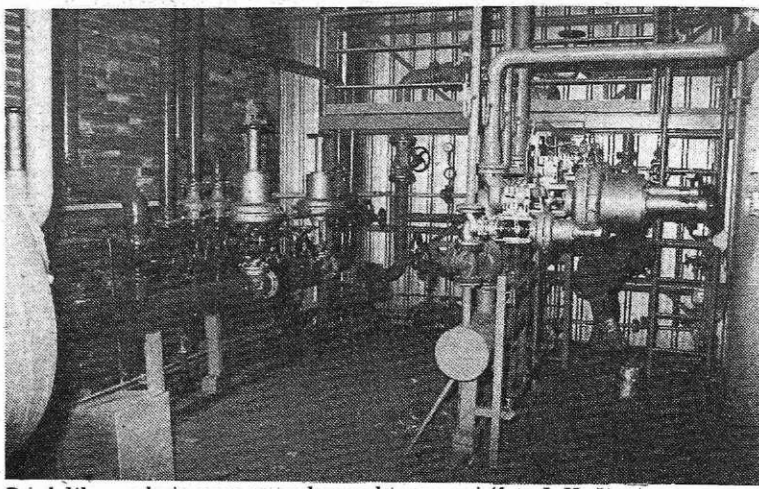
Naj povem, da so prvič naredili dinamno jeklo v VOD napravi leta 1978 v železarni WITTEN v ZRN po našem naročilu. Naši valjanci so bili nad tak izdelanim jeklom navdušeni, ker je zaradi zelo majhne količine ogljika in plinov bolj plastično, tako v vročem kot v hladnem stanju.

Že dve leti dela po tem postopku dinamno jeklo železarna Acesita v Braziliji.

V jeklarni pričakujemo, da bo proizvodnja dinamno jekla mnogo bolj zanesljiva kot je sedaj, da se bo zmanjšal izmeček in povečal izplen. Manjši bo tudi odgorek silicija in aluminija pri legiranju, odpadla bo uporaba dragega kalcij-silicija, vsebnost žvepla bo nižja, predvsem pa bo raztros teh vrednosti, manjši.

Silosi vakuumske naprave (foto I. Kučina)

Razdelilec vode in pare na vakuumski napravi (foto I. Kučina)

GRADNJA NAPRAVE ZA VAKUUMIRANJE JEKLA JE ZAKLJUČENA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Jeklo iz elektro peči se zlije v ponev in se s 125-tonskim žerjavom prenese v vakuumsko komoro, ki je vkopana v tla livne hale. Na vakuumsko komoro se povezuje zrakotesni pokrov, ki se s pomočjo prevozne naprave samostojno pomika na progi ob vakuumski komori. Na ponev se priklapi dovod argona, s katerim se jeklo preprihava in meša, kar izboljša homogenost taline. Ko pokrov zapre komoro, se začne odsesavati atmosfera v vakuumski komori. Ko je dosežen podtlak 1 mbar (tisočinka atmosferskega tlaka, kar je zelo visok vakuum), se v komoro uvede kopje za vpihovanje kisika. S tem se začne proces razoglitvenja jekla.

Za ustvarjanje vakuumu so montirane štiri ejektorske parne črpalke in dve rotacijski črpalci z vodnim obročem (Litostroj). Poraba pare med delovanjem črpalke je 5 t/h, zato je v parni centrali montiran nov parni razdelilec.

Postavitev VOD naprave ekonomsko opravičuje izdelavo nerjavnih jekel, tako feritnih, legiranih s kromom in avstenitnih, legiranih s kromom in nikljem. Tako kot mi, danes ne izdeluje nerjavnih jekel nihče v Evropi in ZDA, ker je tak način predrag. VOD postopek so razvili prav za izdelavo nerjavnih jekel z zelo majhno vsebnostjo ogljika. Bistvo postopka je, da teče oksidacija ogljika pri nizkem tlaku od 100 do 200 mb, pri čemer krom praktično ne odgoreva, ogljik pa lahko znižamo do 0,02 % in še manj, pri posebnih postopkih. Za legiranje tudi ne bomo več rabili dragega FeCr suraffine, temveč le mnogo cenejši FeCr carbur.

Prihranek, ki izhaja iz visokega izkoristka kroma in razlike v ceni med FeCr suraff. in FeCr carb., bo tolikšen, da bo naprava kmalu izplačana.

Poudariti moramo še pomen nizke vsebnosti ogljika v jeklu, ker bo zato nižji tudi dodatek stabilizatorjev, kot sta Niob in Titan ali pa bo nepotreben. Nižja vsebnost žvepla in boljše čistoča ter nizka količina plinov so prednosti, ki jih dobimo s tem postopkom, ne da bi na to dodatno vplivali.

Predvidevamo, da bo delala v sklopu z VOD napravo ASEA električna obročna peč, ker je najbližja. S tem začnemo uvajati v naši jeklarni nov, tako imenovani dvojni postopek EO pel — VOD naprava. Ta nam mora dati na koncu tudi več jekla, saj bo trajanje izdelave v peči krajše za čas rafinacije, ki jo bomo prenesli v vakuumsko komoro.

Od vseh nas, ki bomo s to napravo delali in jo vzdrževali, bo odvisno, v kolikšni meri se bodo naše napovedi in želje uresničile.

Jože Arh

Para s parametri 10 bar in 220 stop. C ni na razpolago v parni centrali. Zato se mora zgraditi reducirna hladilna postaja in potrebni parovodi. Za ekonomičen odvzem pare se predvideva odvzem od parne turbine MAN v kalorični centrali.

Za kondenziranje pare iz vakuumskega črpalke se v kondenzatorje dovaja velika količina hladilne vode, ki se zbira v pentli pod kondenzatorji. Ta hladilna voda je onesnažena s produkti oksidacije, ki se odsesavajo iz vakuumske komore.

Čiščenje onesnažene vode je predvideno na čistilni napravi konti liva. Čistilna naprava je ustrezno rekonstruirana. Pridobljena gošča se dnevno odvažja s kontejnerjem na ustrezno mesto.

Med obdelavo jekla v vakuumu se dodajajo legure. Ob napravi je montiran deset bunkerjev, iz katerih se programirana količina legur s pomočjo elektromagnetnih dozatorjev natrese v prevozni tehtalni bunker in nato s transportnim trakom dozira skozi vakuumsko zaporo v ponev. Doziranje legur je avtomatsko s tem, da se pred postopkom nastavi na programatorju željene legure in teže.

Glavni dobavitelji in izvajalci: — Standard Messo — Duisburg: projektiranje tehnološkega dela naprave in dobava opreme, ki se v Jugoslaviji ne izdeluje;

— Metalna Maribor: noštrifikacija načrtov, dobava in montaža tehnološke opreme, dobava in montaža jeklenih konstrukcij hale silosov in vakuumskega črpalke, dobava in montaža žerjava 125/40 ton;

— Gradis Jesenice: zgraditev temeljev hal in temeljev tehnološke opreme ter zgraditev komandne hišice;

— Hidromontaža Maribor: prestavitve energetskih cevovodov, dobava in montaža podaljška livne hale, okrepitev žerjavnih prog (125 ton), montaža cevovodov za dovode energetskih medijev in odvoda odplak, projektiranje hal in električnih instalacij;

— IMP Ljubljana: električne instalacije in parni razvodi;

— Litostroj Ljubljana: dobava vakuumskega črpalke;

— Železarna Jesenice, TOZD Transport: prestavitve tirnih povezav;

— Pleskar Ptuj: pleskarska dela.

Pri gradnji so sodelovali še: TOZD Remontne in Strojne delavnice — železarna Jesenice, SMELT Ljubljana in IMK Ljubljana.

Ob zaključku gradnje in uspešnem začetku poizkusnega obratovanja se zahvaljujemo vsem, ki so v to graditev vlagali svoje napore in znanje, skratka vsem, katerih delo je vgrajeno v tem objektu.

F. S.

5. Področje kadrovske politike ureja 17 internih samoupravnih splošnih aktov, kjer so opredeljena načela, cilji in naloge kadrovske politike v Železarni. Doseči moramo dosledno uresničevanje vsebine teh dokumentov in njihovo dograjevanje in usklajevanje s posameznimi zakoni, kot tudi s praktičnimi spoznanji.

Na tistih področjih kadrovske politike, ki so normativno urejena z zakoni in predpisi Socialistične republike Slovenije in Socialistične federativne republike Jugoslavije, moramo doseči njihovo vsebinsko uresničevanje.

6. Načelo celovitosti in povezanosti kadrovske politike kot osnovnega principa kadrologije ne uresničujemo dosledno, saj kar vsako peto področje kadrovske dejavnosti ne izvajamo, ali pa slabo izvajamo. Med temi področji so tudi ključna, ki opredeljujejo strategijo kadrovske politike in pomenijo osnovo načrtnega uresničevanja kadrovske politike.

Področja kadrovske dejavnosti se strokovno opravljajo v treh sektorjih in enem centru (center za proučevanje samoupravljanja in informiranja), ki so organizirani v dveh delovnih skupnostih ter v temeljnih organizacijah združenega dela in delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve in v zunanjih institucijah: v Železarskem izobraževalnem centru in temeljni organizaciji združenega dela obratna ambulanta.

Sektorji in center za proučevanje samoupravljanja in informiranja se zapirajo sami vase in ne sodelujejo pri uresničevanju ciljev kadrovske politike, ki zahteva interdisciplinarno oblikovanje in uresničevanje sprejetih ciljev. Vodenje delovnih skupnosti in odgovornost članov poslovodnega odbora za posamezno področje se ne pokrivata.

7. V Železarni se še ni uveljavila matrična in projektna organizacija, tako da v obstoječi organizaciji nismo sposobni angažirati kadrov iz različnih delov delovne organizacije pri razreševanju ključnih problemov kadrovske in drugih dejavnosti.

8. V delovni organizaciji ne odkrivamo pravočasno ključnih problemov, kar velja tudi za kadrovske dejavnosti, niti v njihovo reševanje ne usmerjamo vseh razpoložljivih kadrovske in materialnih sredstev.

Odbori za delovna razmerja pri delavskih svetih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnostih obravnavajo le del nalog kadrovske politike, nikoli pa ne celovite problematike uresničevanja kadrovske politike v temeljnih organizacijah združenega dela in delovni organizaciji. Tega načela ne uresničujemo niti v samoupravnih organih na nivoju delovne organizacije, saj se s področji kadrovske politike pri delavskem svetu delovne organizacije ukvarja kar šest izvršilnih organov, ki jih obravnavajo parcialno, delavski svet pa ravno tako ne obravnava celovito vseh vprašanj.

9. V odnosih med temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi skupnostmi nismo uveljavili svobodne menjave dela, kar onemogoča usklajeno uveljavljanje na strokovnih temeljih oblikovane kadrovske politike.

10. V kadrovskem sektorju je največji del kadrov angažiran s strokovnimi nalogami. (za zadovoljevanje potreb ljudi), strokovno-operativni in administrativni nalogami (kar 78,7 % vseh delavcev), ostali del pa opravlja vodstvene in analitične in razvojno-raziskovalne naloge. V sektorju ni timskega dela pri reševanju kompleksnih problemov, temveč se te naloge rešujejo po posameznih oddelkih.

PREDLOG MAKROORGANIZACIJE

Cilji kadrovske dejavnosti v Železarni predstavljajo osnovno oblikovanje ciljno usmerjene organizacije kadrovske dejavnosti. Cilji so opredeljeni za posamezne podfunkcije kadrovske dejavnosti. Na osnovi zaostrenih gospodarskih razmer, ugotovljenega stanja in ob upoštevanju objektivnih možnosti bi morali na področju kadrovske dejavnosti uresničevati naslednje cilje:

1. Zagotavljanje nemoten potek proizvodnje, gospodarsko rast in rast produktivnosti in ekonomičnosti dela z:
 - ukinjanjem nerentabilne proizvodnje,
 - modernizacijo delovnih procesov,
 - ustvarjanjem pogojev za zaposlovanje žensk tudi tam, kjer so do sedaj delali moški,
 - širitvijo dela,
 - rotacijo kadrov.
2. Uresničevati socialistične samoupravne družbenoekonomske odno-

se v celoti družbenih odnosov in razmerij.

3. Uveljavljati planiranje kadrov in v tem okviru proučevati demografski razvoj občine in regije kot osnove za gospodarski in družbeni razvoj.

4. Uveljaviti odnose svobodne menjave dela med izvajalci strokovnih nalog kadrovske dejavnosti in TOZD.

5. Proučevati ekonomiko kadrov in kadrovskih ukrepov.

6. Oblikovati in uvesti kadrovski informacijski sistem.

Opis variant

Predlog makroorganizacije kadrovske dejavnosti je izdelan v naslednjih variantah:

Varianta 1

Predstavlja obstoječo organiziranost delovnih skupnosti. Strokovna dela in naloge kadrovske dejavnosti opravljamo v delovni skupnosti za kadrovske, splošne zadeve in informiranje ter delovni skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje. Ta varianta ne zahteva sprememb makroorganizacije Železarn.

Varianta 2

Delavci, ki opravljajo skupna strokovno-administrativna dela in druga pomožna dela, so organizirani v treh delovnih skupnostih. Strokovna dela in naloge kadrovske dejavnosti opravljamo v delovni skupnosti za kadre, splošne zadeve in informiranje.

Varianta 3

Delavci, ki opravljajo skupna strokovno-administrativna dela in druga pomožna dela, se organizirajo v tri temeljne organizacije združenega dela skupnega pomena in štiri delovne skupnosti. Strokovna dela in naloge kadrovske dejavnosti opravljajo v delovni skupnosti za kadre, splošne zadeve in informiranje. Ta varianta predstavlja nadaljnjo stopnjo organiziranosti združenega dela.

V varianti 2 in 3 predlagam, da dela in naloge oddelka za študij dela, časa in nagrajevanja, oddelka za organizacijo dela in centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja opravljamo po varianti 2 v delovni skupnosti za kadre, splošne zadeve in informiranje, po varianti 3 pa v delovni skupnosti za kadre.

S tem dosežemo naslednje:

1. Uresničimo celovitost in povezanost kadrovske dejavnosti, ki zagotavlja celovitost in povezanost kadrov in s tem postavlja strokovne naloge kadrovske dejavnosti na višji nivo, kjer položaj kadrovskega sektorja ne bo odvisen samo od uspešnosti oziroma neuspešnosti pri zaposlovanju pretežno nekvalificiranih kadrov.

2. Zdržimo delovne in samoupravne procese v nedeljivo celoto in s tem ustvarimo pogoje za učinkovitejšo delo. Odgovornost člana poslovodnega odbora za kadrovske področje se bo pokrivala z vodenjem delovne skupnosti.

Za predlagano organizacijo govorijo naslednji argumenti:

CILJI, KI JIH MORAMO URESNICEVATI PREDVSEM S KADROVSKE DEJAVNOSTJO

Vsaka organizacija združenega dela ali dejavnost, tudi kadrovska, mora uresničevati dva temeljna cilja:

1. stalna rast produktivnosti in gospodarnosti dela,
2. uresničevanje socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.

Oba cilja sta v tesni, medsebojni odvisnosti, ki jo moramo pri oblikovanju in uresničevanju teh ciljev še posebej upoštevati.

Na produktivnost, ki je v osnovi opredeljena s koeficientom količina proizvodnje, vplivajo tehnični, družbeni in organizacijski dejavniki in število zaposlenih.

Tehnični dejavniki so posebnosti proizvoda ali storitve, tehnološkega procesa, delovnih sredstev, predmetov dela in raven tehnične opremljenosti. Družbeni dejavniki predstavljajo finančne in druge možnosti za nabavo najustrežnejših predmetov dela, delovnih sredstev, tehnologij, ki jih je potrebno zamenjati z najustrežnejšimi (uvoz). Organizacijski dejavniki predstavljajo izobrazbo in strokovnost ter motiviranost kadrov, intenzivnost in organizacijo dela.

Ekonomičnost ali gospodarnost opredeljujemo kot koeficient med količina proizvodnje in predstavljajo

stroški, merilo za uspešnost poslovanja. Nanj tako kot na produktivnost vplivajo tehnični, družbeni in organizacijski faktorji. Na stalno rast produktivnosti in gospodarnosti vplivajo praktično vse kadrovske aktivnosti, ob upoštevanju dejanskih (kadrovskih) razmer in pogojev dela v

Železarni (kapitalno intenzivna panoga, omejeni kadrovski viri v občini) pa še posebej uresničevanje naslednjih ciljev:

- ukinjanje nerentabilne proizvodnje,
- modernizacija tehnoloških in delovnih procesov,
- širitev dela delavcev,
- rotacija kadrov,
- ustvarjanje pogojev za zaposlovanje žensk tudi tam, kjer so do sedaj delali moški,
- planiranje kadrov ob upoštevanju demografskih gibanj in kadrovskih omejitev, ki iz tega izhajajo,
- izobraževanje in usposabljanje kadrov za obstoječe in nove tehnološke procese,
- motiviranje kadrov ob upoštevanju spoznanja, da je samoupravljanje že samo po sebi najmočnejši motivacijski faktor.

Rast produktivnosti je v največji meri odvisna od intenzivnosti zaposlovanja (z manj kadri doseči večji obseg proizvodnje), ki pomeni tako zaposlovanje, da delavec ob normalnem naporu z ustreznim kombiniranjem tehničnih, družbenih in organizacijskih faktorjev doseže kar največji rezultat. Intenzivno zaposlovanje torej ne pomeni izcejanje znoja fizičnih delavcev, temveč predvsem umski napor pri kombiniranju vseh faktorjev rasti produktivnosti.

V pogojih kapitalno intenzivne panoge, kar metalurgija je, so v ospredju tehnični dejavniki rasti produktivnosti, to so delovna sredstva, tehnologija in tehnična opremljenost. Modernizacija in posodabljanje teh dejavnikov največ vplivata na rast produktivnosti, zahtevata pa ogromna finančna sredstva, tako domača, kot tuja in ustrezno število usposobljenih in motiviranih kadrov. V zaostrenih pogojih gospodarjenja smo prisiljeni v dolgo amortizacijsko dobo, kjer se ti dejavniki pojavljajo kot danosti. V tej danosti moramo za rast produktivnosti torej hitreje iskati možnosti v manjših modernizacijah delovnih sredstev, izboljševanju tehnoloških postopkov in racionalizaciji delovnih procesov, v izboljševanju organizacijskih dejavnikov rasti produktivnosti, v zdajnjem času skozi sistem samoupravnega dogovarjanja in sporazumevanja tudi družbenih dejavnikov, predvsem skozi sovlaganja naših kupcev v razvoj delovne organizacije. Gre torej za vprašanje, s kakšnimi tehnično-tehnološkimi, organizacijskimi in družbenimi ukrepi, katerih nosilec so kadri, dosega čimvečjo produktivnost živega in minulega dela v sleherni temeljni organizaciji združenega dela, v delovni skupnosti in v delovni organizaciji kot celoti v pogojih kapitalno intenzivne panoge,

zaostrenih gospodarskih razmer, tržnih omejitev v sedanjosti in prihodnosti in omejenih kadrovskih virov. Problem se skrči na problem gospodarjenja z živim delom (omejeni kadrovski viri, visoka poklicna pričakovanja (aspiracije) kadrov) in minulim delom, ki se materializira v delovnih sredstvih in tehnoloških postopkih.

Stalna rast produktivnosti in gospodarnosti dela je interdisciplinaren problem, v katerega se vključuje veliko število subjektov delovne organizacije.

Oddelek za študij dela in časa ter nagrajevanje se vključuje s trenutnimi nalogami v obvladovanje organizacijskih dejavnikov produktivnosti, v nadaljnjem razvoju pa tudi v obvladovanje tehničnih dejavnikov z uresničevanjem vrste nalog industrijskega inženiringa, ki imajo za cilj prilagajati delovna sredstva ter tehnološke in delovne procese človeku. Temu oddelku so torej kadri v procesu dela vedno v ospredju pozornosti, pa naj bo pri proučevanju in obvladovanju tehničnih ali organizacijskih dejavnikov. Z organiziranjem tega oddelka v okviru kadrovske dejavnosti bomo sposobni strokovno reševati odprte probleme pri gospodarjenju z živim delom od proučevanja in analiziranja do iskanja in uveljavljanja rešitev za intenziviranje dela kot edine alternative ekstenzivnega zaposlovanja v Železarni.

Nagrajevanje je v pogojih padanja realnega osebnega standarda nedvomno ena od najpomembnejših oblik motiviranja in stimuliranja kadrov. V dani situaciji se je celoten oddelek za študij dela in časa ter nagrajevanje ukvarjal z oblikovanjem sistemov nagrajevanja. V okviru oddelka je tesna povezava med študijem dela in časa, kjer oblikujemo kataloge del in nalog, procese in normative dela in nagrajevanjem, ki temelji na teh osnovah. Uresničevanje ciljev in nalog nagrajevanja je kadrovska subfunkcija, saj je v njenem ospredju motiviranje kadrov (posameznikov), organiziranih v različne organizacijske oblike za uresničevanje ciljev in nalog v zvezi z delom in upravljanjem, čemur velja osrednja pozornost kadrologije.

Oddelek za organizacijo dela s svojo usmeritvijo na oblikovanje in razvoj temeljnih sestavin samoupravne organizacije postavlja v ospredje odnose med ljudmi kot najpomembnejšimi subjekti organizacije. Z usmeritvijo na razvoj samoupravnih odnosov in organiziranjem delovnih procesov se ukvarja s kadri kot nosilci dela in upravljanja. Interdisciplinarnost organizacije dela se kaže v nujnosti upoštevanja in med-

sebojnega usklajevanja ekonomskih, tehničnih, družbenih in kadrovskih komponent dela.

Kadri kot edini miselni nosilci dela morajo dobiti v organizaciji pomembnejše mesto, predvsem z uveljavljanjem spoznanja, da so profesionalna orientacija in selekcija, izobraževanje in usposabljanje, samoupravljanje, sistem napredovanja in motiviranja kadrov obvezni sestavni del sleherne organizacije.

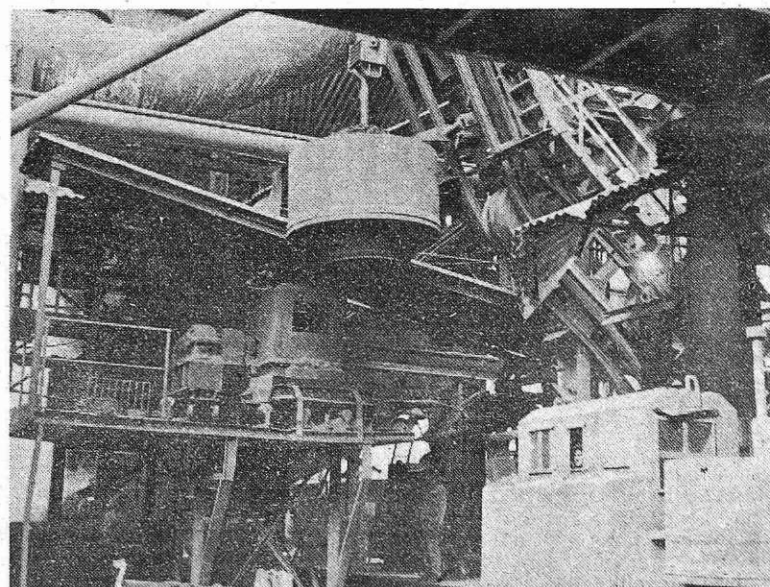
Doseganje stalne rasti produktivnosti in gospodarnosti (ekonomičnosti) dela zahteva hitrejšo uvajanje ekonomike v oblikovanje optimalnih organizacijskih rešitev in v celoto vprašanj kadrovske dejavnosti. To zahtevo, ki jo pred organizacije in celotno kadrovske dejavnosti postavlja zaostreni pogoji gospodarjenja, bomo lahko uresnili edino z uveljavljanjem projektne in matrične organizacije, ki omogoča na posameznih nalogah timsko delo različnih profilov kadrov iz različnih organizacijskih enot.

Cilji, ki jih mora uresničevati center za proučevanje samoupravljanja in informiranja na področju proučevanja in razvoja samoupravljanja, samoupravnega prava in informiranja, predstavljajo osrednje mesto v uresničevanju socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov kot enega od dveh temeljnih ciljev socialistične samoupravne organizacije združenega dela.

V dosedanjih dejavnosti centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja smo del nalog, predvsem na področju proučevanja in razvoja samoupravljanja in razvoja sistema informiranja, slabše izpolnjevali. Eden od najpomembnejših vzrokov je pomanjkanje ustreznih kadrov, pa tudi zastoj v razvoju samoupravljanja v delovni organizaciji. Del nalog smo uresničevali v kadrovskem sektorju (analiza informiranosti delavcev, analiza dela in učinkovitosti delavskega sveta delovne organizacije). Perspektiva razvoja centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja je zaradi navedenih vzrokov in zaradi interdisciplinarnosti proučevanja in razvoja samoupravljanja in informiranja kot temelja za upravljanje v tesnejši povezavi z ostalimi področji kadrovske dejavnosti. Ta povezava ne pomeni podrejenosti centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja v kadrovske dejavnosti in informiranje ostalim področjem kadrovske dejavnosti, temveč njegovo samostojnost in večjo sposobnost za kvalitetnejše uresničevanje njegovih in celotnih ciljev kadrovske dejavnosti pod neposrednim vplivom in kontrolo delavcev TOZD in delovnih skupnosti.

PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI VARIANT MAKROORGANIZACIJE DELOVNIH SKUPNOSTI V DELOVNI ORGANIZACIJI ŽELEZARNA JESENICE

VARIANTE	PREDNOSTI	POMANJKLJIVOSTI
VARIANTA 1: ostanemo pri obstoječem stanju (3 DS)	— obstoječa organiziranost delovne skupnosti predstavlja prehodno obliko organiziranosti z ene delovne skupnosti k več temeljnim organizacijam združenega dela skupnega pomena in delovni skupnosti; — zaradi predvidenih odporov pri uvajanju organiziranosti delovne skupnosti na več temeljnih organizacij združenega dela in delovno skupnostjo ostanemo pri uveljavljenem sistemu; — del slabosti je možno odpraviti z organizacijskimi spremembami v obstoječih delovnih skupnostih (komercialni sektor, RR funkcija);	— pomanjkljivosti so opredeljene v oceni in analizi stanja; — zastoj v dograjevanju samoupravne organiziranosti; — celovitost in porenost kadrovske dejavnosti ni uresničena;
VARIANTA 2: v obstoječih delovnih skupnostih preračunamo posamezne dele delovnega procesa	— zdržimo delovne procese kadrovske dejavnosti v eno delovno skupnost in močnejše uveljavimo celovitost in porenost kadrovske dejavnosti; — uresničimo enotnost vodenja del in nalog kadrovske dejavnosti; — zdržimo delovne in samoupravne procese v celoto;	— odprtih ostane del pomanjkljivosti, opredeljenih v oceni in analizi stanja; — zastoj v dograjevanju samoupravne organiziranosti;

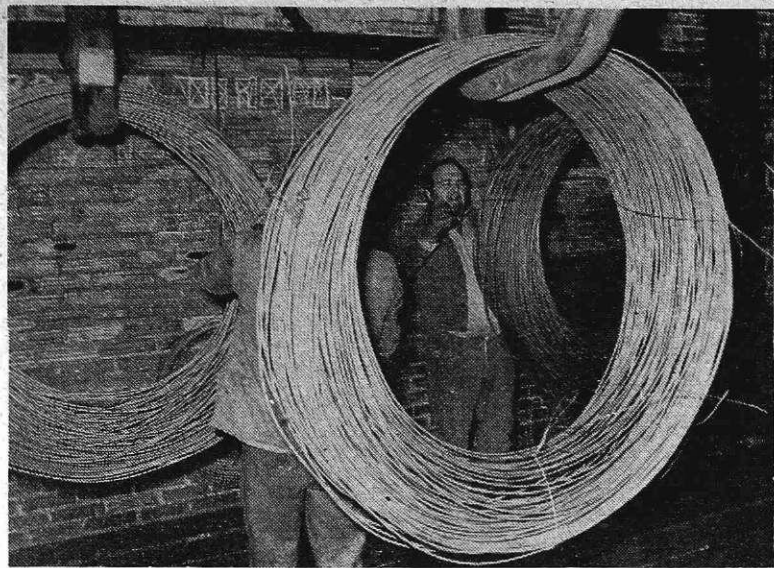

Zakladanje plavca (foto F. Kučina)

Železarski globus

ŠVEDSKA

Švedsko podjetje SKF Steel Engineering AB je sprejelo naročilo za dobavo naprave Plasmadust postopka, za kar je predvidena investicijska vsota okoli 150 milijonov švedskih kron. Naprava bo postavljena v bližini švedskega mesta Landskröma na jugovzhodni obali Švedske. Z uporabo plazma tehnologije bo ta naprava služila za predelavo odpadnega prahu iz raznih železarn in s tem za ponovno izkoriščanje raznih kovin kot so železo, cink, svinec, krom, nikelj in molibden. To je prvi poskus, da bodo ta švedski postopek industrijsko uporabili in nosilci licence pričakujejo, da bodo ta postopek že v bližnji prihodnosti uporabili tudi drugod na Švedskem in v in-

V valjarni žice na Beli (foto S. Kokalj)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

V prvi polovici novembra so sindikalni odbori temeljnih organizacij in delovnih skupnosti obravnavali devetmesečne poslovne rezultate, aktivnosti iz programa samoupravnih aktivnosti za to obdobje in priprave na občne zборе.

TOZD ENERGETIKA

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata se je sestel v četrtek, 10. novembra. Poleg devetmesečnega poslovnega rezultata so obravnavali še priprave na občni zbor in kadrovske problematiko.

Zaradi pomanjkanja kadrov se je odbor strinjal z dvanajstmesečnim podaljšanjem dela žena v nočni izmeni. Obenem pa je vodstvo temeljne organizacije zadolžilo, da izdela dolgoročni plan ukinjanja delovnih mest žena, ki delajo na nočni izmeni.

DELOVNA SKUPNOST E-TKR-NG

Člani izvršnega odbora sindikata delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje so se sestali v četrtek, 10. novembra, poleg zadev iz programa samoupravnih aktivnosti pa so obravnavali še ugovor na sklep skupne disciplinske komisije.

Skupna disciplinska komisija je njihovi sodelavki izrekla ukrep prenehanje delovnega razmerja v delovni skupnosti pogojno za dobo enega leta. Vodja novogradenj je na sklep disciplinske komisije ugovarjal, ker je disciplinska komisija sodelavko že večkrat obravnavala in ji že izrekla ukrep prenehanje delovnega razmerja, in sicer prvič pogojno za dobo enega leta, drugič pa pogojno za dobo treh mesecev. Sedaj pa ji je komisija izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja pogojno za eno leto. Komisija v obrazložitvi ukrepa navaja, da je delavka resnično bolna in da upa, da jo bo izrečni ukrep zresnil in si bo poiskala zdravniško pomoč.

Vodja novogradenj je omenil, da bi morala komisija glede na pomisleke o zdravstvenem stanju sodelavke izreči obvezen zdravniški pregled, da se ugotovi pravo stanje, ali pa bi morala izreči ukrep prenehanje delovnega razmerja brez pogojne dobe.

Člani izvršnega odbora so menili, da je potreben obvezen zdravniški pregled in sklenili, da se določi rok, do kdaj mora sodelavka opraviti ta pregled.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Šestnajsta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v četrtek, 10. novembra, na njej pa so poleg poslovnih rezultatov in priprave na občni zbor obravnavali tudi sodelovanje sindikalne in mladinske organizacije.

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je novemu vodstvu osnovne organizacije ZSMS predlagal, da na svoje sestanke občasno vabi vse družbenopolitične organizacije v TOZD, nedelavne mladince pa naj zamenja z drugimi.

Izvršni odbor je podal mnenje o dveh sodelavkah, ki sta v disciplinskem postopku.

TOZD VRATNI PODBOJI

V četrtek, 10. novembra, je bila sedemnajsta seja izvršnega odbora osnovne organizacije, na njej pa so poleg samoupravnih aktivnosti za november in priprav na občni zbor obravnavali še razmere v kantini na Javorniku.

Delavci menijo, da toplega obroka prehitro zmanjka, za sedanjo vrednost bona pa delavci ne morejo kupiti zadostne količine suhe malice.

Vprašljiva je tudi higiena, predvsem posode in pladnjevi.

TOZD TRANSPORT

Na petnajsti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, ki je bila v ponedeljek, 14. novembra, so člani poleg priprav na občni zbor obravnavali razmere v kantini temeljne organizacije Transport.

Pobudo za analizo razmer je dal delavski svet temeljne organizacije; izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je ugotovil, da je kantina premajhna in higiensko neurejena, zato je predlagal, da se kantino v najkrajšem času preuredi v samopostrežno restavracijo.

TOZD ELEKTRODE

Na osmi seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, ki je bila v sredo, 16. novembra, so člani poleg samoupravnih aktivnosti za november in priprav na občni zbor obravnavali problematiko prehrane, izplačilo poročila in občasno nočno delo žensk.

Glede prehrane delavcev je odbor menil, da bi bilo potrebno zvišati vrednost bonov, izboljšati kvaliteto hrane in urediti kantine, predvsem kantino TOZD Transport.

Odbor je obravnaval višino poročila in menil, da bi morala biti višina poročila enaka za vse zaposlene, saj so pri sedanjem sistemu nagrajevanja razlike med delavci z višjimi in nižjimi osebnimi dohodki prevelike. Odbor je menil, da bi bilo glede delitve osebnega dohodka potrebno sprožiti akcijo za čimprejšno spremembo samoupravnega sporazuma o delitvi sredstev za osebne dohodke.

Odbor je ugotovil, da bo nočno delo žensk v letu 1984 v rezalnici še vedno potrebno, če bodo hoteli izpolniti planske obveznosti.

Obravnavali so delo delegacij za samoupravne interesne skupnosti in ugotovili, da dobro delajo le delegacije samoupravnih interesnih skupnosti za socialno skrbstvo, zdravstvo in raziskovalno dejavnost. Odbor je zato menil, da je potrebno sklicati sestanek z vodji delegacij ter se z njimi pogovoriti, da bo delo v samoupravnih interesnih skupnostih boljše.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Na šestnajsti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, ki je bila v četrtek, 18. novembra, so člani poleg priprav na občni zbor in evidentiranja novih članov izvršnega odbora obravnavali še socialne pomoči sodelavcem in finančno poslovanje izvršnega odbora.

Pri pregledu finančnih sredstev je blagajnik člani izvršnega odbora zaprosil, da bi v prihodnje plan finančnih sredstev izdelali skupaj z nadzornim odborom.

Izvršnemu odboru konference osnovnih organizacij sindikata so predlagali, da bi bilo praznovanje in obdarovanje ob dnevu žena za vse zaposlene delavke enako.

Izvršni odbor se je strinjal s pobudo predsedstva osnovne organizacije ZSMS, da se vsi delavci temeljne organizacije vključijo v čiščenje delavnic ob prazniku republike.

LK

ŠE VEČ POZORNOSTI PREVENTIVI IN VZGOJI V CESTNEM PROMETU

Na današnji seji vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice bodo med drugim obravnavali tudi poročilo sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, katerega naloga je, da obravnava in proučuje cestno prometno problematiko, pospešuje prometno vzgojo, izobrazbo in etiko v cestnem prometu, usmerja in usklajuje preventivne dejavnosti organov in organizacij ter predlaga ukrepe za izboljšanje varnosti v cestnem prometu.

Komisija za varnost prometa, ki deluje v okviru sveta, v sodelovanju s samoupravno komunalno skupnostjo in postajo milice Jesenice, ima za nalogo, da ugotavlja pomanjkljivosti in nepravilnosti na cestah, cestnih objektih in cestni signalizaciji na območju občine. Predloge komisije, ki so bili vezani na ta področja in ki so zahtevali le manjše izdatke, navaja poročilo, so sprti reševali, še vedno pa niso uresničeni predlogi komisije, ki bi bistveno izboljšali prometno varnost, vendar pa zahtevajo večja finančna sredstva. Med te predloge sodijo:

— semaforizacija prehodov za pešce v povezavi s semaforizacijo križišča pred železniško postajo, semaforizacija križišča pri Čufarju, ureditev parkirnega prostora za tovorna vozila, dokončna ureditev obračališč na Hrušici in Kočni, postavitev svetlobnih prometnih znakov »prehod za pešce« na magistralni cesti Črtenje v Kranjski gori ter v križišču v Mostah. To so zelo pomembni varnostni ukrepi, še posebej, ker je magistralna cesta skozi občino v dolžini 40 km edina glavna ulica skozi mesto Jesenice in glavna cesta na območju celotne občine, po kateri poteka ves lokalni, turistični in tranzitni promet, pri čemer je treba upoštevati še oba mejna prehoda, kjer se v sezoni odvija zelo gost promet.

Z odstranitvijo prometnega znaka »delo na cesti«, navaja poročilo, se je promet na odseku dom TVD Partizan do mostu na Koroški Beli začel normalno odvijati. Magistralna cesta še sedaj nima spremljajočih objektov, kolesarske steze in ceste za vprežna vozila, ponekod niti hodnikov za pešce (Hrušica), zato se ustvarjajo kolone, ki povzročajo nestrpnost udeležencev v prometu, izsiljevanje prednosti in neupoštevanje prometnih znakov in označb. Posebno kritične so ceste v občini v času deževja. Za opremo in vzdrževanje magistralne ceste je odgovorno republiko cestno podjetje.

Poročilo opozarja, da je v občini veliko pomanjkanje parkirnega prostora, kar je precej pogojeno tudi z geografskim položajem občine. Še posebno pereč je ta problem na mestnem območju ob gostu postavljenih blokih in stolpnica. Očitno pa izstopa problem parkirišč za tovorna vozila, ki jih na Jesenicah praktično ni, čeprav bi bili glede na tranzit, industrijo in podobno nujno potrebni. Jesenice so mesto ob meji s carinsko in špedicijsko dejavnostjo, zato mora sprejeti tudi večja tovorna vozila, ki odvažajo carinsko blago, čakajo na carinjenje ali špedicijske usluge. Povsem stihijsko, vendar v tiem dogovoru z upravo za notranje zadeve, je nastal parkirni prostor na trgu Toneta Čufarja, ki pa ni primeren, vendar v sili razmer ni možnosti preusmeritve. Problem parkiranja tovornih vozil je tudi ob blokih, kar pa bi lahko preprečili, saj imamo zato odlok, ki ga ne izvajamo, ker nimamo komunalnega redarja.

Ena glavnih nalog komisije za vzgojo v cestnem prometu je vzgoja najmlajših, čeprav ugotavljajo, da sta vzgoja in znanje najmlajših za ravnanje v prometnih situacijah marsikdod nezadostna in pomanjkljiva. Življenje, oziroma udeležba v prometu pa tudi od njih zahteva, da jih naučimo varovati sebe in druge. Svoj delež pri tem bi morali prispevati tudi starši.

Prometna vzgoja se izvaja že v vzgojno varstvenih organizacijah, v osnovnih šolah je zajeta v učni program, v usmerjenem izobraževanju pa za to ne kažejo nobenega interesa. Komisija ugotavlja, da ni dovolj samo poznavanje prometnih predpisov in znakov, temveč je treba to znanje utrjevati in ga vcepljati v prometno kulturo tudi izven šol. Med uspešne oblike vzgoje šolskih otrok sodijo vsekakor tudi prometni krožki, pionirska prometna služba in kolesarski krožki.

V prometno vzgojo, navaja poročilo, je bilo v občini v šolskem letu 1982—1983 zajetih 3.337 učencev, od tega jih je bilo v prometnih krožkih 331. V družine pionirjev prometnikov je vključenih 115 in v kolesarske krožke 391 učencev, skupno 506 učencev. V tem šolskem letu je opravilo kolesarski izpit 387 učencev, v šolskem letu poprej pa 188 učencev.

K uresničevanju prometno vzgojnih in izobraževalnih smotrov pa prispeva tudi vsakoletno tekmovanje, ki ga organizira svet pod naslo-

vom »kaj več o prometu«. V želji, da bi ta tekmovanja postala bolj množična, si komisija prizadeva, da bi šole najprej izvedle razredna in medrazredna tekmovanja, v katera naj bi zajele čim več učencev, kajti končni smoter vseh teh prizadevanj je, da bi dvignili prometno varnost in zmanjšali nesreče v cestnem prometu.

Z letošnjim šolskim letom po predlogu republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, tudi jeseniški svet uvaža v vzgojnovarstvene organizacije in osnovne šole tekmovanje za prometno značko, ki naj bi bila javni izraz družbe učencu za trud in pravilno ravnanje v prometu. S tem bi radi spodbudili učence, da bi se jih do končane osnovne šole kar največ vključilo v ustrezne programe prometne vzgojne dejavnosti, da bi si pridobili določena znanja, navade in spretnosti, da bi uspešno varovali svoje zdravje in življenje, pa tudi zdravje in življenje drugih udeležencev v prometu. Učenci si bodo za uspešno opravljanje nalog lahko pridobili bronasto, srebrno ali zlato prometno značko I., II. ali III. stopnje.

Vse šole v občini imajo na ustreznem mestu izobešene prometno varnostne načrte s shemami najbolj varnih poti za hojo v šolo in iz šole. Svet v svojem poročilu ugotavlja, da posamezne šole premalo koristijo filme in diapozitive s prometno tematiko, ki jih ima na voljo svet.

HITREJŠE PODRUŽBLJANJE PROMETNE VZGOJE IN PREVENTIVNE DEJAVNOSTI

Poročilo navaja, da sta prometna vzgoja in preventivna dejavnost v občini še vedno le skrb sveta, delno osnovnih šol in postaje milice, čeprav bi morali biti sestavni del družbenih tokov ter sistema socialističnega samoupravljanja in družbene samozaščite, ker sodita med najaktualnejša vprašanja družbene problematike. Ugotavljajo, da se organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, družbenopolitične organizacije in društva še vedno ne zavzemajo za ustvarjanje ugodnejših pogojev za preventivno delovanje na področju prometne vzgoje.

Svet navaja, da je varnostna situacija izredno pereča. V lanskem letu je bilo na območju občine 63 hušjih prometnih nezgod, v katerih so tri osebe izgubile življenje, 31 je bilo hudo telesno poškodovanih in 47 lažje telesno poškodovanih. Za navedene nezgode je bilo pristojnemu javnemu tožilstvu podanih 46 kazenskih ovadb, republikemu sekretar-

riatu za notranje zadeve pa je bilo poslanih 17 obvestil. Poleg navedenega je bilo zaradi lahkih prometnih nezgod podanih pristojnemu sodniku za prekrške 156 predlogov.

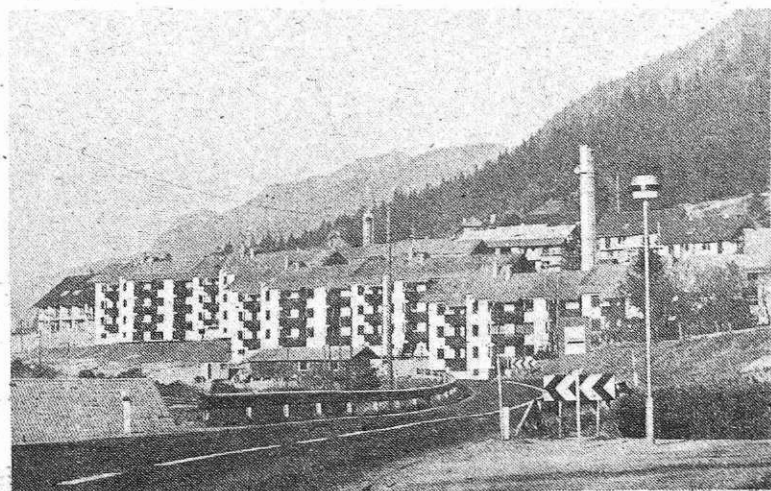
V devetih mesecih letošnjega leta so pristojni organi obravnavali 55 prometnih nezgod z neprimerno hujšimi posledicami, saj je umrlo 11 oseb, 21 oseb je bilo hudo in 55 lažje telesno poškodovanih. Med mrtvimi so bili trije pešci, od tega sta dva umrla na magistralni cesti in eden na ostalih cestnih površinah, štirje sopotniki v osebnih avtomobilih in štirje vozniki osebnih avtomobilov. Od tega števila nezgod je bilo javnemu tožilstvu podanih 42 kazenskih ovadb, republikemu sekretariatu za notranje zadeve pa poslanih 13 obvestil. Za lahke prometne nezgode pa je bilo pristojnemu sodniku za prekrške poslanih 100 predlogov.

Na magistralni cesti, ki teče skozi občino, opravljajo nadzor in urejajo promet delavci postaje milice Jesenice, oddelek milice Kranjska gora in postaja prometne milice Kranj. Kljub večji angažiranosti in zavzetosti članov sveta in delavcev milice, poudarjajo v poročilu, ni uspelo zmanjšati števila in posledic prometnih nezgod v občini.

V poročilu posebej omenjajo svojvrsten problem, ki ga predstavlja odsek magistralne ceste od Koroškega sedla do Javornika. Ta odsek je izredno zahteven in nevaren za voznike, ki ne poznajo ceste, še zlasti v slabem vremenu. Še poseben problem pa predstavlja magistralna cesta skozi mesto Jesenice, ki ima samo na odseku od Bolnice Jesenice do bencinske črpalke na Koroški Beli 24 prehodov za pešce.

Ne glede na posamezne pomanjkljivosti, ki so navedene v poročilu pa svet ugotavlja, da je bilo opravljenno precejšnje delo in to skoraj vse ljubiteljsko in brezplačno, čeprav prometne razmere niso najboljše in tudi varnost udeležencev v prometu ne. Stanje in razmere na naših cestah bi bile še veliko slabše, če člani sveta oziroma člani komisij svojih nalog ne bi opravljali tako odgovorno in s tako prizadevnostjo.

V zvezi s problematiko, ki je navedena v poročilu, svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu predlaga delegatom vseh treh zborov nekaj ukrepov in stališč, med katerimi tudi navaja, da je treba pospešiti dograditev obvoznice od hotela Korotan do odcepa na Tavčarjevo ulico in da naj se s pomočjo širše družbene skupnosti nadaljujejo prizadevanja za čimprejšnjo semaforizacijo prehodov za pešce, na kar opozarja tudi nov zakon o varnosti v cestnem prometu. Pri tem naj omenimo, da je semaforizacija prehodov za pešce v programu sveta že nekaj let in da bi bil zares že čas, da bi našli ustrezna sredstva, da se to uredi.

Novi stanovanjski bloki na Hrušici, kamor so se vselili tudi naši sodelavci (foto I. Kučina)

NOVA STANOVANJA NA HRUŠICI

V novem stanovanjskem naselju na Hrušici so prejšnji teden izročili ključ 33 lastnikom stanovanj v prvih zgrajenih blokih. Med lastniki je največ delavcev TOZD in delovnih skupnosti železarne Jesenice, in sicer 17, iz sredstev solidarnostnega sklada je stanovanja dobilo devet občanov, ostali pa so zaposleni v nekaterih drugih delovnih organizacijah.

Do konca tega meseca bo vseljivih še 33 stanovanj, ostala, ki jih gradijo, pa bodo vseljiva v začetku prihodnjega leta oziroma maja. Skupaj bo v teh stanovanjskih blokih 106 stanovanj.

Ob tem velja poudariti, da so to prva stanovanja, ki so bila zgrajena pod vodstvom investitorja Stanovanjske skupnosti Jesenice, kot to določa novi zakon o stanovanjskem gospodarstvu. Pooblaščen zastopnik investitorja za organizacijo in izvedbo gradnje je Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice, dela pa izvaja jeseniški Gradbincec.

Gradnja stanovanj se je precej zavlekla, prva zgrajena stanovanja pa so bila zaradi komunalno neurejenega zemljišča in ogrevanja več mesecev nevseljiva. Glede ogrevanja so morali spremeniti prvotne načrte, saj je bilo najprej predvideno, da bodo ta stanovanja ogrevali z vročevodom z Jesenice, katerega bi speljali tudi do vhoda v bodoči karavanski predor. Ker dela za gradnjo predora še vedno stojijo, so morali spremeniti načrte in ob blokih zgraditi kotlovnico.

J. R.

Dopisujte

V ŽELEZARJA

GORENJSKO DOMOBRASTVO, NJEGOVA ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE NA OBMOČJU KOKRŠKEGA ODREDA

Dr. Metod Mikuž je gorenjsko domobranstvo tako svojsko označil, da to kratko ugotovitev navajam:

»Drugače (kot v drugih slovenskih pokrajinah) je bilo z belogardizmom na Gorenjskem ... Gorenjsko domobranstvo (ki se je razvilo nekoliko kasneje) je bilo popolnoma v rokah gestapa. Niso smeli imeti legalnih zvez z ljubljanskimi domobranci, imeli pa so lahko svoje kurate, ki pa so se morali držati navodil celovškega škofijskega ordinariata ...«

Vendar so imeli številne zveze tudi z Ljubljano in generalom Leonom Rupnikom.

Z gorenjskim domobranstvom je bilo torej malo drugače kot z domobranstvom na Notranjskem, Dolenjskem ali v Ljubljani. V bistvu pa je šlo za istega sovražnika. Tudi v teh pokrajinah so bili domobranci posadkam dodeljeni nemški inštruktorji. Razlika je bila v tem, da se nacisti na Gorenjskem svojim pomenčevalnim načrtom niso hoteli odreči niti v 1944. letu. Zato domobranci niso dopustili nikakršne samostojnosti. »Slovenski domobranci« so v Ljubljani in v Novem mestu — kot Rösenerjevo darilo »Führerju« — prisegli že 20. aprila 1944 (natanko na Hitlerjev 55. rojstni dan). Pri tem sta sodelovala general SS Erwin Rösener in kolaboracionistični general Leon Rupnik, pozneje pa tudi dr. Gregorij Rožman. Domobranci so prisegli, da se bodo pod Führerjev vodstvom borili proti komunistom in partizanom ter njihovim zaveznikom »do končne zmage«. Na Gorenjskem je do takih priseg prišlo seveda kasneje.

V zapisniku o procesu prti vojnim zločincem Rupniku, Rösenerju, Rožmanu in drugim, ki je bil avgusta 1946. leta v Ljubljani, zvezo za Rösenerjevo izjavo, da je osnovno zamisel o ustanovitvi domobranstva generalu SS Rösenerju pravzaprav prvi predlagal kaplan Andrej Križman, ki je pred vojno služboval na Jesenicah, ob njem pa tudi dr. Albin Šmajd, predvojni advokat v Radovljici.

Kljub naporom reakcionarnih politikov, da bi domobranci prikazali kot »slovensko narodno vojsko«, ki »ne dela za zmago okupatorja, temveč se ga le poslužuje za svojo zmago«, je bilo torej povsem jasno, da so bili tudi na Gorenjskem domobranci le okupatorjevi pomožni policijski oddelki.

Široka partizanska mobilizacija pozimi in tja do maja 1944. leta je okupatorje zelo prizadela, kajti Nemci niso hoteli priznati, da Gorenjska ni nemška pokrajina. Ceračno so Nemci tudi v tem času na Gorenjskem razpolagali s precejšnjimi policijskimi in vojaškimi silami, njihovo angažiranje ni dosti zaleglo. Spričo neprestane partizanske mobilizacije je bila okupatorjeva oblast zelo zmedena. O tem priča tudi razmišljanje Hansa Oberdorferja, vodje radovljiške podružnice Državnega propagandnega urada, ki ga je v

strogo zaupnem pismu dne 19. februarja 1944 naslovil na dr. Lapperja, vodjo propagandnega urada v Celovcu.

»... okrepljeno je ... delovanje band na Gorenjskem ... Grobovi Nemcev na kranjskem pokopališču naraščajo strahotno ... Že dolgo ne govorimo o tem, da je Gorenjec pod zaščito rajha, ker ne moremo šteti prebivalstva pred napadi banditov ... Gorenjec ne moremo smatrati za Nemce, ker to niso in tudi danes nočejo biti. Ponemčenje tudi ni zadeva nekaj let, temveč generacij ... položaj je slabši kot kdajkoli.«

Potem Oberdorfer jasno pove, da je na Gorenjskem prav partizanstvo vzrok vseh njihovih težav. Če tega ne bomo uničili, je obravnavanje vseh drugih vprašanj brezplodno. Potem ko ugotovi, da je v slabih treh letih odšlo k partizanom kakih 4000 Gorenjcev, se še bolj zgrozi in pravi, da na Gorenjskem niso hodili po poteh, kjer bi varčevali z nemško krvjo ... »Mnogo tega, kar smo izvedeli na Gorenjskem, bi morali premakniti na čas po zmagi. S tem ne bi izzvali toliko odpora, kolikor smo ga ... Če pa pomislimo na vrste grobov padlih Nemcev na kranjskem pokopališču in jih povežemo s sedanjim položajem na Gorenjskem, ne vidim nobenega opravičila za krvne žrtve. Lepo bi bilo misliti, da bi na mesto Nemcev ležali tam domačini, ki bi v boju proti banditom padli za svojo lastno domovino.«

Torej še vedno »banditi«.

S sejanjem bratomorne vojne so torej Hitlerjevi okupatorji tudi tu hoteli ubiti dve muhi hkrati.

Mobilizacija je bila za obe strani še vedno zanimiva. Do junija 1944 so Nemci kar štirikrat mobilizirali Gorenjce v svojo vojsko, čemur je vedno sledilo pospešeno mobiliziranje in odhajanje v partizane. Zato so posamezni nacistični voditelji nadaljevanju take mobilizacije začeli nasprotovati. Po dobrem letu mobiliziranja Gorenjcev v nemško vojsko in po vseh posledicah, ki so temu sledile, je šef civilne uprave dr. Friedrich Rainer predlagal vodstvu v Berlinu, naj Gorenjcev ne bi več klicali v nemško vojsko. Ta predlog je Hitlerjevo vrhovno poveljstvo sredi leta 1944 tudi sprejelo: gorenjski fantje in možje poslej niso več odhajali v nemško vojsko. Zgodilo pa se je nekaj drugega: odtlej so jih preusmerjali k domobrancem, da bi tako krepili bratomorno vojno. Poleg tega so Nemci opustili represalije zoper ujetje partizane in dezertarje, če so le vstopili v domobranske enote. Taka okupatorjeva »preusmeritev« je bila kaj ugodna voda na mlin gorenjskih reakcionarnih voditeljev, ki so jih vse pogostejše obiskovali domobranci, emisarji iz Ljubljane. Narodnoosvobodilni boj na Gorenjskem se je razvijal vedno bolj, zato so njegovi nasprotniki podprli nacističnega okupatorja v boju proti narodnoosvobodilnemu gibanju. Obenem so računali, da se bodo v

primeru poraza Hitlerjeve Nemčije s pomočjo jugoslovanske kraljevske vlade in Angloameričanov spet dokopali do oblasti.

Taki cilji so jih neprestano potiskali v naročje nemških okupatorjev. Svojo »slovensko vojsko« so na Gorenjskem skušali ustanovljati na skrivaj, vendar se za ilegalno niso upali odločiti.

A domobrantsko-četniško propagando je bilo na Gorenjskem čutiti že v zgodnji pomladi 1944 in potem proti koncu vojne vse bolj. Poročilo oblastnega komiteja KPS za Gorenjsko z dne 26. marca 1944 že ugotavlja, da se na Gorenjskem pojavlja množična belo in plavogardična propaganda literature, in sicer na različne načine in prek posebnih kurirjev. Med ljudi je prišla nekakšna okrožnica z naslovom »Resnica o Draži«, potem pa še »Četniški vestnik«, ki je z zvanečimi besedami trkal na nacionalno zavest; obe publikaciji pa sta predvsem pozivali k čakanju in varovanju ljudi. Nobenega poziva na boj proti okupatorju, s čimer so se avtorji tudi izdali.

Ljudje, ki so prihajali iz Ljubljane na Gorenjsko, niso bili navadni kurirji, temveč zagrizeni organizatorji, pa tudi sodelavci gestapa. Tak je bil tudi gestapovski plačanec, četnik in črnorokec Janko Soklič, ki je po naročilu gestapovskih oficirjev in četniško-domobrantskih organizatorjev opravljal najbolj umazana dela. Kratak opis njegovega delovanja, povzetka iz sodnega procesa proti njemu in soobtožencem v aprilu leta 1948 naj tudi pripomore k razumevanju snovanja in delovanja domobranstva na Gorenjskem.

Janko Soklič je bil že od leta 1942 dalje povezan z gestapom na Jesenicah, osebno s Clementom Druschkejem, potem pa z različnimi voditelji varnostne službe v Kranju in na Bledu vse do zvitiga Helmuta Rosumeka in poveljnika Aloisa Perstererja.

Od gestapa je tudi dobil dovolilnico, s katero je potoval ne le v Ljubljano, temveč tudi v Srbijo, v Trst, na Dunaj in drugam. V Ljubljani je dobival naloge tudi od dr. Antona Krošlja-Benke, lastnika trgovske dopisne šole in četniško-domobrantskega organizatorja. Denar je dobival od obeh strani in vzdrževal zveze med protipartizanskimi organizatorji. Krošelj ga je kot četniškega kurirja v marcu 1944 poslal tudi k Draži Mihajloviću v Srbijo; takoj zatem pa na Dunaj k Janezu Brodarju, vodilnemu človeku gorenjskega domobranstva. Na Dunaj je potem še večkrat potoval.

Janko Soklič je od dr. Krošlja dobil nalogo, da Janeza Brodarja poveže z okupatorjem, kar mu je tudi uspelo. Brodar je Sokliču napisal izjavo, da se Gorenjska priključuje velikemu rajhu kot avtonomna pokrajina. Tako je, po Sokličevih besedah, Brodar spet prišel v zvezo z Nemci, s katerimi je imel stike že od začetka okupacije. S tem pa naj bi se bil krompromitiral in zaradi računov z zgodnjimi zavezniki izgubil prvo besedo. Vendar temu ni bilo tako. Brodar je še vedno vzdrževal zveze z voditelji SLS v Ljubljani in bil njihov predstavnik za Gorenjsko, hkrati pa skrivaj krepil stike z organizatorji domobranstva: z Albinom Šmajdom, z Matijem Škrbecem, z Janezom Ovsenikom iz Predoselj, s Francetom Šenkom-Kukovco iz Suhelje. (se nadaljuje)

Še in še je pritrdjevala z glavo. Vse v njem je bilo odrešeno. Ves blažen je z levico segel po njeni desnici in jo hlepeče pritiskal. Ona mu je vračala nežnost z vso iskrenostjo. Kakor da je slutila pravkar odgnane temne zamotanosti svojega dragega.

Po kino-predstavi se je Dromelj kot prikazen izgubil v gmoti ljudi in prihajajočega mraka.

Zdravko je begal, ker je pričakoval v domu težave, ki bi jih povzročil zlohotni »najboljši atlet letnika«.

Charlotta se je stežka vračala v resnično sedanost, ki je bila za njo kruta, kajti na srcu je imela, da pove, kaj se je z njo godilo zadnje čase, da ne sme več prihajati v starčev vilo, da bo morala proč iz mesta, da silijo vanjo nekateri, ki se navdušujejo za nastajajoče domobranske enote, ki so jih začeli zbirati v okolici Kranja in da je dobila od druge zveze s kokrške strani, naj se pripravi ... Nobene od teh treh novic ni mogla načeti.

Dijak je bil napačnega mnenja, da jo je prizadel pač film v tolikšni meri, ker je tako zamišljena.

Tako sta vsak po svoje prebavljala skrb in se drug pred drugim delala namerno sproščena in vesela.

Kako nastanejo taki filmi? Ali je vse povzeto po resničnih dogodkih?

Čakala je in ni vedela, kako naprej. Raje bi treščila z ono trdo resnico na dan: Ali pa mu rečem, da sem si premislila, ne bi mu več brnila, da uide v gozd, kot je to hotel januarja, ko so mu pobili svojce ... Oba bi šla v partizane ...

Pa se je srečala z mislijo na Zorko in Jožo.

Kar je življenjepisnih filmov, so že resnični.

V mislih ji je mnogo več odgovorjal: Da si želi biti nekoč tak velik umetnik glasbenik. Da bo njej enakovreden, ki bo zaslovela s svojimi pesmimi in knjigami. Da je že njuno srečanje in njuno življenje samo tako edinstveno, ki odtehta marsikak film.

Boš prihodnjo nedeljo sredi popoldneva imel prosto? Imam nekaj lepega zate ...

Vnaprej ne vem.

Dobiva se za cerkvijo pri visečem mostu. Eno uro te bom čakala. Neopaženo. Če prideš, se pa pokažem. Skozi okno bom gledala, kdaj prideš. Če ne, pa mi sporoči pismeno preko Toneta.

Srečo sta imela.

VALENTIN POLANŠEK

97

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Veliko in dolgo.

Prost je bil. Lep dan je bil. Nedeljsko popoldne je gruče ljudi izvalilo v savski park in na vse bližnje strani mesta, tako, da v mestu samem skoraj ni bilo žive duše na cesti. Zlasti ne za cerkvijo, kamor je prišel dijak ob točnem času.

Skozi vrata bližnje neznatne stavbe ga je kaj kmalu poklicala Charlotta. Opazil je, da na svojstven način izgovarja njegovo ime. Polno ime. Ne samo skrajšano domačo koroško obliko. Zato je imel tudi drugačne občutke. Prvinske in odrasle in samozavestne.

Prijela ga je za desnico in ovinkovala sta skozi temne hodnike in se dvigala skozi mračna stopnišča nekam v višavo.

V skriti sobi sta se znašla med nizkimi stenami, pokritimi z različnimi slikami, zadelanimi s knjižnimi policami, v kotu nekaj harmoniju podobnega, na mizici gramofon in poleg cel kup gramofonskih plošč.

Za to sobo še ne ve nemška oblast, četudi so večkrat hišo preiskovali. Vse je skrivnostno. Nikamor se ne sliši glas iz te sobe. Brez strahu, tu naju nihče ne moti. Tista oseba, ki ve, da sva tukaj, bo naju pri miru pustila. Hitler pa ne ve za naju in tvoj dirce naju tudi ne najde, četudi vso policijo in vojaščino nahujša.

Kar vrel je iz nje. Za trenutek je še postala. Potem je navila gramofon in položila prvo ploščo.

Že je zagostolela klasična glasba iz zvočnega lijaka. Po taktih je potipala po njegovih ramenih in ga posajala na kavč.

Mehko se je pogreznil v sedež. Mehkeje pa se je pogreznila vsa njegova bitnost v vznemirljivi učinek glasbe.

Charlotta se je šulila v njegovo krilo. Lehti je ovila okoli njegovega vročega obraza. Bujni lasje so trzali v slapovih ob njegovem licu.

Vse prvinsko!

Glasba. Neposredno iz sfer, kjer beseda onemi.

Mladost in ljubezen, kjer splahni pojem časa in kraja.

Sreča. Zavest večnosti.

V kaskadah orkestralnega prelivanja sta plali mladi srca. Postali sta melodija in harmonija vsega pošepetavanja in drhtenja, presunjenega uživanja in osrečevanja drug drugega, vsega, kar zaobsega pamtičev človekove narave v nedorečnosti ...

V simfonijem pianissimu je gori in plamtel Charlottin objem. Neizbrisna sedanost omamlja mladeniča, ki raste preko sebe in svojih plahosti v svoj svet, kjer sta središče samo Charlotta in on.

(se nadaljuje)

OD BJELAŠNICE DO PROKLETIJ

zapis s planinske poti

Medtem ko ženske hodijo z vedri po vodo in pospravljajo okoli hiš, se zanemarjeni, zaraščeni moški s kosami potikajo po poljih in travnikih, polegajo v senci, včasih pa celo sijo, starci in otroci pa čuvajo živino.

VISOČICA

Stojim prav na robu bjelašniške planote, pri pravoslavnem pokopališču v vasi Blace; na eni strani Blatačko jezero, obkroženo z belim pasom ovac, ki se napajajo ob vodi in z zelenim pasom bujne močirske trave. Na robu jezerske kotanje ždi vas, za vasjo se vzpenjajo v nebo vrhovi Bjelašnice. Če pa pogledaš na drugo stran, ti pogled kar potone v globočine kanjona Rakitnice, ki v ostrem rezu deli planino Bjelašnico od Visočice. Strmi, najprej z redkim, potem pa zmeraj bolj z gostim gozdom porasli bregovi padajo z obeh strani proti ozki strugi rečice Rakitnice.

Hiša starega Cvetka Kuljanina je edina človeška naselbina v tej odmaknjeni divjini. Z roba Bjelašnice, kjer stojim, je videti kot drobna pika na travnati preprogi sredi gozdnega zelenja, če pa pogledam skozi daljnogled, leži kot na dlani pred menoj. Vidim senene kope, konje, ki se pasejo na pašniku pod hišo, vidim žensko v dimijah in z belo ruto na glavi, ki okopava krompir, vidim dečka, ki naganja koze s polja. Vidim tolmane rečice Rakitnice, bel prod in skale mimo katerih se vije, in tam daleč naprej, kjer dela rečice ovinek in se mi izgubi spred oči, vidim prepadne stene neprehodne klisure Džehenem, kjer se dobro počutijo samo ribe in ptice. Če se bom kdaj naveličal civilizacije in si zaželel življenja v divjini, mi ne bo treba iskati samotnih otokov na daljnih morjih, pač pa se bom naselil v kanjonu Rakitnice. Rib je v rečici v izobilju, tudi divjačine je dovolj v gozdu, divjine pa sam ne bom imel, kolikor mi jo bo srce

poželelo, in še več. In če se bom lepega dne naveličal samote in prestrašil divjine — kar bi se mi nekoč gotovo zgodilo, saj sem človek in ne zver — se bom zatekel v hišo Cvetka Kuljanina, kjer mi bojo postregli s pristno slivovko iz domačega sadovnjaka in z dišečo turško kavo, ki mi jo bo skuhal Cvetkova snaha.

Morda bi še dolgo poležaval na robu kanjona, se razgledoval z daljnogledom, jedel, dremal in se sončil, če me ne bi naglalo tja, kamor gre še cesar peš; in da pri tem opraviilu ne bi bil preveč na očeh koscem z bližnjega travnika, pastirčkom z bližnjega hriba, vaščankam s hišnih dvorišč in pokojnikom s pokopališča, sem si optal nahrbtnik in se umaknil dol za grmje in skale. In ker se mi potem ni več ljubilo hoditi nazaj gor, sem jo mahnil kar dol v kanjon. Dve debeli uri hoje po strmi in serpentinasti konjski stezi sem potreboval, da sem prišel do dna. Po trhli leseni brvi sem prečkal rečico, vrgel nahrbtnik na prod in potopil razgreto glavo v ledeno mrzlo vodo. Potem sem sezul čevlje, slekel preznajene cunje in se okopal v rečici, ne da bi se mi bilo treba bati, da se bo kdo zgražal nad mojo nago-

Vas Čukoniči na Bjelašnici

to. Celo obril sem se in pri tem opraviilu nisem prav nič pogrešal tople vode in krema za britje, za losion pa mi je služil kajenjak iz stekleničke.

In ker se mi ni prav nikamor mudilo, sem razgrnil po produ šotorsko krilo in se pustil upavati toplemu soncu, šumenju rečice in vetriču, ki je vel skozi drevesne krošnje.

Prebudili so me človeški glasovi in topot korakov na mostu.

»Kje ste bili?« zakličem četi planincev in plapink, ki je strumno korakala čez trhlo brv.

»Na Džamiji.«

»Kam greste?«

»Na Krvavac. Že devetni dan smo na poti.«

»Transverzala?«

»Transverzala. Pa ti?«

»Nič. Malo se razgledujem po planinah.«

»Pa kar sam?«

»Tudi sam sebi sem dobra družba.«

»O tem ne dvomimo. Pa poglej tale naša dekleta. Kaj jim manjka?«

»Nič, prav prijetna dekleta so. Pa tudi hodijo tako dobro kot zgledajo?«

»Se bolj. Komaj jih dohajamo,« so rekli fantje, — dekleta pa nič. Ene so se muzale, druge pa so me postrani gledale, češ, od kod pa je naplavila Rakitnica tole smet, kaj pa dela ta dvo-nožna žival na tem kamenju?

Ko so vrli planinci že zdavnaj odšli, sem sam pri sebi še kar naprej kahal mulo: še pred dvajsetimi leti je bila Rakitnica tako neznana in nedostopna, da so vanjo pošiljali raziskovalne ekspedicije, zdaj pa ti primašira vanjo kar cela četa nekakšnih hribolazcev! — Sicer pa, kaj naj bi drugega pričakoval na markirani planinski stezi? Travniki ob vodi je bil poln praznih konzervnih škatal in odvrženih polivinilastih vrečk, tako da me je minilo vse veselje, da bi se tu utaboril in si skuhal juhuco, kot sem imel prvotno v načrtu. Star lesen mlin ob vodi je bil zaklenjen, tako da se mi je zdelo še najbolje, da vzamem pot pod noge in se do večera skušam vzpeti na Visočico. Morda bi tisti dan morda res še prišel na Visočico, če ne bi nekaj sto metrov nad Cvetkovo hišo naletel na poseko, polno sladkih gozdnih jagod.

(se nadaljuje)

Na 19. ločenih sejah vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica, 16. novembra, so delegati s številnimi pripombami sprejeli načrt uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v občini Radovljica. Sprejeli so tudi osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o priznanjih občine Radovljica, osnutek odloka o ustanovitvi komisije za priznanja občine Radovljica, osnutek programov dela vseh treh zborov občinske skupščine za leto 1984 in osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije 1981-1985 za leto 1984.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti OS Radovljica sta na ločenih sejah sprejela odlok o potrditvi zazidalnega načrta Radovljica, osnutek odloka o prenehanju lastninskih in drugih pravic na območju zazidalnega načrta Lesce-Center, osnutek odloka o komunalnih takсах, osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o proračunu občine Radovljica za leto 1983, osnutek dogovora o usklajevanju davčne politike za leto 1984, osnutek odloka o spremembah odloka o davkih občanov v občini Radovljica ter osnutek odloka o spremembah odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve. Razen tega je izvršni svet sprejel še predlog za ločeno vodenje nadomestil za dela uprave za družbene prihodke ter predlog za odpis družbenih obveznosti. Presojal je tudi izvajanje dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v razdobju januar-september 1983, izrekel je še soglasje k statutu Telesnokulturne skupnosti Radovljica in predlogu pravilnika o organizaciji in delu in pravilnika o sistematizaciji del in nalog komiteja za družbene dejavnosti in občo upravo.

Izvršni svet OS Radovljica je na 64. seji, 15. novembra, obravnaval osnutek in pripombe na resolucijo o družbenoekonomskem razvoju občine za leto 1984, osnutek odloka o proračunu občine za leto 1984 in osnutek odloka o prispevku za zagotavljanje sredstev za intervencije v proizvodnji hrane v občini do leta 1985. Sprejel je predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov in predlog odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve. Razen tega je izvršni svet sprejel še predlog za ločeno vodenje nadomestil za dela uprave za družbene prihodke ter predlog za odpis družbenih obveznosti. Presojal je tudi izvajanje dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v razdobju januar-september 1983, izrekel je še soglasje k statutu Telesnokulturne skupnosti Radovljica in predlogu pravilnika o organizaciji in delu in pravilnika o sistematizaciji del in nalog komiteja za družbene dejavnosti in občo upravo.

Na 46. seji predsedstva OK SZDL Radovljica, 15. novembra, v vlogi enotne delegacije za družbenopolitični zbor OS Radovljica, so obravnavali in sprejeli stališča do vseh točk dnevnega reda zasedanja družbenopolitičnega zbora. Razen tega so podrobno govorili tudi o problematiki preskrbe s pitno vodo v Lipniški dolini, ter proučili poročilo izobraževalne skupnosti v zvezi s težavami okoli prevozov učencev iz območja Bohinja v Radovljico, s katerim pa niso soglašali. Sprejeli so tudi letošnja stališča o enotnem praznovanju dedka Mraza v občini.

Občinski komite ZK Radovljica je na 11. seji v novembru sprejel sklep, da se v mandatsnem obdobju 1984/85 oblikuje aktiv komunistov — delavcev neposrednih proizvajalcev, ki ga bo po sprejetem ključu sestavljalo 23 članov ZK iz 20 OZD. Razen iz Verige in Elana, kjer bosta zastopana v aktivu po dva člana, bodo v vseh drugih OZD delegirali po enega člana. Aktiv bo izvolil na prvi seji tričlanski sekretariat in sekretarja aktiva, ki bo po funkciji član OK ZKS Radovljica.

Na 6. seji medobčinskega sveta ZZZ NOV za Gorenjsko, ki ima v tem mandatu sedež v Radovljici, so pod predsedstvom

Slavka Staroverskega obravnavali osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za podeljevanje občinskih priznanj. Spregovorili so tudi o azuriranju obrambnega načrta MS ZZZ NOV za Gorenjsko in izvolili Slavka Staroverskega v svet za razvijanje in ohranjanje revolucionarnih tradicij pri RTV Ljubljana. Delegat v tem svetu je vsakokratni predsednik MS ZZZ NOV.

Predsedstvo občinskega odbora ZZZ NOV Radovljica je na 9. seji v novembru podrobno proučilo načrt uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, ki ga je obrazil predsednik izvršnega sveta OS Radovljica Janez Smole. V živahni razpravi so udeleženci seje izrekli več koristnih dopolnil in priporočil, ki jih bo v zaključke strnila na seji imenovana delovna skupina in jih posredovala izvršnemu svetu. Na seji so sprejeli spremembe in dopolnila samoupravnega sporazuma o temeljnih planov občine Radovljica in soglašali s predlogom samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Komunalne skupnosti Radovljica. Potrdili so tudi osnutek družbenega dogovora o dodeljevanju občinskih priznanj ter oblikovali dva predloga za letošnje nagrajence KuS Radovljica za Linhartovo plaketo.

Na 15. seji predsedstva občinskega sveta ZSS Radovljica, 10. novembra, so spregovorili o ocenah devetmesečnega gospodarjenja v občini in o načrtu uresničevanja stabilizacijskega programa občine. Na dnevnem redu je bila tudi obravnava gradiva za 19. sejo vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica ter nekatere kadrovske zadeve v zvezi s kandidacijskim postopkom za izvolitev novega sekretarja in podpredsednika občinskega sveta ZSS Radovljica.

Za kandidata na mesto novega sekretarja OK SZDL Radovljica je bil v postopku evidentiranja predlagan Anton Toman z Brezij, ki je doslej opravljal dolžnost tajnika Skupščine občine Radovljica. Novega sekretarja bodo izvolili delegati OK SZDL na decembrski volilno programski seji, namesto dosedanjega sekretarja Jožeta Meršola, ki mu je potekel mandat.

V novembru je krajevna organizacija ZRVS Radovljica organizirala za rezervne starešine s svojega območja obisk in ogled karavle »maršal Tito« na Ljubelju. Pod vodstvom vojaških starešin so si obiskovalci ogledali spominsko sobo »maršal Tito« na karavli, orožje in opremo graničarjev ter se seznanili z njihovim življenjem in nalogami.

Ker v marcu prihodnjega leta poteče dveletni mandat nosilec najodgovornejših funkcij v delegatskih skupščinah SIS, gre predvsem za predsednike in podpredsednike skupščin in zborov ter skupnih teles, so v oktobru začeli s postopkom evidentiranja, oz. predlaganja novih nosilcev teh funkcij. V zvezi s tem je predsedstvo OK SZDL Radovljica predložilo vsem samoupravnim telesom v SIS, da najprej ocenijo delo in uspešnost opravljanja funkcij dosedanjih nosilcev. Če se ne kaže potreba, ni nujno opraviti zamenjave v vseh SIS oz. njihovih telesih.

Program družbenopolitičnega usposabljanja članov in vodstev sindikatov, ki ga je sprejel občinski svet ZSS Radovljica za leto 1983/84, bo izvajala Delavska univerza Radovljica. Program vsebuje deset urne seminarje za delavce, ki stopajo v ZSS in 12-urne seminarje za predsednike in člane izvršnih odborov osnovnih organizacij. Razen tega je predvidena tudi regionalna sindikalna politična šola, ki bo trajala trikrat po tri dni, skupaj 90 ur ter politična šola ZS Slovenije v trajanju 30 delovnih dni. Poleg tega bodo prirejeni tudi krajši seminarji za organizatorje kulturne dejavnosti in organizatorje športa, rekreacije in oddiha.

Od januarja do septembra 1983 je obiskalo turistične kraje radovljiške občine 238.583 gostov, od teh je bilo 107.300 ali 45 % tujcev. Obisk domačih gostov je bil večji od lanskega leta za 1 %, tujih pa za 5 %. Število nočitev je bilo večje za 4 %, od teh domačih za 5 %, tujih za 4 %.

Ob tričetrtletju 1983 so OZD radovljiške občine izvozile na tuji trg za 2.051.740.000 din blaga in storitev, kar je 8 % več kot lani v tem času. Skoraj 8 % vsega izvoza je bilo na konvertibilno tržišče, ta izvoz se je v devetih mesecih povečal kar za četrtnino, v primerjavi z lanskim letom. Plan skupnega izvoza je bil izpolnjen 82 %, lani 73,2 %, plan izvoza na konvertibilni trg pa 87 %, lani pa 67 %.

Navzlic vsem težavam v mednarodni trgovini in zapletom z nezadovoljivo preskrbo industrijskih OZD, ki se ukvarjajo z izvozno proizvodnjo, je bil količnik pokrivanja uvoza z izvozom v prvih devetih mesecih 1983 v radovljiški občini letos 2,5, lani pa 2,42. Pokrivanje konvertibilnega uvoza s konvertibilnim izvozom pa je znašalo 2,7. Več težav pri pokrivanju uvoza z lastnim izvozom so imeli v Plamenu Kropa, Kemični tovarni Podnart, v Suknu Zapuže in v Žitu Lesce.

Vrednost uvoženega repromateriala, surovin in opreme za potrebe radovljiške industrije je v devetih mesecih znašala 808.766.000 din, od tega 73,3 % uvoza s konvertibilnega področja. V primerjavi z lanskim letom se je skupni uvoz v radovljiški občini zmanjšal za 6 %.

Medtem, ko je bilo v letu 1971 v občini Radovljica 3.893 upokoencev in 2,9 aktivnega zavarovanca na enega upokojenca, se je to razmerje naglo spremenilo in je čez deset let, se pravi leta 1981 znašalo pri 5.275 upokoencih le 2,31-aktivnih zavarovancev na enega upokojenca. Lani pa je bilo 5.471 upokoencev in 2,22-aktivnih delavcev na enega upokojenca.

Občinski odbor Rdečega križa Radovljica skupaj s krajevnimi odbori RK ter sindikalnimi organizacijami je organiziral v dnevi od 8. do 16. novembra na zbirnih mestih v zdravstvenih domovih na Bledu, v Bohinju, Radovljici in v Kropi letošnjo krvodajalsko akcijo.

Po zadnjih podatkih, ki so jih zbrali na sedežu občinske konference ZRVS Radovljica — v septembru 1983, je v radovljiški občini že 4.677 naročnikov revije Naša obramba. To pomeni, da je naročnik revije vsak sedmi prebivalec ali vsako drugo gospodinjstvo v občini. Akcijo pridobivanja novih naročnikov bodo kljub temu nadaljevali.

V okviru prireditve »vaša matineja«, ki jo za otroke organizira DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno, je bila v nedeljo, 6. novembra dopoldne, v zadružnem domu v Ribnem oddaja z naslovom »Otroci pred mikrofonom«. Naslednja prireditev bo v nedeljo, 20. novembra, dopoldne, ko bo gostovalo lutkovno gledališče iz Kranja.

V galeriji Blejski otok na Bledu so 18. novembra zvečer odprli zanimivo razstavo lesorezov zdaj že uveljavljenega umetnika Sandija Leskovca iz Mirne na Dolenjskem.

Zaradi pričakovanega obiska številnih planincev med novembrskimi prazniki ob dnevu republike, je Planinsko društvo Radovljica seznanilo planince in druge prijatelje gora, da bo od 25. do 30. novembra oskrbovan in odprt Valvasorjev dom pod Stodom, medtem, ko bo Roblekov dom na Begunjski med prazniki zaprt.

PROBLEMATIKA SPOMENIŠKEGA VARSTVA V RADOVLJIŠKI OBČINI

Občina Radovljica je po številu spomeniških objektov in obeležij NOB med prvimi na Gorenjskem in v Sloveniji. Po seznamu službe komiteja za družbene dejavnosti in občo upravo Skupščine občine Radovljica je v letu 1983 evidentirano na celotnem območju občine skupaj 175 objektov, spomenikov in obeležij NOB. Od teh: en muzej, dve muzejski stalni zbirki, devet grobišč, 36 spomenikov, 60 spominskih obeležij, 62 spominskih plošč, štirje grobovi in ena partizanska bolnica.

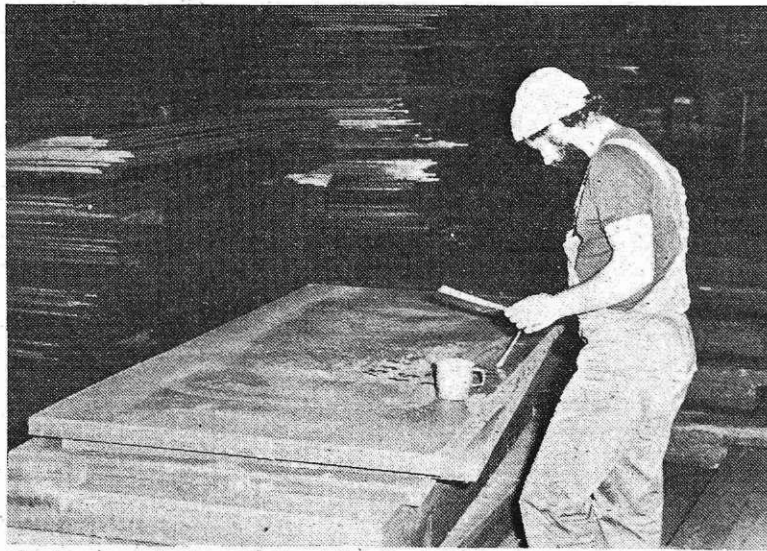
Do leta 1979 so skrbeli za urejanje, vzdrževanje in postavljanje spomenikov in obeležij krajevne organizacije ZB NOV, občinski odbor ZZZ NOV Radovljica in nekatere delovne organizacije v občini. Sredstva v te namene so se zbirala večji del iz občinskega proračuna, delno iz prispevkov delovnih organizacij in izjemoma tudi iz samoprispevkov. Zaradi neenotnega urejanja teh opravil ni bilo načrtnih akcij in tudi ob pregledu nad celotno spomeniško dejavnostjo v občini.

Na osnovi zakona o grobiščih in grobovih borcev NOV (Ur. list SRS št. 4/78) je skrb za varstvo, urejanje in vzdrževanje grobišč in grobov ter obeležij prevzel občinski upravni organ za vprašanja borcev NOV in vojaških vojnih invalidov. Na podlagi tega zakona je bil v letu 1979 sprejet v občini Radovljica družbeni dogovor o varstvu, urejanju in vzdrževanju ter postavljanju spomenikov in spominskih obeležij NOB. Družbeni dogovor je na deveti seji 26. decembra 1979 sprejela Skupščina občine Radovljica. Poleg skupščine so podpisale družbeni dogovor tudi občinske družbenopolitične organizacije, Kulturna skupnost Radovljica, krajevne skupnosti, turistična, lovška in planinska društva, GG Bled, Zavod za gojitev divjadi Bled, SIKS ter Zavod za spomeniško varstvo Kranj.

Za usklajevanje in izvajanje vseh akcij pri varstvu, urejanju, vzdrževanju in postavljanju spomenikov in obeležij NOB ter za dosledno izvajanje družbenega dogovora je bil ustanovljen 13-članski odbor podpisni-

kov družbenega dogovora. Ta je pričel z rednim delom v letu 1981 in s tem prevzel vse pristojnosti in odgovornost za enotno spomeniško varstveno dejavnost, vključno s programiranjem vseh akcij in opravil ter združevanje potrebnih finančnih sredstev za izvajanje programov. S pričetkom dela tega odbora in uveljavljanjem družbenega dogovora se je stanje urejanja, vzdrževanja in postavljanja spomenikov, obeležij in zbirke korenito izboljšalo. Z družbenim dogovorom je dosežena enotna politika te aktivnosti in razmejitev izvajalskih nalog. Finančna sredstva so za izvajanje programa združevali skupščina občine iz proračuna in Kulturna skupnost Radovljica. Enotno financiranje je začelo veljati v letu 1982, v katerem je kulturna skupnost za program namenila 307.717,65 din, skupščina občine pa 299.291,35 din. Skupščina občine je v letu 1983 v proračunu namenila za ta program 590.000 din, Kulturna skupnost Radovljica pa 342.000 din. S temi sredstvi so bile vse akcije po letnih programih odbora podpisnikov družbenega dogovora in programa Kulturne skupnosti Radovljica, ki ga je izvajal Zavod za spomeniško varstvo Kranj, v celoti realizirane.

V letu 1980 je Zavod za spomeniško varstvo v Kranju izdelal elaborat »Spomeniki in grobišča borcev NOV v občini Radovljica«. Sočasno so bila popisana in fotodokumentirana vsa grobišča in grobovi borcev in izdelan seznam vseh 998 padlih borcev, talcev in žrtev v občini. Na osnovi tega je bil izdelan tudi prioriteten red obnove spomenikov in grobišč. V

Signiranje pločevine v Valjarni debele pločevine (foto S. Kokalj)

letih 1981 in 1982 je bila izvedena spomeniškovarstvena akcija sanacije Smolejeve domačije v Radovni. V letošnjem letu pa je bil saniran tudi spomenik z imeni žrtev v sklopu domačije. Izdelan je dokumentacijski pano z opisom in fotografijami oline Radovne v času NOB.

Po programu odbora podpisnikov so bila v letu 1983 opravljena naslednja dela: obnova spominskega parka v Begunjah po predlogu in načrtu Arboretuma Volčji potok, sanacija kipa talke, popolna obnova grobišča borcev NOV na Bledu, obnova črk na partizanskem pokopališču v Zgornjih Gorjah, ureditev grobnice v Zasipu, ureditev ambulante E na Poljuki in odkritje spominskih plošč prvih odborov OF v Radovljici. V okviru akcije obnove partizanske tehnike »Meta« nad Jamnikom, v opuščeni rudni jami na Jelovici, je Zavod za spomeniško varstvo Kranj sodeloval pri izdaji brošure z naslovom »Jamnik in tehnika Meta«, v katerem je obdelana druga faza delovanja tehnike od decembra 1942 do aprila 1943. leta v Mišacah. V pripravi je načrt za nov spomenik petim

talcem ob cesti v Begunje, ki ga je zaradi dotrajnosti in neprimerne lokacije treba obnoviti. V letu 1983 je bila sklenjena pogodba z oskrbnikom Antonom Brejcem za redno vzdrževanje in urejanje grobišč talcev v Begunjah in Dragi.

Odrpoto ostane še vedno vprašanje spominskega parka in grobišča borcev III. bataljona Cankarjeve brigade na Goreljaku, za katerega so pripravljeni načrti ter zavarovanje požganega pastirskega stanu na Mošenjski planini, kjer je padlo 12 borcev Cankarjevega bataljona. Deloma je očiščena ožja okolica ruševin, izdelan je bil predlog zaščite temeljev, potrebno pa bo urediti še širšo okolico.

Program za spomeniškovarstvene akcije za leto 1984 še ni dokončno oblikovan, vsekakor pa bo med prednostnimi nalogami ureditev grobišč v Dragi in v Radovljici, kjer bo potrebno obnoviti črke in ozelenitev.

Odbor podpisnikov družbenega dogovora bo tudi v naslednjem letu nadaljeval akcijo za pridobivanje novih podpisnikov in o prenosu skrbi za urejanje in vzdrževanje spomeni-

kov po krajevnih skupnostih, društvih in delovnih organizacijah.

Pomembno vlogo imajo tudi občanske mladinske delovne akcije ter akcije šolske mladine pri urejanju okolice spomenikov, obeležij in grobišč. S takšnimi akcijami bi kazalo tudi v prihodnje nadaljevati in jih vključevati v šolske programe.

Kljub zaostrenim gospodarskim razmeram, ki jih posebno čuti področje skupne porabe, kamor sodi tudi spomeniškovarstvena dejavnost, je pričakovati razumevajočo pripravljenost vseh podpisnikov družbenega dogovora in vseh delovnih ljudi in občanov za skrb vseh pomnikov NOB in s tem tudi hvaležnost do padlih borcev in žrtev.

Izredno pomembno je to, da je bila ta pripravljenost že vseskozi prisotna, kar se odraža tudi v tesnem sodelovanju odbora podpisnikov s krajevnimi organizacijami in občinskim odborom ZZZ NOV ter Kulturno skupnostjo Radovljica.

O tej problematiki bodo razpravljali vsi trije zbori občinske skupščine in oba zbora skupščine Kulturne skupnosti Radovljica na decembrskih sejah. Pred tem pa bodo obravnavali gradivo tudi v vseh delegacijah.

JR

**DOPISUJTE
V ŽELEZARJA**

PROGRAM DELA ZRVS SLOVENIJE V LETU 1984

Obdobje, ki je pred nami, bo zelo zahtevno in pomeni nadaljevanje revolucionarnih prizadevanj delovnih ljudi in občanov za naš nadaljnji razvoj, ki so neposredno usmerjena zlasti v dosledno izvajanje stabilizacijskih programov in ukrepov na vseh področjih družbenopolitičnega in gospodarskega razvoja, je bilo poudarjeno na seji republiške konference ZRVS Slovenije.

Program dela Zveze rezervnih vojaških starešin Slovenije za leto 1984 je zasnovan na temeljiti oceni njene delovanja v preteklem obdobju in daje le najpomembnejše usmeritve na osnovi ocene razmer v naši družbi in v svetu. Ob tem poudarja zaostreno odgovornost za uresničevanje sprejetih nalog in hitrejšo uresničevanje načela, da bodo člani ZRVS aktivisti v svojih bivalnih in delovnih okoljih ter pomemben dejavnik pri utrjevanju socialističnega samoupravljanja, predvsem na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite. Pogoj gospodarnosti in življenja zahtevajo tudi od RVS več trdnosti in vztrajnosti pri uresničevanju nalog ter spodbudnega in ustvarjalnega delovanja v vseh situacijah.

V takšno naravnost sodi nadaljnje podružbljanje razvoja in krepitev SLO in družbene samozasčite kot sestavine socialističnega samoupravljanja vseh delovnih ljudi in občanov. Ob tem gre za hitrejšo uveljavljanje načela, da bodo člani ZRVS uvrščeni v oborožene sile in na konkretne dolžnosti s področja SLO in družbene samozasčite. RVS bodo svojo vrednost dokazovali z vsakodnevno delom, zglede in postopki v temeljnih bivalnih in delovnih okoljih, zlasti pri samoupravnem reševanju aktualnih političnih, gospodarskih in družbenih vprašanj, kot del frontno organizirane socialistične zveze delovnega ljudstva z zvezo komunistov na čelu. Pri tem so seveda zelo pomembne priprave in usposobljenost za preprečevanje in odpravljanje izrednih razmer ter za vodenje oboroženega boja.

Obdobje, ki je pred nami, bo zelo zahtevno in pomeni nadaljevanje revolucionarnih prizadevanj delovnih ljudi in občanov za naš nadaljnji razvoj, ki so neposredno usmerjena v dosledno izvajanje stabilizacijskih programov in ukrepov na vseh področjih družbenopolitičnega in gospodarskega razvoja. Na teh in drugih sprejetih usmeritvah so opredeljene naloge za posamezna področja delovanja ZRVS Slovenije v prihodnjem letu.

ZA VIŠJO KAKOVOST USPOSABLJANJA

Analize usposabljanja članov ZRVS kažejo, da moramo ponovno opredeliti vsebino, obseg in način tega področja glede na potrebe, ki se kažejo pri opravljanju nalog RVS na področju SLO in družbene samozasčite ter možnosti v organizacijah ZRVS. Tam, kjer izobraževanje in usposabljanje ni zadovoljivo, moramo napraviti oceno kakovosti izvajanja usposabljanja, kadrovske sestave aktivov, ki vodijo usposabljanje ter delo ustreznih komisij. Pri članih RVS je potrebno doseči, da bo udeležba na vseh oblikah usposabljanja temeljila na osnovi zavestne opredelitve ter spoznanja o nujnosti pridobivanja znanja s tega področja, ne pa samo na prisili zakonskih določil, je bilo poudarjeno na konferenci.

V razpravi o programu dela je bilo rečeno, da morata načrtovanje in udeležba v usposabljanju postati pravica in dolžnost članov ZRVS, pri čemer moramo zagotoviti, da bo vsebina ustrezala potrebam oboroženih sil in drugim dolžnostim v celotnem konceptu SLO in družbene samozasčite. V program usposabljanja je potrebno tudi v prihodnje vgraditi več tematskih področij varnosti in družbene samozasčite. Poznavanje aktualnih dogajanj v svetu, zunanje-politične aktivnosti naše države, politične, gospodarske in varnostne situacije, zlasti v krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela, mora postati stalna prvina usposabljanja ZRVS.

Rezervni vojaški starešine se morajo aktivneje vključevati v reševanje aktualnih družbenih vprašanj ter ustvarjalno sodelovati pri oblikovanju političnovarnostnih ocen in izvajati naloge, ki iz njih izhajajo. V aktivnostih širšega delovanja ZRVS na področju SLO in družbene samozasčite so doseženi vidni rezultati, vendar je potrebno posvetiti več pozornosti deležu pri usposabljanju prebivalstva, predvsem mladih. Sem sodi stalna skrb za kakovost, izbiro in pripravo kadrov za to usposabljanje, aktualnost ter vključevanje v stalne aktivnosti, kot so dejavnosti pod nazivom NNNP in druge.

VEČ DELA Z MLADIMI

Pri skupnem delu z mladimi sodi v ospredje razvijanje varnostne in samozasčitne kulture na osnovi vrednot narodnoosvobodilnega boja in socialistične, samoupravne graditve.

Prednostne oblike na tem področju so neposredne aktivnosti, kjer so mladi subjekt ter ustvarjalci razvoja krepitve in izvajanja koncepta SLO in družbene samozasčite. Na področjih kadrovskih in organizacijskih zadev bo veljala posebna pozornost delovanju ZRVS v organizacijah združenega dela z ustanavljanjem aktivov na osnovi sprejetih izhodišč. Celovito, konkretno in pravočasno informiranje je pomemben vir usposabljanja RVS. Z informiranjem se mora doseči predvsem spremljanje razvoja in krepitve koncepta SLO in družbene samozasčite v družbi ter seznanjanje javnosti z vlogo in dejavnostjo ZRVS v obrambnem in samozasčitnem sistemu.

ZRVS Slovenije načrtuje svoje delo na osnovi idejnopoličnih izhodišč zveze komunistov in programskih usmeritev socialistične zveze delovnega ljudstva ter usklajeno s programi in usmeritvami drugih družbenopolitičnih organizacij, družbenopolitičnih skupnosti in njihovih upravnih organov ter delovnih teles, oboroženih sil, družbenih organizacij in društev ter dejavnikov s področja SLO in družbene samozasčite. Za delo v prihodnjem letu bodo pomembne usmeritve in sklepi s posveta o aktualnih vprašanjih mesta in vloge ZRVS v naši družbi, predvsem v sistemu SLO in družbene samozasčite, katerega bo sredi decembra letos organizirala zvezna konferenca ZRVS Jugoslavije. Za ta posvet je republiška konferenca ZRVS Slovenije pripravila gradivo o organiziranju in delovanju ZRVS na delovno-proizvodnem principu s poudarkom na mestu in vlogi aktivov RVS, razpravo o delegatskem delovanju organizacij ZRVS v fronti in drugih strukturah v družbenopolitičnih skupnostih in razpravo o usposabljanju RVS za naloge SLO in družbene samozasčite v strukturah izven oboroženih sil.

V programu dela ZRVS Slovenije za prihodnje leto so opredeljene le nekatere naloge, ki izhajajo tudi iz srednjeročnega načrta, sklepov in programskih usmeritev četrte volilne konference ter poročila o delu ZRVS Slovenije za leto 1982, ki jih je potrebno stalno dopolnjevati in usklajevati z novimi dosežki in konkretnimi razmerami. Da bi uresničili namen in naloge izobraževanja in usposabljanja RVS na idejnopoličnem in obrambnosamozaščitnem področju v naslednjem letu, se mora, kot je rečeno v programu, doseči naslednje: na osnovah vrednot NOB in socialistične revolucije utrjevati naš samoupravni socializem in doktrino SLO in družbene samozasčite, seznaniti RVS s smernicami za izdelavo in uporabo varnostnih načrtov v krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela ter z njihovimi nalogami pri preprečevanju in odpravljanju izrednih razmer.

Proučevanje delovanja našega družbenopolitičnega in ekonomskega sistema v splošni ljudski obrambi in vojni, bojno delovanje enot naših oboroženih sil na začetno zasedenem ozemlju in izkušnje vojnega delovanja enot NOV in POS v NOB v obdobju 1941–1945 ter usposabljanje RVS za vodenje enot v okoliščinah začasno zasedenega ozemlja, proučevanje smernic za razvoj, organiziranje, delovanje, vodenje in usposabljanje narodne zaščite so najpomembnejše naloge na področju izobraževanja in usposabljanja RVS v naslednjem letu. Ob sodelovanju z vodstvi zveze komunistov je treba doseči, da se čim več mlajših RVS vključi v občinske marksistične šole in se jih pripravlja za sprejem v zvezo komunistov.

AKTIVNOSTI NA PODROČJU SLO IN DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

Republiška konferenca obvezuje organizacije in člane ZRVS, da v prihodnjem letu še dosledneje spodbujajo delovanje na področju SLO in družbene samozasčite. Poseben pomen imajo določbe zakona o SLO in družbene samozasčite, ki se morajo konkretizirati v vseh življenjskih in delovnih okoljih. Organizacije ZRVS se morajo zavzemati, da se zlasti v komitejih, odborih, komisijah in drugih organiziranih oblikah uveljavijo, razvijajo in vgrajujejo določbe zakona v praksi in v vseh družbenih sestavinah. Pri tem pa bodo posebno skrb posvetile vključevanju RVS v organe krajevnih skupnosti in OZD, skrbjele za njihovo usposabljanje ter zagotavljale pripravljenost za učinkovitost na vseh področjih delovanja.

Zaradi tega morajo ZRVS svoje delovanje prilagoditi v aktualnim

družbenim potrebam in razmeram, zlasti v varovanju in krepitvi enotnosti naše družbe, enakopravnosti narodov in narodnosti, krepitvi bratstva in enotnosti ter pravočasnemu odkrivanju in preprečevanju negativnih pojavov. Posebno pozornost je potrebno posvetiti razvijanju odgovornosti organizacij in članov ZRVS za varnostno situacijo okolja, v katerem delujejo, še posebno pri prebivalstvu in mladini. V programih dela z mladino na šolah, obrambnih krožkih, mladinskih delovnih akcijah in drugje je potrebno aktualizirati in v praksi izpolnjevati vse oblike samozasčitnega delovanja.

ZRVS morajo v prihodnjem obdobju še več in odgovorneje sodelovati s specializiranimi organizacijami in društvi ter uveljavljati uveljavljanje, negovanje in razvijanje aktivnosti, ki prispevajo h krepitvi SLO in družbene samozasčite ter prilagajanje samozasčitnih dejavnosti in ukrepov temeljnih dejavnosti teh organizacij. Pri skupnem delu sodi v ospredje razvijanje samovarnostne in samozasčitne kulture na osnovi vrednot NOB in socialistične revolucije. Nadaljevati je treba z ustanavljanjem obrambnih krožkov, izvajanjem obrambnih dni in z dejavnostmi SLO in družbene samozasčite v taborniških, planinskih in drugih organizacijah. Navedene oblike delovanja organizacij, organov in članov ZRVS morajo biti navzoče v vseh akcijah, ki jih organizira ZRVS Slovenije in drugi družbeni dejavniki.

Izkušnje pri usposabljanju prebivalstva, zlasti mladine, za SLO in družbeno samozasčito, nalagajo, da v prihodnje morajo organizacije ZRVS delovati še bolj organizirano, usklajeno in dogovorjeno. V sodelovanju z republiški in občinskimi organi za ljudsko obrambo, ki organizirajo, vodijo in materialno zagotavljajo obrambno in samozasčitno usposabljanje prebivalstva ter z drugimi družbenimi dejavniki, morajo organizacije ZRVS skrbno in odgovorno izbirati, pripravljati in zagotoviti sposobne kadre, ki bodo sodelovali pri teh nalogah. Vključevati je treba kadre, ki ustrezajo glede na idejnopolično opredeljenost, družbenopolitično in vojaškostrokovno izobrazbo in imajo smisel, naklonjenost in izkušnje na pedagoškem področju ter pri delu z ljudmi.

Udeležba pri usposabljanju prebivalstva sodi med težiščne naloge organizacij in članov ZRVS. Organizacije ZRVS Slovenije naj v aktivih za usposabljanje zagotovijo sodelovanje izbranih predavateljev na pripravi, ki jih bodo organizirali nosilci te naloge. Udeležba pri usposabljanju mladine za SLO in družbeno samozasčito predstavlja že uveljavljeno dejavnost organizacij in članov ZRVS. Izbiro in priprave predavateljev, mentorjev in drugih udeležencev iz vrst RVS velja kot za udeležbo pri usposabljanju prebivalstva. Pri delu z mladino je v ospredju vzgojni namen. Te aktivnosti morajo graditi na zavestni idejnopolični opredelitvi in pripravi mladih v pravilnost naše socialistične in samoupravne usmeritve, neuvrščene politike, utrjevati načelo, da je naša zasnova in doktrina SLO in družbene samozasčite edina možnost obrambe naše družbe, s katero varujemo družbene in zgodovinske vrednote, predvsem pa svobodo, neodvisnost, ozemeljsko celovitost in ustavno-ureditev. Mladi naj se prepričajo, da je naša moč v naši skupnosti, v bratstvu in enotnosti in v stalni pripravljenosti.

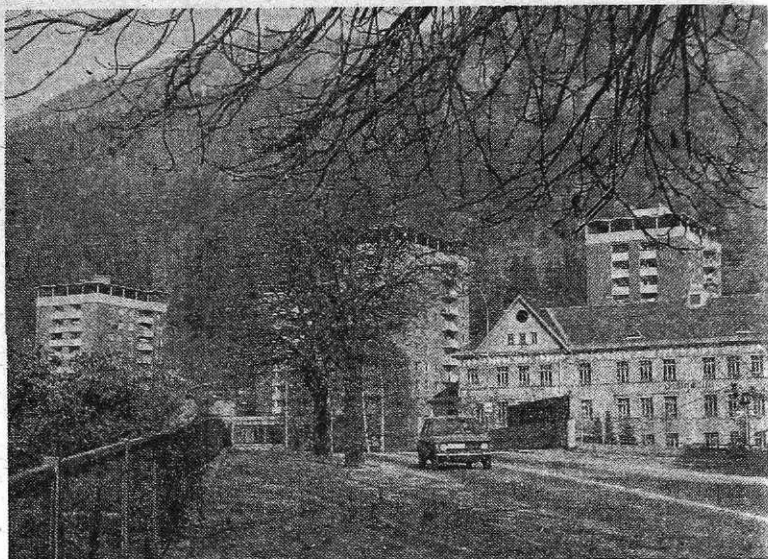
Program daje konkretne naloge pri delovanju obrambnih krožkov in pri vseh drugih obrambnosamozaščitnih aktivnostih, organiziranosti in kadrovskih zadevah ter informativni in založniški dejavnosti s področja SLO in družbene samozasčite, posebno naši obrambi, ki je namenjena usposabljanju RVS ter vseh delovnih ljudi in občanov.

S. Nikolič

Železarski globus

AVSTRALIJA

Avstralska rudarska družba CSR Ltd. namerava v letošnjem letu spet poceniti prodajo železove rude na svetovnem tržišču. V preteklem gospodarskem letu, ki je bilo zaključeno 31. marca letos, je prodala ta družba samo 24,12 milijona ton železove rude, kar je v primerjavi s preteklim gospodarskim letom, ko je bila ta količina 33,17 milijona ton, precej manj. Glavni kupci avstralske železove rude so japonske železarske družbe. Avstralski rudniki so ponudili letos japonskim železarnam za 11 do 12 % nižje cene, vendar železarne vztrajajo še pri večjem znižanju in so šele potem pripravljene skleniti pogodbe za večje količine.

Jesenice v novembrskih dneh (foto I. Kučina)

VELIK ODMEV, PREDVSEM V DELU...

V glasilu Komunist št. 43 z dne 28. oktobra je izšel članek z gornjim naslovom. Pisec članka Š. N. je našo delovno organizacijo Kovinska oprema Mojstrana predstavil v tako popačeni in neresnični luči, da vsaka njegova navedba zahteva pojasnilo.

Pisec članka: »TUDI NA OBMOČJU KOVINSKO PREDLOVALNE INDUSTRIJE JE OBCUTITI SLABO POVEZANOST IN ZARADI DOMAČEGA POVPRAŠEVANJA NE IZVAŽAJO.«

Delovna organizacija Kovinska oprema Mojstrana posredno izvažajo več kot polovico svoje proizvodnje. Že v letu 1982 smo pričeli tudi z direktnim izvozom. Tega leta je bilo izvoženih dva milijona kosov podbočnikov in v letu 1983 tri milijone. Izvažamo v SSSR, s tem da je 20% obračunane vrednosti v konvertibilni. V decembru letos bomo pričeli izvažati še v Alžir, ki velja za konvertibilno področje. Z izgradnjo treh tovarnov v Alžiru v letu 1984, ki jih gradi tovarna obutve PEKO Tržič, bo celotni izvoz narasel na 4,5 milijona kosov. Pri tem pa ni vstet izvoz na Kubo, ki pa se prav tako predvideva.

Pisec članka: »MANJKA JIM DOLGOROČNIH PROGRAMOV, SEDAJ TUDI ŽE NAROČIL IN ZATO TUDI DELAVCI ZARADI SLABIH ZASLUŽKOV IŠČEJO LE-TE V DODATNEM DELU. IZ TEGA IZVIRA TUDI SLABA KADROVSKA ZASEDBA.«

Srednjeročne programe razvoja smo izdelali. Dolgoročne programe do leta 1990 in dalje orientiramo na čevlarsko industrijo Jugoslavije in proizvajalca surovin železarno Jesenice. Železarna se je usmerila na izdelavo kvalitetnih jekel, predvsem oglikovih. V predelavo in toplotno predelavo pa je orientirana DO Kovinska oprema Mojstrana, potrošnik tega predelane jekla je predvsem čevlarska industrija. Programi so usklajeni.

Sodelovanje z ISKRO zagotavlja drugi del dolgoročnega programa. Kljub občasnim težavam pa bomo v letu 1983 dosegli planirano proizvodnjo in prodajo.

Delavci KO-OP Mojstrana imajo ZASLUŽKE, ki se gibljejo v poprečju panoge in poprečju kovinske predelave v občini Jesenice. Dodatnega dela doma (pisec misli verjetno delo v okviru male obrti) delavci ne iščejo zaradi slabega zaslužka, saj imajo to obrt le tisti, katerih osebni dohodek se giblje nad poprečjem. Končno soglasje za tako delo pa jim je dal pristojni organ skupščine občine Jesenice.

Ni tudi povsem jasna zveza med slabo kadrovsko strukturo delovne organizacije in dodatnim delom.

Pisec članka: »PREDLOGOV, OPOZORIL IN PONUDB ZA PREUSMERITEV NE SPREJEMA.«

DO Kovinska oprema Mojstrana kot najkvalitetnejši proizvajalec kritičnih kovinskih delov obutve sodeluje s celotno obutveno industrijo Jugoslavije, ki je eden največjih izvoznikov. Ni obutve, namenjene za izvoz, v kateri ne bi bil vgrajen podbočnik, izdelan v KO-OP Mojstrana. S tem artiklom pokrivamo 100 % slovensko industrijo in pretežni del Jugoslavije. Tovarna PEKO, PLANIKA, ALPINA, GAZELA SKOPJE, KOŠTANA VRANJE, si svoje obutve ne morejo zamisliti brez naših izdelkov. POVEZUJEMO SE Z 38 delovni-

mi organizacijami obutvene industrije Jugoslavije.

Povezujemo se tudi z ISKRO, ki povečuje svoj program, za katerega smo že sedaj prilagojeni. Tudi ti izdelki gredo posredno v izvoz.

Ugotavljamo, da do danes nismo dobili od nikogar ustreznih alternativne PONUDBE za nadomestilo omenjenih programov.

Bojimo se tudi, da bo eden najmočnejših izvoznikov — obutvena industrija — imela velike probleme z izdelavo obutve, če prenehamo s tovrstno proizvodnjo.

PREUSMERITEV pa pomeni tudi prenehanje visoke stopnje predelave kvalitetnega jekla, ki je zanimiv za železarno Jesenice sedaj in v bodoče.

Pričakujemo torej kvalitetno ponudbo za preusmeritev in bolj konstruktivna OPOZORILA.

POVEZAVA PA OBSTOJA: železarna Jesenice — KO-OP Mojstrana — obutvena industrija.

Pisec članka: »TAKI PRIMERI SO V KOP KRANJ IN KOP MOJSTRANA, INSTALACIJA ŠKOFJA LOKA IN SE KJE.«

Če so TAKI primeri v vseh navedenih organizacijah, potem se bojimo, da pisec N. Š. (in morda še kdo) res nima pregleda nad dejanskim stanjem. Kaže, da je to precej boljše kot se prikazuje. Komu je namenjeno tako izkrivljanje resnice?

Pisec članka: »TO JE LE DEL PROBLEMOV, O KATERIH RAZPRAVLJAJO ZK NA GORENJSKEM.«

Prepričani smo, da ste o takih problemih razpravljali, toda komunisti naše DO vam tako izkrivljenih podatkov niso posredovali.

Pisec članka: »ČLANI ZK MORAJO NAPETI VSE SILE IN NA PODLAGI NEIZPODBITNIH ARGUMENTOV MOBILIZIRATI VSE DELOVNE LJUDI IN OBČANE, ZATO PA MORAJO BITI IDEJNO IN AKCIJSKO USPOSABLJENI, PREDVSEM PA POZNATI TUDI DOKUMENTE KRAIGHERJEVE KOMISIJE.«

Komunisti DO Kovinska oprema Mojstrana se s tem popolnoma strinjajo, priporočajo pa, naj tudi pisec članka dobro prebere dokumente Kraigherjeve komisije in morda še kaj. Potem bo mogoče ugotoviti, da s svojim neodgovornim pisanjem ne prispeva k uresničevanju stabilizacijskega programa, niti k objektivnosti pri razkrivanju razmer, za kar pa je zadolžena predvsem ZK in njeni vodilni člani.

Svojo neodgovornost in povrnost je pokazal že s tem, da niti pravilno ni poimenoval delovne organizacije, ki se pravilno glasi KO-OP Mojstrana. Ob tem morda še podatek, da je v KO-OP Mojstrana 147 zaposlenih, od tega pretežno ženske. Trdimo lahko, da se poskušamo kar najbolj vključiti v program ekonomske stabilizacije. Zato smo že v letu 1982 pričeli vključevati v izvoz naše artikole v SSSR, v letu 1983 pa tudi na konvertibilno področje. Za realizacijo naših izvoznih programov, kot tudi izvoza izdelkov naših kupcev, so bile delavke pripravljene delati kadarkoli — neprekinjeno 14 dni po 12 ur podnevi in ponoči, da o sobotah in nedeljah niti ne govorimo. Sprašujemo se, ali ti naporu resnično ne pomenijo ničesar, niti toliko ne, da bi se o njih kdo potrudil objektivno napisati v ugledno glasilo, kot je Komunist.

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZK KOVINSKA OPREMA MOJSTRANA

Dopisujte

v Železarja

PREDLOG IDEJNEGA NAČRTA ZA UREDITEV SPOMINSKEGA PARKA

Že dalj časa tečejo prizadevanja za ureditev spominskega parka na Plavžu na Jesenicah. Da bi se to uredilo, so pri krajevnih odborih ZB NOV na Plavžu imenovali posebno komisijo, ki jo vodi Franc Konobelj-Slovenko, njena naloga pa je, da pripravi vse potrebno za uresničitev zamisli.

Na seji, ki je bila 5. maja, so sklenili, da arhitekt Gregor Velepec pripravi predlog idejnega načrta, akademski slikar Jaka Torkar pa zamisel idejnega načrta spominskega

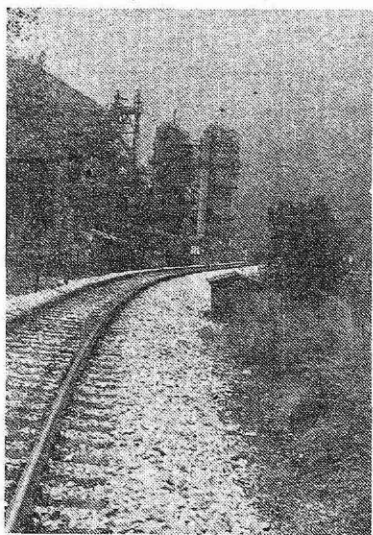
ZBIRALI SMO ...

Najprej star papir. Porazdelili smo se po vseh hišah v naši krajevni skupnosti Javornik — Koroška Bela in pobrali vse, kar je bilo mogoče. Vozički, naloženi s papirjem, so drdrali in škripali pod težo; tisti učenec, ki so nabrali največ, so morali za prevoz prositi očete in njihove jeklene konjičke. Pred šolo je bila gneča, kontejnerji so se polnili. Industrija je dobila potreben papir, mi pa denar, ki smo ga sami zaslužili.

Zbirali smo tudi konstanj in želod. Najbolj plemenita akcija pa je bila zbiranje prostovoljnih denarnih prispevkov za bolna Dončičeva otroka. Odzvali smo se prošnji v Železaruju. Ne moremo si misliti, da sta otroka naše starosti tako nesrečna. Ne moreta hoditi v šolo, ne moreta se loviti in razposajeno uživati mladosti. Vsi jima moramo pomagati, posebno zato, ker je upanje zanjo. Denar ne sme biti ovira. Zato smo prispevali vsi in zbrali 32.956,00 din. Upamo, da bomo vsaj skromno pripomogli k njuni ozdravitvi.

Ker govorim o akcijah, naj omenim še očistevalno. Očistili smo vse ulice in ceste na Javorniku in Koroški Beli. V pohvalno krajanom moramo povedati, da je v splošnem zelo malo smeti, toda avtobusna postajališča so bila grozno onesnažena. Vse smo pobrali, toda kaj, prihodnji dan so bila znova onesnažena. Saj ne rečem, tudi mi se spozabimo in odvržemo papir na tla, toda vsaka taka akcija nas ponovno opomni, da tega ne smemo početi.

Irena Avsenik, literarno —
novinarski krožek
OŠ Karavanških kurirjev
NOB
Koroška Bela

PRED POKLICNO ODLOČITVIJO

Smo osmošolci. Čas neusmiljeno beži in že se bo treba odločiti, katero pot bomo ubrali, da nas bo pripeljala do poklica, ki si ga želimo in ga bomo tudi sposobni upravljati. Mnogi osmošolci si poskušamo odgovoriti na nekatera vprašanja, ki nam niso jasna. A to ne gre kar tako.

Zato se zatečemo k mentorici poklicnega usmerjanja po pomoč. Vodi tudi krožek o poklicnem usmerjanju, katerega se udeležujemo vsi osmošolci, saj vemo, kako nam še lahko koristi. Pred dnevi smo obiskali tudi ŽIC, kjer smo si ogledali način dela v šoli. Tovariš Severin Golmajer nam je govoril o usmerjenem izobraževanju v jeseniški in radovljiški občini in o programih usmerjenega izobraževanja.

Šola pa je organizirala tudi sestanek za starše. Povabili so Severina Golmajerja, ki je tudi njim govoril o poklicnem usmerjanju. Vsake informacije so bili veseli, kajti skrbijo jih, kako bo z nami, ko bomo zapustili osnovno šolo.

No, čeprav nam pomagajo na vsakem koraku, se je vendarle težko odločiti, saj vemo, da je od tega odvisno naše delo in življenje.

Erika Grilc, 8. r
OŠ Jeseniško-bohinjski
odred Kranjska gora

obeležja, ki bi stal za grobiščem padlih partizanov. To sta imenovana v sodelovanju z drugimi pripravila in na seji, ki je bila 25. oktobra, tudi obrazložila. Po predlogu arhitekta Velepca bi sedanji park nekoliko preuredili, pri tem pa ne bi bilo treba odstranjevati sedanjega okrasnega drevja in grmičevja. Pot h grobišču bi se odcepila na desno od ravne dostopne poti h kapeli-kostnici. Pred grobiščem padlih partizanov, ki bo ostalo v sedanji obliki, bi uredili prostor za približno tisoč ljudi. Za grobiščem bi stal ustrezen spomenik padlim borcem. Na desni strani grobišča bo stal ustrezen podstavek za večni ogenj. Od tod se bo plato podaljšal proti jugu, kjer bo dodatni avditorij za koncerte in druge kulturne prireditve. Severovzhodno od tod bi bil manjši vodni objekt, bazenček, kjer bi rasle vodne rastline in kjer bo okrasni vodomet. Med glavnim prireditvenim prostorom in zeleno zaveso, ki jo že tvori drevje nas

proti stolpnici, bi postavili že obstoječe portretne plastike velikih mož.

Jaka Torkar že ima zamisel za spomenik, prozoren relief. Ustrezno bo treba urediti tudi okolico in notranjost kapele-kostnice, postavljene v spomin padlim v prvi svetovni vojni, v bojih za severno mejo in umrlih ruskih vojnih ujetnikov ter ponesrečenih pri gradnji karavanškega predora. Napisne plošče bo treba spremeniti in na njih narediti napise v več jezikih, da se bo lahko tudi vsak tujec seznanil z njihovo pomembnostjo.

Situacija s predlagano ureditvijo je pripravljena. V zvezi s tem so se dogovorili, da bodo sklicali širši krog pristojnih ljudi, med katerimi bodo predvsem predstavniki kulturne skupnosti in organizacij, da bodo o tem zavzeli stališče in podali svoje mnenje ter predloge. Po danem soglasju bodo celoten načrt ovrednotili in pripravili ustrezen samoupravni sporazum za zbiranje sredstev. Na seji so sklenili, da se bodo dogovorili tudi o nalogah Hortikulturnega društva Jesenice pri urejanju okolice spominskih obeležij in spomenikov.

B. B.

O VOJAŠKIH OBRAMBNIH POKLICIH

Čeprav so dejavnosti na področju usposabljanja in usmerjanja mladine za vojaške in druge poklice za ljudsko obrambno vojno v zadnjih letih zavzele širok obseg, pa za lansko in predvsem za letošnje leto lahko trdimo, da so se te dejavnosti v vsem dopolnjevale in izražale prek konkretnih dejavnosti.

Zato ni čudno, da mladi poleg obrambnih krožkov spoznavajo obrambnovojaške poklice tudi prek drugih oblik, kot so odprti dnevi, kjer si mladinci in mladinke lahko ogledajo delo in življenje vojaških starešin, njihov delovni in prosti čas; v razgovorih, kjer so lahko (in je tudi željeno) prisotni starši, ki so lahko prisotni tudi pri vseh drugih oblikah seznanja s poklicem oficir.

Izbira poklica je proces, ki se dogaja v vsakem posamezniku. Informacijo o poklicih pa omogoča vključevanje v mnoge interesne dejavnosti.

Zato so Zavod za šolstvo SR Slovenije, republiški koordinacijski odbor za usmerjanje mladih v vojaško — obrambne poklice in republiška konferenca ZRVS organizirali seminarje o vojaških šolah in poklicih za šolske svetovne delavce in predsednike koordinacijskih odborov za usmerjanje mladih v vojaške poklice pri občinskih konferencah. Prvi je bil od 2. do 4. novembra v kasarni Franc Rozman-Stane v Mariboru, drugi pa od 7. do 10. novembra v kasarni Ivana Cankarja na Vrhniki. Na teh seminarjih so bili svetovni delavci

lavci seznanjeni s pomenom usmerjanja mladih v vojaške in obrambne poklice in s predstavitvijo vojaške enote, kjer se je seminar odvijal, podal pa jo je komandant kasarne.

Vojaške poklice so v izredno dinamični, prirčni in prijetni lesedi realno prikazali strokovnjaki iz vojaških šol oziroma akademij. Na teh seminarjih res niso bili prikazani vsi vojaškoobrambni poklici, toda iz teh razgovorov in razlag se je videla vsa značilnost vojaškega življenja in tudi osebnega ter družbenega življenja oficirja.

V nekaj dnevih smo videli, da ima naša ljudska armada v svoji sestavi poleg pestrega vojaškega dela, ki vključuje številne rodove v kopenskih, raketnih ali letalskih enotah, tudi vse, kar je potrebno za pouk in vzgojo, za preskrbo s številno in raznovrstno tehniko in njenim vzdrževanjem. Videlo se je, da je vojaških poklicev danes veliko več, kot jih je bilo še pred desetletji in da sta tehnični napredek in napredek znanosti na vojaškem področju pred razvojem na civilnem področju.

Roman Stana

MRZLI RADIATORJI V NEKATERIH STANOVANJH NA JESENICAH

Motena dobava toplotne energije od petka, 11. novembra, do ponedeljka, 14. novembra, na nekaterih območjih mesta Jesenice in precej vroče krvi nekaterih občanov je spodbudilo predstavnike Biroja za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice, da so se v sredo, 16. novembra, sestali s predstavniki železarne Jesenice kot proizvajalcem toplotne energije. Skupščine občine Jesenice, Samoupravne stanovanjske in komunalne skupnosti in predstavniki iz krajevnih skupnosti na Plavžu, ki predstavljajo največji odstotek porabnikov toplotne energije.

Odgovorili so na vprašanje, zakaj je prišlo v zadnjih dneh do motenj v toplotnem omrežju, oziroma do mrzlih radiatorjev v nekaterih stanovanjih na območju mesta Jesenice.

Temu je bil vzrok splet okoliščin. Redukcija zemeljskega plina, težave okoli mazuta, okvara v kotlu in pa mrzav v teh dneh, pa seveda avtomatika, ki se ne more v nekaj urah prilagoditi hitrim temperaturnim spremembam, so povzročili, da so v marsikaterem stanovanju morali uporabiti drug vir ogrevanja. Seveda vse to povzroča negotovanje pri občanah, slabo voljo in ne nazadnje tudi stroške. Da do takih primerov, ki jih povzročajo znižane temperature zraka in s tem različno obnašanje vode, ko lahko celo pride do popolne ozdranosti posameznega objekta od toplotnega omrežja, ne bi prihajalo in da bi bili pripravljeni hitro ukrepati, so se na sestanku dogovorili tudi o nalogah v prihodnosti. Ena od pomembnih nalog je tudi ureditev medsebojnih odnosov v sporazumu o proizvodnji in dobavi, distribuciji in potrošnji toplotne energije za oskrbo stanovanj, stanovanjskih hiš in poslovnih prostorov v mestu Jesenice med železarno Jesenice, Samoupravo stanovanjsko skupnostjo in Birojem za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice.

»Dela«, pravi »in dimnikov imam vedno dovolj« (foto I. Kučina)

Prav je, da tudi ob tej priložnosti poudarimo, da bi se morali porabniki bolj zavedati, da je energetska kriza prisotna povsod, ne samo v okolju, kjer živimo, da so vse pogostejša opozorila o varčevanju z energijo, ki jo že tako primanjkuje. Se vedno se namreč dogaja, da marsikje raje odpro okno, če je v prostoru prevroče, kot da bi priprli radiator. Pa se ob takem obnašanju kdaj vprašamo, koliko toplote gre v nič? Kaj hitro pa povzdignemo glas, ko nas v naših domovih zebe.

S. A.

PREGOVORI, DOMISLICE IN REKI V ŠALJIVI PREOBLEKI

Toliko jih že dela na tem, kako naj drugi delajo, da kmalu ne bo več tistih, ki bi delali.

Stabilizacijskega obnašanja se naučite pri stabilizacijsko živečih.

Stabiliziran državljan — rehabilitiran potrošnik?

NNNP: v vsakega državljana (se vdela) stabilizator!

Vsakemu po delu — delo!

Prihodnji Slovenec se bo rodil s hišo na hrbtu: malta povzroča genetične spremembe.

Vse poti vodijo — v Butale ...

V Butalah gasijo pamet — s polno odgovornostjo.

Kaj bi se človek ponašal s pametjo, ko pa vso trikrat odtehta z neumnostjo.

Organizirana neumnost — klinična smrt družbe.

Prihodnje družbe bodo skupek brezglavih in breznohkih bitij, ki se bodo razmnoževala z zategovanjem pasov.

Naskrivaj zavre voz, v katerega da vpreči najbolj neumne konje; z velikimi plašnicami na očeh, in jih požene z bičem polne odgovornosti po strmi in vijugasti poti napredka ...

Ni metati bisere svinjam, četudi je na obzorju svinjska prihodnost.

Ob tolikih prišepetovalcih je težko prisluhnniti srcu.

Narobe svet: mladost se stara, starost brsti ...

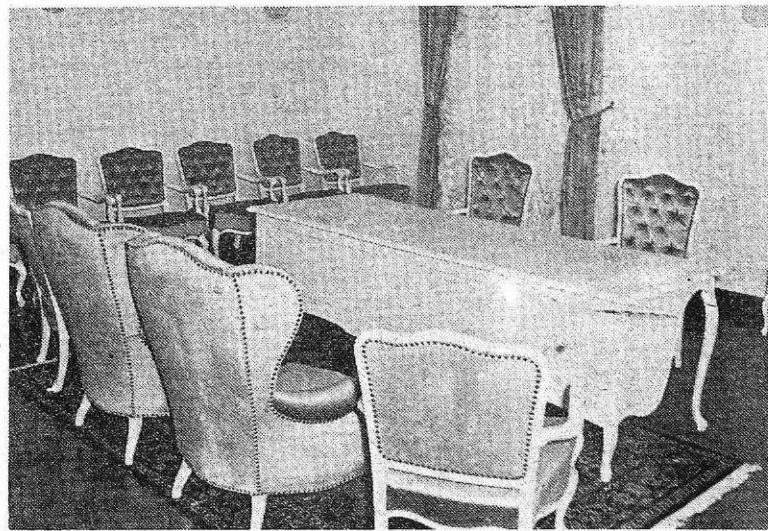
Kadar je na svetu vse tako resno neresno in neresno resno, srečnež reče: Bog pomagaj! — in verjame, da je s prošnjo oplodil veselje.

Lahko da je vse v božjih rokah, ampak (za)davijo nas vedno človeške.

Odkar so me otroci naučili igrici: Kupovanje življenj in Kraja zemlje, ne poznam druge ocene kot — odlično iz zgodovine ...

Nekje med plesom v maskah in plesom smrti je tudi tvoj obraz.

Benjamin GRACER

Nova poročna dvorana v Kosovi graščini (foto S. Kokalj)

OPRAVIČILO ZA NAPAKO

Z globokim spoštovanjem do padlega borca NOV MATEVŽA FRELIHA in žustev njegovih svojcev prosim vse njegove najbližje, da mi OPROSTIJO zaradi moje »površnosti in privoščenega spodrsllaja« pri navajanju imen padlih borcev, pokopanih v spominskem parku na Plavžu na Jesenicah.

V objavljenem prispevku v Železaruju št. 42 o spominski komemoraciji ob dnevu mrtvih na Jesenicah sem v navajanju imen pokopanih padlih borcev izpustil ime MATEVŽA FRELIHA. Pri preverjanju moje napake na grobišču sem ugotovil, da je do tega prišlo zato, ker je spominska plošča z imenom MATEVŽA FRELIHA položena pod smrečico, ki je s svojimi razraščeni vejami skoraj popolnoma zakrila ploščo. Plošča je položena kot prva pri vходу h grobišču in ker je pokrita z vejami smreke, je skoraj nevidna in jo je prav lahko zgrešiti in pogled usmeriti na naslednjo vidno ploščo, kar se je zgodilo tudi meni pri prepisovanju imen padlih borcev.

Kljub temu pa čutim, da sem storil veliko napako in krivico padlemu borcu in njegovim svojcem. Zato sem pripravljen sprejeti vsako DOBRONAMERNO KRITIKO, ne pa zajedljivo zbadanje o moji površnosti in privoščnem spodrsllaju, objavljeno v Železaruju št. 43. Posebno odgovornost čutim tudi do uredništva Železaruja, ker sem dovolil, da moj prispevek o komemoraciji ob dnevu mrtvih vsebuje tak neljub spodrsllaj.

Da v bodoče ne bi prišlo do podobnih spodrsllajev, bi bilo treba porzati vejice, ki skrivajo spominsko ploščo, ki nas spominja na junaško smrt padlega borca MATEVŽA FRELIHA.

Franjo Ropret

URESNIČEVANJE VZGOJNOIZOBRAŽEVALNEGA DELA OSNOVNIH ŠOL V ŠOLSKEM LETU 1982/83

Na skupščini občinske izobraževalne skupnosti bo, dne 6. decembra obravnavano letno zaključno poročilo o vzgojnoizobraževalnem delu osnovnih šol v preteklem šolskem letu, ki ga je kot vsako leto pripravil Zavod za šolstvo Kranj. To je strokovna ocena, iz katere je razvidno, kako živi in dela 12 % občanov, ki se bodo v nakrajšem času vključili v družbeno delo. Podatke zanj posredujejo zavodu ravnatelji ob tem, ko pripravljajo letne delovne načrte. V tem času, ko je že za nami prva redovalna konferenca novega šolskega leta, to poročilo šolam pomeni predvsem orientacijo pri ocenjevanju učencev, samopotrditve za dobro načrtovanje in izpeljano delo in vzpodbudo za tiste aktivnosti, ki bi jih lahko opravili bolje.

Iz poročila zavoda povzemam tiste podatke in zaključke, za katere menim, da bodo zanimivi za širši krog bralcev, in tisto, kar bo zahtevalo v bodoče večji napor tako pedagoških delavcev, kot delavcev izven šol.

ORGANIZACIJA POUKA:

V šestih osnovnih šolah v občini je bilo v šolskem letu 1982/83 3326 učencev. Podatki ne zajemajo osnovne šole Polde Strazišar, ker se za šole s prilagojenim programom pripravlja analiza v okviru regije. Največ učencev je na področju mesta, v osnovni šoli Tone Čufar in Prežihov Voranc, kjer je tudi na oddelku največje poprečno število učencev (občina Jesenice 28,4 na učenca, osnovni šoli Tone Čufar in Prežihov Voranc pa poprečno 31,35 učenca na oddelku). Zanimiv je tudi odstotek vključenosti učencev v celodnevno organizacijo pouka (65,71 % učencev). Zaradi povečanega števila učencev (vsako leto za 90–100 učencev več) se bo ta odstotek v prihodnje zmanjševal, ker ne bo več mogoče organizirati pouka v eni izmeni za vse tiste učence, kot je bilo to v zadnjih nekaj letih.

V preteklem letu sta bili dve izmeni samo v osnovni šoli Karavanških

kurirjev NOB od 1. do 4. razreda (9,22 % učencev v občini). Predvidevamo, da bo druga izmena na tej šoli odpravljena v prihodnjem šolskem letu 1984-85, ko bodo dograjene učilnice po programu drugega samopriprave. Obenem pa bo zmanjkalo učilnic za enozimski pouk na obeh mestnih šolah, kjer imamo približno 90 šolskih novincev več, kot jih lahko sprejmemo ob sedanjih organizacijah.

Življenje in delo je v šolah v glavnem potekalo v skladu z letnimi delovnimi načrti, ki so bili v oktobru 1982 sprejeti na svetih šol po predhodni obravnavi in usklajevanju na svetih staršev, v skupnostih in organizacijah učencev, v strokovnih in samoupravnih organih šol in v širšem družbenem okolju. V letni delovni načrt šole je zajeto celotno življenje in delo od pouka do različnih interesnih dejavnosti, tečajev, proslav, prireditvev, ekskurzij, tekmovanj, akcij, nastopov ipd.

Analiza vzgojnoizobraževalnega uspeha je tisti del poročila, ki mu kot starši, kot občani in kot delavci v združenem delu namenimo največjo pozornost. Zato povzemamo pregled učnega uspeha po šolah v naslednji razpredelnici:

PREGLED UČNEGA USPEHA UČENCEV PO POSAMEZNIH ŠOLAH:

Osnovna šola	Vsi učenci	Število učencev, ki napredujejo						Učenci, ki ponavljajo	Učenci, ki imajo negativne ocene
		skupaj	%	odl	pd	db	zad		
Jes.-boh. odred, Kranjska gora	323	315	97,5	85	109	84	37	8	16
16. december, Mojstrana	188	182	96,8	39	79	37	27	6	10
Tone Čufar	1095	1050	95,9	282	306	308	154	45	61
Prežihov Voranc	755	729	96,6	168	221	224	116	26	44
Karavanških kurirjev NOB	576	552	95,8	128	154	162	108	24	36
Gorenjski odred, Žirovnica	389	385	99,0	105	116	124	40	4	15
SKUPAJ	3326	3213	96,6	807	985	939	482	113	182

Napredovalo je skupno 3213 učencev ali 96,6 %. Razlike med šolami so majhne, saj je največja le približno 3 %. Tako je učni uspeh šole Tone Čufar in Karavanških kurirjev NOB približno 96 %, 16. december Mojstrana in Prežihov Voranc 97 %, Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora in Gorenjskega odreda Žirovnica pa 99 %.

Iz preglednice je razvidna tudi razporeditev splošnega uspeha, ki je sicer precej pomaknjena proti odličnemu uspehu in odraža trenutne razmere v osnovnem šolstvu. Normalni razporeditvi populacije se najbolj približa šola Karavanških kurirjev NOB na Koroški Beli.

Izmed skupno 182 učencev, ki imajo negativne ocene, je 113 ali 62,1 % takih, ki ne napredujejo oziroma razred ponavljajo.

V prikazanem odobju se je učni uspeh znižal na vseh šolah, razen v osnovni šoli Karavanških kurirjev NOB in Gorenjskega odreda v Žirovnici, kjer so uspeli učni uspeh celo izboljšati. V OS Gorenjski odred v Žirovnici, kjer je učni uspeh večji za 1,3 %, v analizi učnega uspeha ugotavljajo, da izboljšanje ni posledica manj zahtevnega ocenjevanja, ampak izredne prizadevanosti in neproblematičnosti učencev ter majhnega števila učencev v posameznih oddelkih.

Druge šole ponoven padec učnega uspeha pripisujejo predvsem poslabšanju prostorskih in delovnih pogojev in s tem povezanim težavam v vzgojno izobraževalnem delu. Prihajajo do neenotnosti v delovnih režimih šol, oddelki se vse bolj polnijo, množijo se vedenjski odkloni učencev, učinkovitost vzgojnega dela se zmanjšuje. Ugotavljajo manjše zanimanje učencev in staršev za šolsko delo, neuspešnost učencev, ki napredujejo z negativno oceno in manjšo prizadevanost pri učenju kljub dobro organiziranemu dopolnilnemu pouku. Načrtovano odpravo izmenskega pouka v občini bo prejkone treba predložiti, saj se v šolah Prežihov Voranc in Jeseniško-bohinjski odred v Kranjski gori kažejo potrebe po izmenskem pouku že za prihodnje leto.

Po posameznih razredih pa je uspeh takle: I. in II. razred 99 %, IV. razred 98 %, II. in V. razred 97 %, VIII. razred 96 %, VI. razred 95 % in VII. razred 91 %. Če izvajamo sedmi razred, kjer je učni uspeh najslabši, med posameznimi razredi ni večjih razlik.

V primerjavi s preteklim letom se je učni uspeh znižal v vseh razredih, razen v tretjem in osmem razredu, kjer se je nekoliko izboljšal. Poslabšanje je največje v sedmem razredu, ki je s 3,5 % doživel največji padec učnega uspeha. Razveseljivo je zmanjšanje števila učencev z negativnimi ocenami za 19 učencev, oziroma z 201 v lanskem letu na 182 letos. Napredek pomeni, da se povečuje intenzivnost dela v razredu in da so učenci, ki zaostajajo, deležni pravočasne pomoči.

Pomembni za presojo učnega uspeha ob koncu šolskega leta so tudi podatki o številu negativnih ocen in njihovi razporeditvi po predmetih in razredih. Uporabni so zlasti za primerjalno analizo učne problematike, bodisi z vidika razredov, bodisi z vidika predmetov, upoštevajoč pri tem, da skupno število negativnih ocen ni identično s skupnim številom negativnih učencev. Negativnih ocen ima vsega 182 učencev, v poprečju pa vsak teh učencev 2,37 negativnih ocen. Dobrišen del teh učencev ima zato tri ali več negativnih ocen, kar kaže, da gre pri teh učencih za splošno šibkost in ne zgolj za težave pri posameznih predmetih.

Razmeroma največ negativnih ocen je v 6. in 7. razredu, pri predmetih pa v matematiki in tujem jeziku, ki z največjim številom negativnih ocen močno prekašata vse druge predmete. Noben razred in noben predmet, ki se ocenjuje, razen biologije v osmem razredu, ni brez negativnih ocen.

Dopolnilni pouk organizirajo šole za učence z učnimi težavami predvsem iz matematike, slovenščine in tujega jezika. Pri celodnevnom delu skušajo šole zadostiti potrebam po dopolnilnem pouku tudi pri samostojnem učenju, vendar ugotavljajo, da je uspešnejši pri posebnih urah v posebnih skupinah. Več kot dve tret-

jini učencev, ki so obiskovali dopolnilni pouk, je bilo uspešnih.

Dodatni pouk je potekal predvsem pri matematiki in tujem jeziku in nekaj pri naravoslovju v sedmem in osmem razredu. Izvajanje je bilo pretežno v posebnih skupinah, delno pa tudi v okviru interesnih dejavnosti. Uspešnost dodatnega pouka na šolah se kaže predvsem v dosežkih učencev na raznih srečanjih in tekmovanjih ter pri poklicnem usmerjanju.

Ohranjanje tradicij NOB poteka pri pouku v skladu z učnimi načrti v posebnih oblikah, ki so načrtovane v letnem delovnem načrtu šole. Dejavnosti imajo dolgo in bogato tradicijo.

TEČAJNE OBLIKE ŠOLSKEGA DELA:

Vrste tečajev (izvedle šole)	Število vključenih učencev	Iz razredov	Število ur (letno)	Nosilec stroškov
kolesarjenje (vse šole)	478	1.—8.	222	šole
plavanje (vse šole)	479	3.—4.	115	starši, šola, OIS, DPM, ZTKO
smučanje (vse šole)	309	1.—8.	142	šole, starši, ZTKO
prva pomoč (vse šole)	349	7.	295	šole
puška M-48 (vse šole)	477	7.—8.	188	šole

Plavalne tečaje izvedejo šole v okviru šole v naravi za vse učence tretjega razreda.

Osnovna šola Tone Čufar posebej organizira tečaj za neplavalce; predvsem za učence tretjega razreda. V okviru ŠSD in v povezavi s Plavalno zvezo Slovenije in plavalnim klubom Jesenice je organizirano tudi plavanje za boljše plavalce mestnih šol, ki se vključujejo v tekmovanja v okviru regije in republike.

Smučanje je na šolah, kjer so dani boljši naravni pogoji (Mojstrana, Kranjska gora, Žirovnica) organizirano za posamezne razrede in učence tudi tako, da so združene ure telesne vzgoje v zimskem času.

Porabljen čas za posamezne tečaje je po šolah različen, nosilci stroškov pa so poleg šol in staršev ponekod še OIS, DPM in ZTKO.

Fakultativni pouk je organiziran za srbohrvatski jezik, in sicer po ena

Potekajo razne akcije, pohodi, predavanja, prireditve in srečanja. Vse več je interesnih dejavnosti in šolskih glasil, ki se posvečajo ohranjanju tradicij NOB. Šole in učenci sodelujejo tudi na spominskih prireditvah ob praznovanju krajevnih praznikov.

S področja splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite so šole poleg vsebin, ki so v učnem načrtu za posamezne predmete, izvajale še naslednje dejavnosti:

- pripravljanje učencev na šolska, občinska in regijska tekmovanja,
- obrambni dnevi,
- tečaji prve pomoči,
- športni dnevi s poudarjeno obrambno vsebino,
- tečaji o puški,
- interesne dejavnosti s področja SLO in družbene samozaščite,
- sodelovanje učencev v gasilskih društvih, ki je vse bolj množično.

Prednostno je že nekaj let obravnavano področje tehnike in družbene koristnega dela. Šolska društva mladih tehnikov se povezujejo z občinsko Zvezo organizacij za tehnično kulturo. Vendar so prav pri razvoju teh dejavnosti težave, ker so zanje potrebni urejeni prostori z raznimi orodji in materiali in mentorji, kakšnih je med učitelji premalo za tak razvoj, kakršnega bi želeli. Tu pričakujejo šole še več pomoči s strani združenega dela.

Namen in cilj dejavnosti s področja tehnike, proizvodnega in družbeno koristnega dela je v čim zgodnejšem usmerjanju učencev v poklice, ki jih potrebuje združeno delo, torej predvsem v železarstvo, gradbeništvo, gostinstvo kot perspektivne dejavnosti naše občine. Ob tem pa tudi usmerjanje učencev v koristno previjanje prostega časa, torej delovna vzgoja, ki jo vse bolj poudarjajo novi učni načrti.

Veliko učencev je angažiranih v kulturne umetniške dejavnosti. Te dejavnosti beležijo obenem največje število nastopov tako na šolah kot izven njih (510) za širšo družbeno skupnost. Prek šolskih kulturnih društev se vključujejo v program občinske zveze kulturnih organizacij.

Pomemben del vzgoje učencev je tudi vzgoja ustreznih prehrabnih navad. Zelo uspešno se to uveljavlja posebno v celodnevnikih šolah, kjer vsi učenci prejema malico in kosilo, kar zagotavlja zdrav razvoj ter nemoteno šolsko delo. Šolsko prehrano usmerjajo in nadzorujejo komisije za prehrano. Malico in kosilo prejema v občini 72 % vseh učencev, kar se še izboljšuje s povečevanjem kapacitet šolskih kuhinj na polidnevnikih šolah (OS Karavanških kurirjev NOB). Cene obrokov so za učence ugodne, ker plačujejo samo ceno živila, vso režijo pa pokriva OIS Jesenice, ki namenja vsako leto tudi prek milijon dinarjev za regresiranje prehrane osnovnih šibkim učencem.

V poročilu zavoda je obširno prikazano tudi delo pedagoških in strokovnih organov, poklicno usmerjanje, uveljavljanje učenca kot subjekta vzgoje in izobraževanja, sodelovanje šol z okoljem, na koncu pa so nakazani problemi, ki so vplivali na celotno življenje in delo šol. Splošna ocena poudarja ustrezno usmerjanje vzgoje in izobraževanja, obenem pa tudi veliko družbeno skrb za mlado generacijo.

Po poročilu Zavoda za šolstvo povzela
Majda MALENEŠEK

NAŠE ZGODBE

MOJ NASTOP V PRAVLJICI

Srečanje s kraljično

Nekoč sem šel s kolesom proti Eriki ... Naenkrat sem zagledal zlato kočijo s štirimi pari konj. V njej se je peljala kraljična. Ogrnjena je bila v svetlo moder plašč s srebrnimi pikicami. Na glavi se ji je svetila zlata krona. Povabila me je, naj prisedem k njej v kočijo, da bi se skupaj peljala. Odvrnil sem ji, da ne morem, ker imam kolo. Pomahala sva si nasvidenje.

Konji s kraljično so odpekotali v daljavo. Ostal sem sam. Počasi sem se vrnil domov. Doma sem premišljeval, če je resnica, kar sem videl in doživel, ali pa so bile le sanje ...

Tomaž Lupše

Srečanje s kraljevičem

Sprehajala sem se po gozdu. Mimo mene je pripeljala kočija. Bila je vsa v zlatu. Peljalo jo je nekaj parov konj v zlati vpregi. Jaz pa sem šla kar lepo dalje ... Kar zaslišim glas: »Hej, deklica, kam pa greš?« — A jaz? — sem vprašala in pogledala nazaj. Toliko, da nisem padla v neza-

vest. Zagledala sem kraljeviča. Imel je lepe modre oči. Bil je plavalas in visoke postave. Zaljubila sem se na prvi pogled. Potem me je povabil na grad svojega očeta. Prisleda sem in sva se odpeljala. Drugi dan me je poklical k sebi in me prosil: »Me vzameš za moža?« Sprva sem se obotavljala, nato pa privolila ...

Naslednji teden se je začela gostija, ki je trajala tri dni in tri noči. Potem sem dolgo srečno živela s svojim možem.

Maja Plazar

Ukanila sem hudobno mačeho

Moj oče je bil drvar, mama pa je bila hudo bolna. Neke noči je umrla. Z očetom sva ostala sama. Ko je minila zima, se je poročil s hudobno žensko — pravo čarovnico. Midva tega nisva vedela. Mačeha je sovražila našo družino samo zato, ker ji mama nekoč ob žetvi ni hotela posoditi srpa ...

Neko dopoldne, ko je oče sekal drva, sem se jaz v veži skrila za njegov plašč. Mačeha je prišla v kuhinjo. Govorila je sama s sabo: »Moža bom zastrupila, s pastorko pa bom drugače obračunala. Zvečer, ko bo večerjal, mu bom v mleko stresla strup ...«

Za plaščem sem se kar tresla od strahu. Očeta sem morala obvarovati. Stekla sem v gozd. Vsa upehana sem prišla na jaso, kjer je oče ponavadi sekal drva. Ni ga bilo več. Po krajši poti je že odšel domov. Pohite-la sem nazaj. Doma sem šla najprej v kuhinjo. Mačeha ni bilo. Oče je rekel, da je šla v trgovino. Povedala sem mu, kaj namerava zvečer storiti. Objel me je ... Potem se je odpravil v vas. Vsem je povedal, kaj naklepa njegova žena. Vaščani so jo čez nekaj dni izgnali iz vasi.

Anica Mortelj

Volk in lisica

V nekem velikem brlogu je bila mešana lisičje-volčja šola. V razre-

dih (rovih) so bile lisičice in volkci ...

V prvem razredu sta se neki volkec in lisička zelo sovražila. Nekega dne so pisali kontrolno nalogo o človeku. Lisička je vedela, da volkec veliko ve in da je napisal vse prav. Zato se je zvečer pritožila v šolo. Poiskala je obe nalogi. Zbrisala je imeni, se podpisala na njegovo, volkečev podpis pa spretno prerisala na svojo. Potem je potepeno odšla ...

Tovarišica lisica je bila zelo pametna. Ko je zjutraj prišla v šolo, je povedala ocene. Lisička je dobila pet, volkec pa dve. Vendar se ji je zdelo sumljivo, ker je volkec zelo dobro poznal človeka, pa tudi pisava je bila drugačna. Nalogi je še bolj natančno pregledala. Potem je takoj dala volku pet, lisički pa dve. Povrhu je dobila lisička še vedenje manj primerno.

»Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.«

Tina Mlakar

Volk in lisica sta bila sošolca. Lisica je bila bolj pametna, zato ga je velikokrat zapeljala. Nekoč so pisali domačo nalogo. Lisica mu je pravilno šepetala, ne da bi vedela, da je prav. Sama pa je napisala vse narobe. Ko je drugi dan učitelj Medved povedal ocene, je v obupu priznala, da je hotela volku zlo. Učitelj, ki jo jelišal, je rekel:

»Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.«

Žiga Krofil

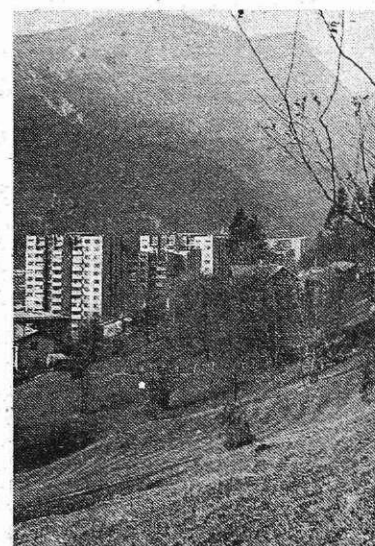
V prostem času je lisica povabila volka na drsanje. Prosila ga je, če se gresta hitrostno drsanje. Volk je pokimal ... Med vožnjo pa ga je namerno spotaknila, da je padel na glavo.

Drugi dan se je v šoli drsal lisičin sin. Domov se je vrnil z obvezano glavo.

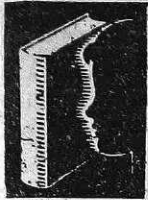
»Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.«

Ivan Šmežil

(Literarni krožek osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora, učenci 3. razreda, mentor Benjamin GRACER.)

Novi del Jesenice (foto I. Kučina)

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Anja MEULENBELT: Sramu ni več. Osebnostna zgodba. — Pomurska založba 1983.

Glavna junakinja se imenuje Anja in je istovetna s pisateljico. Nizozemka, zdaj 38, v času, ko je napisala ta roman pa komaj 30 let stara. To, kar napove v naslovu in podnaslovu, tudi izpolni. Pove tudi vse tisto, kar navadno zamolčimo: ker se bojimo, da nas bodo obsojali — ali pa zato, ker je nam samim neprijetno. V prvo kategorijo sodijo tako imenovani »greh« — oziroma junaštva, kot jih imenujemo sami pri sebi: menjave partnerjev in spolnih tehnik. V drugo kategorijo sodi to, kar je kdaj prizadelo (in še prizadeva) naš lastni jaz: na primer to, da nismo bili vedno zaželeni; ali pa, da smo se v kakšno razmerje spustili iz neobglednosti; da smo tam kratko potegnili — in podobne reči.

Vsekakor nas bolj prizadene in ga ne tista iskrenost, ki je bolj redka. Vse tisto, kar pride pod drugo kategorijo: avtoričini osebni porazi. Jasno: treba je biti dovolj močan, ko neke koncepte tudi dovolj zmagovit, da lahko o tem na ves glas spregovorimo.

Kar pa samo po sebi še ne pomeni, da si tudi dober pisatelj (ali pisateljica).

Anja Meulenbelt — je prej kot ženska in prej kot pisateljica — rojena upornica. V danem zgodovinskem kontekstu to pomeni, da je — glede na to, da živi v kapitalistični deželi, v tim. parlamentarni demokraciji — levičarka. Včasih komunistka, včasih feministka. Prvo, drugo in tretje v vseh možnih kombinacijah. Včasih je tudi odpadnica, če uvidi, da jo pre-

več zapostavljajo kot človeka, kot žensko, kot tovarišico.

Zanjo je po vsem videzu najbolj pomembno: da se lahko druži z ljudmi, z množico ljudi. Politika: biti tam, kjer se nekaj dogaja, kjer nastaja nekaj novega. Na tem področju najbrž ni bila nikoli zares prikrajšana: znala se je uveljaviti.

Drugi pol: erotika. Spolnost, da, vendar samo v zvezi s tistim drugim, bistvenim. Tisto (da preskoči iskra) se dogaja samo tam, kjer je tudi z druge strani interes za, kjer nisi zgolj predmet. Ženske v tem kontekstu dajejo telo, da bi bile deležne toplote, moški dajejo nekaj toplote; da bi kupili telo. Taka je šablona, pisateljica pa stvari ne obravnava shematično, pač pa gre v podrobnosti, na nekaj sto straneh opiše deset in deset ponesrečenih, izjavljajo njih razmerij. Vsa so se razdrila iz podobnih razlogov.

Seveda pa gre tudi za to, ali bo bralec sprejel avtoričino seksualno ideologijo (s politično bo imel manj težav). No, če sem se omenil spolnost in politiko v isti sapi: po njenem okusu je, da oboje sovpadata. Rada živi s partnerjem, ki ji je hkrati somišljenik, sodelavec, sobojevnik.

Največkrat naleti na poročene moške: kajpak, taki je ne želijo zaslužiti. (Tiste, ki bi radi iz nje napravili ženo, mati in gospodinj, že a priori zavrača.) Torej, vrstijo se slabe izkušnje s poročenimi moškimi: prej ali slej jo pustijo na cedilu. Potem so tu še taki, ki sicer niso poročeni, ki pa se bojijo zasužnjosti, ki si ne dovolijo zares čustvovati. Ti ji uhajajo zato, ker se bojijo, da jih bo zasvojila.

Ta in podobna razmerja se vrstijo v nedogled, junakinja je vse bolj obupana. Hkrati s tem poteka boj za

vsakdanji kruh, za stanovanje, za službo, za socialno podporo: saj je med drugim tudi mati samohranilka. Obupuje, vztraja, spet in spet podlega čarom novega moškega — včasih tudi čarom nove ideje.

Roman ima svoj vrh v velikem preokretu: v določenem trenutku se ji zazdi, da se bodo vsa nasprotja razrešila v ljubezenskem odnosu z osebo istega spola. Spet ji gre za celovitost, biti feministka naj bi pomenilo tudi biti lezbijka. Naj se bralci ne zgražajo: piscu teh vrstic je ljubezen, kakršno je baje prakticirala starogrška pesnica Sapfo, ni zdelo nikoli grda — morda zato ne, ker je ne poznam dovolj? Tu sem o stvari bral z nekakšno ganjenostjo: kaj morem za to, tako je bilo opisano.

Žal, treba bo kar verjeti: vse te pohujšljivosti, ki jih Meulenbeltova tako brez sramu izpoveduje, sem občutil kot čiste in nedolžne. Ne bom razlagal, zakaj: avtorica preprosto je taka kot je: ne spreneva se, govori resnico. Svojo resnico — saj govori očitno iz »svoje« morale. No, potem se ji, kot sem že zapisal, zazdi, da bo v objemu z Anno (ženo enega svojih zadnjih ljubčkov) našla vse tisto, za kar je bila prej prikrajšana. Vendar je spet razočarana. Na koncu izjavlja, da »je feminizem tako nebišven, nestvaren. Resnica je, da se ženske ravno tako vzajemno uničijo.«

Ravno tako: se pravi prav tako, kot sicer moški uničujejo ženske? Ne, Meulenbeltova ne misli, da so vsega krivi moški. Konec koncev je marksistka in kot taka krivi družbo, danost, ki jo je treba preseči.

Kaj nam po vsem tem ostane? Nova bralska izkušnja, izkušnja o iskrenosti, kakršno sem skušal pričarati z nekaj površnimi stavki.

In še: kup informacij iz prve roke: o razkroju družine na Zahodu; o novih iskanjih, o živem gledališču, o alternativni, o hipijevstvu in podobnih gibanjih, o feminizmu, — o tem, da doslej poznani recepti očitno niso odresili.

Koliko je v tem besedne umetnosti? Nekaj vsekakor. Avtorica sama

pove, da ji gre bolj za avtentičnost, za to, da bi podala čim bolj popolno podoba nekega časa in okolja. Torej je ta »osebna zgodba« prav toliko roman kolikor je sociološka študija? Bolje rečeno: toliko manj roman — kolikor bolj je kaj drugega.

Marko Hudnik

S KONCERTNIM VEČEROM XI. FESTIVALA REVOLUCIJA IN GLASBA SMO ZAČELI PROSLAVLJATI 44-LETNICO NOVE JUGOSLAVIJE

S koncertnim večerom XI. festivala REVOLUCIJA IN GLASBA, na katerem sta nastopila Godba milice Ljubljana in pihalni orkester Jeseniških železarjev, smo v petek, 18. novembra, v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku, začeli v občini proslavljati 29. november — dan republike in 40-letnico rojstva nove Jugoslavije. Slavnostni govornik je bil sekretar predsedstva občinskega komiteja zveze komunistov Branko Iskra.

Festival REVOLUCIJA IN GLASBA se je v preteklih desetih letih s svojo dejavnostjo že trdno vsidral v slovenski kulturni prostor. Njegova temeljna vsebinska izhodišča so: gojiti in negovati tradicije glasbenega sporočila narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije in spodbujati nastanek novih glasbenih del na delavsko, socialno in revolucionarno tematiko. Iz tega izhajata tudi dva najpomembnejša vidika njegovega delovanja, ki se manifestirata v soočanju izvirne revolucionarne tradicije in svežega ustvarjalnega pristopa izvirne slovenske skladateljske misli. Zato so se organizatorji povsem upravičeno odločili, da s tem koncertom, kot osrednjo prireditvijo v občini začnemo s proslavljanjem praznika republike.

Festival, ki je bil v svoji prvotni zasnovi iz leta 1972 osredotočen na zborovsko srečanje se je razširil v manifestacijo različnih vrst glasbenega izražanja (komorna, simfonična, vokalno-instrumentalna, scenška) pa tudi širše (balet, izrazni ples), v prihodnje pa Zveza kulturnih organizacij Slovenije, ki festival organizira in izvaja s pomočjo občinskih zvez kulturnih organizacij, programira tudi posege na likovno in literarno področje.

Letošnji festival obsega skupaj dvanajst prireditev z desetimi izvirnimi programi, in sicer: večer komorne glasbe, dva večera zborovske glasbe, dva večera simfonične glasbe, izvedbo kantate Blaža Arnič, tri prireditve, na katerih bo predvsem zastopana plesno — baletna umetnost in dva večera pihalnih orkestrrov, od katerih je bil eden v soorganizaciji Zveze kulturnih organizacij Slovenije izveden v počastitev praznika v naši občini.

V prvem delu večera pihalnih orkestrrov je nastopil pihalni orkester Jeseniških železarjev, ki sodi med najkvalitetnejše glasbene skupine v Sloveniji in Jugoslaviji in s svojimi koncerti in nastopi na srečanjih, tekmovanjih in festivalih pomembno soustvarja glasbeno podobo slovenske glasbene ustvarjalnosti in poustvarjalnosti.

SKUPINSKA RAZSTAVA SLIK ČLANOV DOLIK ZA PRAZNIK

V petek, 25. novembra, bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah s krajšim koncertom instrumentalnega tria Glasbene šole Jesenice, odprli skupinsko razstavo slik članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice pod naslovom JESENICE NEKDAJ IN DANES. Žirantu dr. Cenetu Avguštinu je 19 slikarjev predložilo 53 del, od katerih je za razstavo izbral 32 slik petnajstih avtorjev. Razstava sodi v okvir praznovanja dneva republike in 40-letnice rojstva nove Jugoslavije.

Likovni klub DOLIK, ki deluje pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, s svojo četrto letnjo skupinsko razstavo slik na Jesenicah, zaključuje sedemindeseto leto svojega neprekinjenega delovanja. Letošnje leto se je klub močno okrepil z absolutno enoletne likovne šole, ki sta jo uspešno vodila akademski slikar Jaka Torkar in likovni pedagog Jože Dakskofler, ki bosta pri strokovnem izpolnjevanju članov pomagala tudi v prihodnje. Klub ima sedaj 35 članov.

Letošnje leto pomeni neke vrste kvalitetno prelomnico v likovno — razstavnih dejavnosti na Jesenicah, za katero vsa leta obstoja skrbi in jo izvaja DOLIK. Nov razstavni salon DOLIK, je še bolj približal likovno umetnost prebivalstvu, predvsem mladim, daje pa tudi vse možnosti za najbolj kvalitetne likovne prireditve na Jesenicah. O tem vodi skrb desetletski programski svet, ki ga vodi inž. arh. Gregor Velepec.

V letošnjem letu je bilo v organizaciji in izvedbi DOLIKA, vključno z razstavami v Delavskem domu in z upoštevanjem razstave RELIKA, ki bo sledila tej, izvedenih 19 razstav, in sicer: devet skupinskih, organiziranih likovnih skupin, štiri samostojne akademskih slikarjev, tri samostojne slikarjev ljubiteljev in tri foto razstave. Dolikovci pa so se v

tem času skupinsko, grupno ali posamezno predstavili izven Jesenic devetnajstkrat. V šestih slikarskih kolonijah pa je letos sodelovalo 25 članov likovnega kluba DOLIK.

Poleg lastne likovne ustvarjalnosti in strokovnega izpolnjevanja so člani DOLIKA neprecenljivo veliko prispevali pri postavljanju in pospravljanju razstav, urejanju stranskih prostorov razstavnega salona, poleg drugih del in opravil, ki jih zahteva tako obsežna razstavna dejavnost (razstavnimi listi — vabila, reklama, kulturni programi ob otvoritvah in podobno). Vse do pa je neizmerljiv prispevek h kulturni ustvarjalnosti in poustvarjalnosti v naši železarski občini.

Na skupinski razstavi se s svojimi deli predstavljajo: Rudolf ARH, Franc BERCE, Branko ČUŠIN, Jože DAKSKOFER, Franc DOLINSEK, Anton DRAB, Zdravko KOTNIK, Janez KOZAMERNIK, France KREUZER, Pavel LUŽNIK, Tine MARKEŽ, Tone TOMAZIN, Franc VANDOT, Cveto VELIKAJNE in Marjan ŽIDANEK.

Razstavo si bodo ljubitelji lahko ogledali do vključno 14. decembra, in sicer po nekoliko spremenjenem urniku vsak dan od 9. do 11. ure in od 16. ure do 18.30, razen nedelj in praznikov in sobot popoldan.

SAMOSTOJNE RAZSTAVE TREH DOLIKOVCEV

V razstavnih prostorih krajevnih skupnosti Bežigrad — Ljubljana so, 23. novembra, odprli osemindvajseto samostojno razstavo slik članice likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice dr. Danice BEM — GALA, ki bo odprta do 10. decembra.

V sredo, 23. novembra, so v za razstave prirejenem prostoru ISKRE TOZD Blejska Dobrava odprli samostojno razstavo slik Dolikovca Brankota ČUŠINA; ki predstavlja 22 svojih del. To je slikarjeva šesta samostojna razstava.

V prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernik pa bodo jutri, v petek, 25. novembra, odprli samostojno razstavo slik člana DOLIK Jankota KOROŠCA, ki bo odprta v počastitev praznika republike.

GOSTOVANJE OKTETA NA OBIRSKEM

Kot že dolgoletni znanci slovenskega prosvetnega društva v Obirju na avstrijskem Koroškem smo tudi letos na njihovo željo pripravili celovečerni koncert slovenskih narodnih, partizanskih in umetnih pesmi. Koncert moškega okteta DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica je dopolnila z recitacijami članica amaterskega gledališča Tone Čufar z Jesenic Vera Smukavčeva. Prav tako je poskrbela za uspešno in domiselno povezavo celotnega pevskega programa. Prireditelj je bila kot že običajno v Kovačevi gostilni in je bila dobro obiskana. Peli smo (razen Zdravljice) v celoti nov program.

Po nastopu smo se dalj časa zadržali med našimi gosti in se pomenili o nadaljnjem delu in gostovanjih. Ženski oktet iz Obirja in moški zbor bosta gostovala na Breznici za praznik kulture ob obletnici smrti dr. Franceta Prešerna s celovečernim programom in literarnimi vložki pesmi pisatelja Valentina Polanška.

V Železni Kapli pa želijo v letu 1984 gledališko predstavo, za katero se bodo dogovorili v amaterskem gledališču. Prav tako pa bodo za pozivitev dramskih skupin v tej dolini dobili nekaj veseliger iz arhiva gledališča.

Nastop je bil uspešen tako v kulturnem kot v povezovalnem pogledu. F. L.

OTVORITEV PRENOVLJENE LIZNJEKOVE HIŠE V KRANJSKI GORI

Turistično društvo in krajevna skupnost Kranjska gora, Kulturna skupnost Jesenice in Zavod za spomeniško varstvo Kranj vabijo v petek, 25. novembra, ob 15.30 v Koroško goro na otvoritev prenovljene Liznjekove hiše. Kulturni spomenik bodo odprli s krajšim kulturnim programom in predstavijo razstave Gorenjskega muzeja Kranj »poslikano pohištvo v Dolini« in predvajanjem etnološkega dokumentarnega filma.

Obnovo Liznjekove hiše, ki je trajala skoraj desetletje, so omogočili Skupščina občine Jesenice, Kulturna skupnost Slovenije, obnova pa je potekala pod vodstvom in nadzorom Zavoda za spomeniško varstvo Kranj.

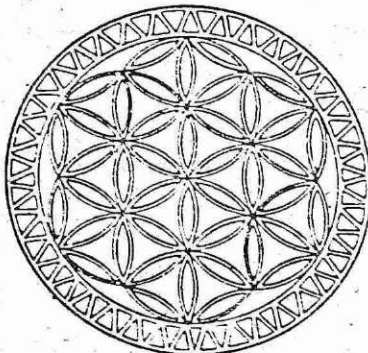
Predmete in opremo za prenovljeno, 253 let staro Liznjekovo hišo, so prispevali: Gorenjski muzej Kranj, Franc Ličof, Alojz Kosmač — Sivcov, Rozi in Jurij Detela, Alojzija Žerjav in Viktorija Klofutar iz Kranjske gore ter Marija in Jože Mežik in Olga Razingar iz Rateč. Zavod za spomeniško varstvo Kranj je takole opisal pomen Liznjekove domačije:

»Zaradi posebnih geografskih in zgodovinskih prilik je bilo do nedavna področje Gornjesavske doline pri nas eno tistih, ki je v veliki meri ohranilo nepokvarjeno podobo stoletnega sodelovanja človeka z naravo, naselja in posamezne arhitekture v njej so bili stopljeni z veličastnim okoljem ene najlepših gorskih dolin.

Raziskave v zadnjih letih so pokazale, kako hitro izginjajo prav vsi primeri odlične ljudske arhitekture, da o naseljih kot celotah niti ne govorimo. Kranjska gora, ki je danes postala v tej preobrazbi vodilna, je doživela tudi največje spremembe in od velikega števila res kvalitetnih arhitektur je ostalo le še nekaj osamljenih primerov. Kot eden najkvalitetnejših je Liznjekova hiša v samem središču Kranjske gore, bogata po svoji arhitekturi in pomembna po svojem arhitektonskem razvoju.

Liznjekova hiša je bila bogata gruntnarska domačija, nekaj časa gostilna, pomembna pa je zaradi svojih izjemnih likovnih elementov. Za datiranje sta pomembni dve letnici: starejša na stropu v lesenem štitlu v nadstropju (1730) in mlajša na stropu v »hiši« (1781). Po razporeditvi prostorov v kleti in po konstrukcijskih povezavah med zidovi je brez dvoma, da je tak razpored kot je današnji, enak prvotnemu. Kasnejša letnica v »hiši« je torej letnica ene izmed predelav v notranjosti hiše.

Nastanek hiše torej lahko datiramo v drugo polovico 17. stoletja, ko je bila spodnja »hiša« še lesena. Ta podatek je še posebej dragocen, ker na splošno velja, da se je pojavila zidana kamra poleg »hiše« šele v baroku, torej v 18. stoletju. Prav pri Liz-

Ornament in letnica na nosilnem tramu v »hiši« Liznjekove domačije

njekovi hiši je morala nastati že v 17. stoletju, čeprav je bila znotraj kasnejše preoblikovana in je tako eden najstarejših znanih primerov pri nas.

V celoti podkletena (hlev in klet), v pritličju zidana, z leseno hišo, z zidano črno kuhinjo, kamro, široko vežo in s čumnato ter »veženo« kamro (zadnja dva prostora sta služila kot kašča in bivalni prostor) ter enim lesenim štitlom nad vhodom je bila Liznjekova hiša za svoj čas ena najnaprednejših arhitektur pri nas — prototip kmečke hiše, ki je ostala nespremenjena vse do konca 19. stoletja.

Vse od tega časa se razen oken v pritličju in nove stene v veži ter stranskega vhoda ni na stavbi nič spremenilo. Če k stavbi prištevamo še značilno veliko gospodarsko poslopje, datirano z letnico 1796, ki je v nadaljnjem poteku predstavljive Liznjekove domačije predvideno za obnovo, postane jasno, zakaj je bila izbrana prav Liznjekova domačija za objekt, ki je ne samo vreden posebne pozornosti, temveč je dragocen tudi v širšem prostoru kot priča ljudskega stavbarstva v preteklih stoletjih.

ČE LISTJE ZAŠUMI . . .

Ob naši nekaj stoletij stari magistralni cesti, ki pelje od Jesenic proti Kranjski gori, na Koroško sedlo in v Rateče, stoji pred mostom čez Belco na desni strani Jurčeva hiša. Sadržajak za hišo je že v reber zasajen. Kdo vé, kateri gospodar je ta košček zemlje ukradel gozdu, ki sli s strmege pobočja v dolino k cesti.

1944. leta je bila Dolina vsa prepletena s kurirskimi stezami: povezovala so Gorenjsko s Primorsko in Koroško. Kurirska pošta so bila večna uganka za Nemce. Hoteli so jih odkriti. Bil je čas, ko jim se na kraj pameti ni padlo, da bi vrgli puško v koruzo. Vztrajali so v upanju, da bodo nekoč tudi na Belci doživeli svoj »veliki ulov«.

Vedeli so: Kurirji, ki prihajajo s Pokljuke, morajo na Belci naprej prebršiti Savo, potem pa se splaziti čez železniško progo in čez cesto, preden pridejo na varno v svoje taborišče, ki je skrito sam bogveje v širnih gozdovih Karavank.

Potuhnilo so se v nočeh ob Savi, ob železnici, ob cesti. Pridno, potrpežljivo, vztrajno so čakali. Ves čas, ure in ure dolgo, so držali prste na sprožilnih brzostrelk. Ujeti kurirja, ki nosi vso partizansko pošto s Primorskega in Gorenjskega, da bo potem prišla koroškim partizanom v roke! Za kaj takega bi dobili najmanj železni križec druge stopnje.

Kurirji so vedeli za te zasede. Šlo je samo za to, kdo bo koga preliščil. Dušana je nazadnje preliščila lisica.

Ko je na Knezovem Bôru prišel do Save, je dolgo oprezoval. Zadnji kratek Lune še ni vžrel. Povsod temo. Tudi na drugem bregu Save.

»Tam nekeje v grmovju me čakajo...«

Save je bilo v tisti mrzli zimi komaj do gležnjev. Nabral si je kamnov v roke ter jih začel metati v reko. Drugača za drugim. Slišati je bilo, kot da nekdo hodi skozi vodo. Vrgel je štiri kamen. Oglasila se je brzostrelka. Če bi bil zdaj tam, kamor je padel šteti kamen, bi obležal mrtev v vodi. Nemci bi pobrali njegovo dragoceno torbo.

»Kako naj pridem do Jurčeka?«

Tedaj so zagrmle brzostrelke ob železniški progi, potem pa še ob cesti. Nemci so streljali tja v tri dni.

Nemška zaseda ob Savi se je umaknila. Najsi so se tako približevali z baterijami v reko — ničesar niso našli v njej razen kamenja in vode. Mogoče pa so ga ujeli tisti ob progi ali pa na cesti? Videmu streljanju ni hotelo biti konca. In kar naprej:

»Halt, Halt! Ich schiesse!«

Dušanu je odleglo.

»Zdaj so vsi ob cesti. Pri Jurču.«

Mirno je prebršedel Savo, se malo ozrl okrog sebe, ko je prekoračil železniško progo, potem pa se previdno dotipal do ceste. Slišal je Nemce, ki so se pogovarjali pred Jurčkovo hišo. Ga čakajo? Ga bodo šli nazaj iskat?

Dušan ni znal nemško. V noče ga je zeblo. Rad bi si jih pogled ob ognju. Samo skok čez cesto in po vseh starih malo v breg, pa bi bil pri svojih. V taborišču. Ampak kaj nameravajo Nemci?

Nekaj se jih je odpravilo spet k cesti. Prvi jo je prekoračil. Toliko da mu ni stopil na roko.

»Samo miruj! Miruj! Potuhni še!«

Miroval je. Čakal in prisluškoval, kako se bodo odločili Nemci. Ura, ko se ni smel niti ganiti, se mu je zdela neskončno dolga. Nogé so mu začele zmizgovati. Kaj se ti Nemci ne mislijo nikamor premakniti?

Končno vendarle:

»Los!«

Spred Jurčkove hiše so se vsuli na cesto Nemci. Dušan jih je v trdni nočni temi štel po korakih, koliko bi jih moglo biti. Osemnajst! Vsem je usel!

Počakal je, da so koraki utihnili. Splazil se je čez cesto. Hitro mimo Jurčkove hiše. Po vseh starih v breg do taborišča. Zadihan se je pognil na pograd, ko so ga tovariši že napadli z vprašanji:

»Kako se ti je posrečilo?«

»Ste slišali streljanje?«

Nekdo se je iz teme oglašil:

»Slišali? Saj je bilo tako, kot da bi rafali frčali naravnost k nam! Ti pa sprašuješ, če smo slišali streljanje!«

»Imate polne hlače? Meni se je med potjo zanohalo. Podrezajte v žerjavico! Zjutraj morata dva skozi Brevant in čez Kepo na koroško stran s pisni in povelji, ki sem jih prinesel v torbi. Zaspite!«

Ukaz, ki so ga vsi radi poslušali. Polegli so. Ko si je Dušan ob žerjavici ogrel nogé ter začutil toploto v rokah, je sedel na rob svojega ležišča. Zasišal je mirno dihanje svojih tovarišev. Vsi so tiho spali, le eden med njimi je umirjeno smrčal.

Legel je na hrbet. Gledal je v temo. Čas se je zanj ustavil. Sredi najlepših misli so se mu zaprle veke. Zdrnil se je.

Nekaj je zašumelo . . . So ga Nemci preslepili? So mu sledili? Jih imajo zdaj v obroču?

Napeto je poslušal v noč. Tovariši ob njem so blaženo sanjali. Stanko je še zmerom smrčal, vendar rahlo.

Kakor da nekdo hodi okrog taborišča. Čisto tiho, čisto blizu. Da ni to le njegovo srce, ki divje udarja in ga je slišati kakor korake?

Minila je večnost, ko je tako negibno slonel. Roké in nogé so mu začele že mrtveti.

»Saj ni nič! Sanjam! Kdo pa naj bi nas v temle kotičku sploh izohal?«

Poravnal se je na trdih deskah. Zaspiti ni mogel. V gluhi tišini je spet zašumelo listje. Nekdo se plazi pod njihovim pogradom. Razločno je slišati, kako pod njihovimi deskami šumi listje. Pocukal je svojega sosedo. Zaprl mu je usta z roko. V uho mu je šepnil:

»Orožje v roko! Previdno prebudi druge! Naj se nihče ne zgane!«

Tovariši so se mrmraje prebujali.

»Kaj je? Daj mi mir! Koga? Švabi? O, hudiča, kje pa je moja praprpr?«

Zganimo se! Pójdemo ven! Ššššš!

Šepetaje jih je Dušan prosil, mole-doval, naj bodo tiho. Nič ni pomagalo. Drug za drugim so lezli iz kolibe ven. v temo, v noč. Čimbolj proč iz dozdevne pasti, v kateri so se po njihovem nenadoma znašli. Okovani čevlji so zadevali ob kamen, suhe veje so se lomile pod nogami, listje je šumelo . . .

Sovražnik pa je molčal . . .

Pač:

Sempatja je v listju pod njihovim pogradom zašumelo . . . Kdo le šari tam okrog? Zakaj ne vrže bombe, ne sproži brzostrelke? Kaj kar naprej rije tam po listju?

Zdaniilo se je. V varnem zavetju za leskovim grmovjem so mladeniči naprezali oči, prste pa držali na sprožilnih svojih brzostrelk. Spodaj pod njihovim pogradom je spet zašumelo listje. Kakšen nebodisigatreba se že celo noč tam doli v listju valja?

Oči so jim od presenečenja stopile iz jamic:

Skozi odpadlo bukovo listje se je prihulila lisica. V gobcu je držala svojega zadnjega mladička. Ozrla se je, pogledala na levo, v desno, potem pa odšumela z zarodom v novo gnezdo.

»Mejdun, lisica! Si jo videl, kaj? Prekleta! Nas je spravila ob spanje, kaj? Trepetamo tule celo noč, kdaj bodo po nas užgali Švabi. Ti pa navadna lisica šeli svoje gnezdo. Mi se pa tule ure in ure dolgo zaradi njene selitve tresemo od strahu...«

Dušan je bil ves otrpel od mraza, pa se je vendar na glas zakrohotal. Fantje so bili divji.

»Ob spanje nas je spravila zvito-repka. Ti se pa režiš!«

Dušan se je smejal in se od veselja tolkel po kolenih.

»Fantje, poslušajte! Moral si je oddahniti od smeha. »Naprej sem jaz dvakrat nocoj preliščil Nemce. Zdaj nas je pa lisica petkrat preliščila! A ni to smešno? Stanko in ti, Vinko, morata pa povrhu po njeni sledi s pošto čez Brevant in čez Kepo na Koroško!«

»Krščenduš, se je eden pridušal, »ko sem zasišal tisti šum v listju pod ritjo, sem pomislil, da mi jo bo, zdaj-zdaj razneslo. Zalezovat jo grem! Kdo gre z mano?«

Vstal je, pogledal tovariše. Vsem je šlo na smeh.

Zrl so v Dušana, ki se mu je že kolcalo, ampak se je še kar naprej tolkel po kolenih.

— — — — —

Zgodba je resnična.

Pripovedoval mi jo je Vahov Lojzek, ki ga je 4. avgusta 1944. leta ob-strelil nemški orožnik Amser pa je po ošvoboditvi še leta in leta dolgo raznašal brez desne roke pošto po Mojstrani, na Dovjem in na Belci.

Janez Svovljak

VABILO MLAJŠIM PEVKAM

Ženski pevski zbor Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar, ki ga vodi zborovodja Anton Cimperman, vabi mlajše pevke, ki so že pele v zborih, da se vključijo v zbor, ki nadaljuje s svojo kvalitetno tradicijo.

Zbor ima vaje vsak četrtek od 16.45 do 19.30 v pevski sobi gledališke stavbe na Jeseni-cah.

ALI REB'NK ALI ROBEK ALI KOROBIDELJ, VSI SO BILI JUNAKI BOROVŠKIH GORA. . .

Za številnimi odličnimi pionirji planinstva z Dovjega in Mojstrane, Radovne in Belce, že mnogo let pred prihodom »triglavskega kralja Matjaža« na Dovje, Francem Urbanom, Malnekom, številnimi Luksi, Koširji, Klančniki, Šmerci, Simenci, ki so prvi kazali strmo in nevarno pot v triglavske višave domačin in tujim raziskovalcem, so se naglo zvrstili tudi pogumni in neustrašeni trentarski orli, ki so znali plezati tako mojstrsko kot nihče pred njimi. To so bili zvesti in predani gorski vodniki, ki so ponesli lepoto in bogastvo planinskega sveta daleč prek meja in višin naših gor.

Triglav in njegove višave Cmir, Stenar in Skrlatica so zgodaj postale velika vaba in želja dr. Juliusa Kugyja, dr. Henrika Tume in številnih nemških, čeških in angleških zvedavih pohodnikov v naše gore.

Ti naši pastirji, lovci, drvarji in oglarji, ki so živeli in delali visoko v robah najdrznejše oblikovanih gor, so bili veliki ambasadorji in protagonisti našega najuglednejšega planinstva. Pogumno in neustrašno so usmerili poglede in korake skozi okrešlje in krnice ter dnine proti stenam, grebenom in vrhovom Jalove, Prisojne, Razorane, Škrlatice in Triglave gore. Njim se imamo zahvaliti, da so naše gore postale zanimive za množice navdušenih ljubiteljev in obiskovalcev.

Izreden prepoved pa so naše planinstvo in za njim pozneje plezalni šport in alpinizem dosegli s prodorom borovških gorskih vodnikov, ki so bili lastniki in gospodarji čudovitih gor nad Rutami in Belem potoku, Za Aku in Pod Sreem. To so gore, ki upravičeno zaslužijo najvišjo cenno in so veliki cilji ljubiteljev preprednih in prevensnih sten in nazobčanih grebenov.

Prek široke peči in Špika se kažejo na obzorju gore, ki z magično silo vabijo najbolj drzne in pogumne naskakovalce. V Rutah, Kranjski gori, Podkorenu in Ratečah so se vzgajali in šolali Janez Peterle, Janez Korobidelj, Janez Pečar, Jaka Pečar, Janez Kosmač, Gregor Žerjav, ki so bili izredno veliki in dobri učitelji Petru Klobutarju in velikemu številu poznejših in sedanjih alpskih smučarjev in nesebičnih in požrtvovalnih gorskih reševalcev, ki pomagajo in rešujejo pone-srečene izletnike, turiste, planince in plezalce iz preprednih in prevensnih sten Špika, Rokavov, Oltarjev, Škrlatice, Rakove Špice, Rogljice, Razora, Prisojnika, pa tudi Mojstrovke, Travnika in Šit.

Pionirjem klasičnega planinstva v steh nad Krnico, Vrščem in Rutami, gre naša največja zahvala, da so varno vodili naše prve planince in številne tuje protagoniste plezalnega športa v teh gorah, ki so znali v zbranih besedah pisati o Špiku, Škrlatici, Prisojniku, Travniku in Jalovcu.

Janez Kosmač, Reb'nk, ki se je rodil pred 112 leti, je bil strasten gonjač in zapriseženi lovec na gamse. V enem dnevu mu je uspelo pregledati trope ovac pod Rigelni, preletel je Krnico in prek Milnarice obiskal vole na Kranjski planini nad Trento in se prek Vršiča vrnil domov v Kranjsko goro prek Robičja in Glav. To v njegovih časih in tudi danes ne premore najboljši hodec in plezalec. Stari Reb'nk je bil tudi prvi med borovškimi gorskimi reševalci. Tako je bil zagledan v borovške gore, da je za planinski svet žrtvoval svojo dobro stoječo kmetijo, ki je pozneje propadla. Janez Kosmač je iz ljubezni do gora žrtvoval polja, travnike, gozdove. . .

Težko je zvrstiti borovške klasične gorske vodnike po drznosti in dosežkih. Vsi »gospodje«, ki so jih borovški vodniki vodili po domačih gorah, so napisali v njihovih vodskih knjižicah čudovita, laska-va priznanja o njihovi spretnosti, znanju in brezhlebnem obvladovanju številnih, velikih nevarnosti, kjer je bilo tvegano po-magati in reševati svoje »kliente«. Vse brez izjeme je krasila zvestoba in neustrašen pogum in srčnost, ko se je lomilo kamenje, ko so švigale strele in je grom pretresal temelje gor, ko so se v hipu prebujali pobsneli naravni elementi ali so snežni plazovi uničevali vse na svoji poti z vrhov in grebenov v dolino, dnine, okrešlje in krnice.

Čebelar iz Podkorena je bil drugi borovec, ki je strastno ljubil gorski svet. Korobidelj nikoli ni prekomerno obremenjeval labilen stop ali prejem, kot senca je »preliščil« nevarno mesto v vertikalni nad zvezojočim prepodom. Če čebela niso rojile in nabirale strd, si je Korobidelj vedno vzel dosti časa, da je skozi najtežje stene na grebene in vrhove varno vodil domače in tuje »gospode«, katerim ni bil samo neustrašen vodnik, večkrat je prevzel tudi vlogo nosača. Janez Rogar je bil izrazito velik borovški gorski posebnež, ki je imel vedno svoj prav!

Med plejado borovških klasičnih gorskih vodnikov poleg Janeza Rogarja, Korobidlja in Janeža Kosmača, Reb'nika ne smemo pozabiti na odličnega Janeza Pečarja, Bobka, ki je v gorah Špika, Škrlatice, Razora in Prisojnika dosegel svoj visoki življenjski vrh. Vsi borovški gorski vodniki, pastirji, zapriseženi in divji lovci so bili odlični učenci svojih očetov in strastno so posnemali tudi druge pastirje, ki so bili vajeni gora in se nikoli in nikjer niso bili zmagovati tudi tam, kjer je bilo to težko in nevarno.

Gorski vodniki iz Kranjske gore so zvesto in predano vodili številne domače in tuje odlične gornike, ki so bili zaljubljeni v ta čudovit planinski svet, dr. Henrika Tuma, dr. Juliusa Kugyja, Hermana Findenega in številne druge, ki so z zbranimi besedami hvalili te gore in naše gorske vodnike.

Kranjskogorski vodniki so bili najbolj-ši sodelavci Piparjev, Drenovec in prvih organiziranih planincev. Posegu so ualec naprej med vrste skalašev, katerim so kazali stare lovske poti in skupaj gradili prve, najstarejše planinske koče in domove v Krnici, na Krških podih in Lepem sedlu na Vršču. Vsi so videli tudi grozote ruskih ujetnikov, ko so gradili vojaško cesto iz Kranjske gore preko Vr-

šiča v Trento proti italijanski fronti sredi prve svetovne vojne. Videli so, kako so od lakote, ledenega mraza, vseuničujočih snežnih plazov in od velikega trpljenja množico umirali vojni ujetniki.

Navedeni kranjskogorski gorski vodniki so bili žive priče planinskoalpinistične zgodovine v enem najlepših predelov naših gor. Nad gorami Martuljka, Krnice in Vršiča so jih nasledili številni mladi, odlični planinci, plezalci in gorski reševalci, ki so vzorni nasledniki svojih učiteljev, ki so orali kamenito ledino v teh dr-zno izoblikovanih gorah, ki so med naj-mogočnejšimi v Julijskih Alpah.

Žuro

DIA VEČERI NA JAVORNIKU

Z dia večeri pri Planinskem društvu Javornik-Koroška Bela ponovno pričnemo v petek, 2. decembra, ob 19. uri v sejni sobi društva, v delav-skem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

Vse zainteresirane vabim, da se udeležijo tega večera in da se dogovorimo o nadalj-nem delovanju.

France Kreuzer

KAM NA REKREACIJO?

PONEDELJEK:

— splošna rekreacijska vadba v telovadnici osnovne šole bratov Žvan v Gorjah od 20. do 22. ure.

TOREK:

— splošna rekreacijska vadba v telovadnici ŽIC od 20. do 22. ure,
— splošna rekreacijska vadba v telovadnici osnovne šole 16. december v Mojstrani od 20. do 22. ure,
— interesna skupina KEGLJANJE NA LEDU v športni dvorani v Podme-žakli od 20. do 22. ure.

SREDA:

— splošna rekreacijska vadba v telovadnici TVD Partizan Jesenice od 19. do 21. ure (člani),
— interesna skupina KOŠARKA v telovadnici ŽIC od 18. do 20. ure.

ČETRTEK:

— splošna rekreacijska vadba v telovadnici osnovne šole bratov Žvan v Gorjah od 20. do 22. ure,
— splošna rekreacijska vadba v telovadnici TVD Partizan Jesenice od 19. do 21. ure (članice),
— splošna rekreacijska vadba v telovadnici ŽIC od 20. do 22. ure,
— splošna rekreacijska vadba v OŠ 16. december Mojstrana do 18. do 20. ure,
— interesna skupina KEGLJANJE NA LEDU v športni dvorani v Podme-žakli od 18. do 22. ure.

PETEK:

— interesna skupina ODOBJKA v telovadnici ŽIC od 20. do 22. ure,
— DRSANJE v športni dvorani v Podmežakli od 20. do 22. ure — vstop mo-žen samo z izkaznico za vstop v Zelezarno,
— splošna rekreacijska vadba v telovadnici COŠ Tone Čufar na Plavzu od 19. do 21. ure. Vstop možen samo z izkaznico za vstop v Zelezarno.

CELOTEDENSKA REKREACIJA

Kegljanje na asfaltu na kegljišču v Podmežakli poteka po razporedu, ki so ga dobili vsi športni referenti v TOZD in delovnih skupnostih in ki je bil 22. sep-tembra objavljen v Zelezarju.

NAJBOLJŠA EKIPA KRIVEC

V nedeljo, 13. novembra, je bil na lede-ni ploskvi v dvorani v Podmežakli med-narodni turnir v kegljanju na ledu pod pokroviteljstvom ekipe Krivec z Jesenice. Nastopilo je 17 ekip iz Zvezne republike Nemčije, Avstrije, Italije ter domače ekipe z Bleda, Zirovnice, Rateč, Kranjske gore in Jesenice. Moškim ekipam se je to-krat pridružila tudi ženska ekipa kluba za kegljanje na ledu Jesenice, ki je prvič tekmovala na tako pomembnem medna-rodnem turnirju. Ob tem naj omenimo, da se ta ekipa pripravlja tudi na nastop na evropskem prvenstvu ženskih ekip, ki bo marca prihodnje leto v Beljaku v Av-striji.

Na nedeljskem turnirju je bila naj-uspešnejša ekipa pokroviteljja, ki je zbra-la točko več kot drugouvrščena ekipa iz Zvezne republike Nemčije.

Rezultati: 1. Krivec Jesenice 27 točk, 2. Brunthal (ZRN) 26, 3. Murka Jesenice 24,

4. Finkenstein 24, 5. ASCO Willach 23 (obe Avstrija), 6. Vatrostalna Jesenice 21, 7. Globasnica (Avstrija) 20, 8. Borovlje Je-senice 17, 9. Kranjska gora 17, 10. Svetina Jesenice 16.

Prejšnji teden so člani kluba za keglja-nje na ledu Jesenice nadaljevali s klub-skim moštvenim prvenstvom. V petem kolu je bila najboljša ekipa Murka, druga je bila ekipa Vatrostalne, tretja pa ekipa Borovlj. Po petih kolid po skupnem se-števku točk vodi ekipa Vatrostalne pred-Murko in ekipo Krivec.

V nedeljo, 20. novembra, pa bo na lede-ni ploskvi v dvorani v Podmežakli tradi-cionalni, tokrat že 27. turnir v počastitev dneva republike. Sodelovale bodo naj-boljše domače ekipe iz Mislinje, Bleda, Zirovnice, Rateč, Kranjske gore in Jese-nice. Turnir se bo začel ob 7. uri.

J. R.

NA TURNIRJU ZA PRAZNIK REPUBLIKE

Klub za kegljanje na ledu Jesenice je v nedeljo, 20. novembra, na ledeni ploskvi v dvorani v Podmežakli organiziral tradi-cionalni, tokrat že 27. turnir v počastitev dneva republike. Nastopilo je 15 ekip z Bleda, Zirovnice, Rateč, Kranjske gore in Jesenice. Najuspešnejša je bila jeseniška ekipa Krivec, ki je osvojila tradicionalni prehodni pokal.

Na nedeljski razglasitvi rezultatov prazničnega turnirja pa je bila še ena pri-jetna slovesnost. Zveza za kegljanje na ledu Slovenije je tudi tokrat v okviru praznika republike podelila pokale in medalje najboljšim ekipam in posamez-nikom za dosežene uspehe v pretekli tek-movalni sezoni.

Naslov slovenskega prvaka v moštveni konkurenci je v sezoni 1981—82 osvojila jeseniška ekipa Murka, med posamezni-ki v bližanju in zbijanju je bil najboljši član jeseniškega kluba Bogo Šolar, v me-tu na daljavo na asfaltu pa je bil najus-pešnejši Stane Koprivnikar iz Mislinje. V nedeljo pa so podelili tudi klubska odlič-ja. Najboljše ekipe in posamezniki so bili skorajda enako uvrščeni kot na sloven-skem prvenstvu. Ekipno je bila najboljša Murka, posamezno pa Bogo Šolar.

Rezultati prazničnega turnirja: 1. Kri-vec 26 točk, 2. Vatrostalna 24, 3. Murka 22, 4. Rateče 18, 5. Elmond Bled 18 itd.

J. R.

Na podlagi sklepa sveta Centra srednjega usmerjenega izobraže-vaanja Jesenice ponovno objavljamo prosta dela in naloge:

VRATAR V DOMU

Pogoji: končana osnovna šola; delo se združuje za določen čas, s polnim delovnim časom, v popoldanski in nočni izmeni.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju izobrazbe in z opisom dosedanjih zaposlitev na naslov: Center srednjega usmer-jenega izobraževanja Jesenice, C. bratov Rupar 2, do vključno 10. de-cembra 1983.

PRODAJA NA JAVNI LICITACIJI

Planinsko društvo Dovje-Mojstrana bo na osnovi sklepa upravne-ga odbora na licitaciji prodalo naslednja rabljena osnovna sredstva:

1. 8-sedežni IMV kombi 1600-R, leto izdelave 1974, prevoženih 70.000 km, v vzornem stanju. Izklicna cena je 40.000 din.
2. Električni agregat diesla, znamke Torpedo — Rijeka, nazivna moč 32 KVA. Agregat je prevozen, v obratovalni sposobnosti. Izklicna cena je 80.000 din.

Licitacija bo v prostorih Planinskega društva, Savska cesta 1 v Mojstrani v ponedeljek, 28. novembra, ob 18. uri. Ogled je možen isti dan od 14. do 16. ure. Interesenti naj se oglašijo v prostorih planinske-ga društva. Podrobnejše informacije dobite po telefonu štev. 89-045.

Interesenti pred licitacijo plačajo 10 % varščine od izklicne cene, kupec pa tudi davščino od prodajne cene.

